

P Ö Y T Ä K I R J A I

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN
XXIII PUOLUEKOKOUKSESTA
HELSINGISSÄ 3. 8.-6. 6. 1955

KESKUSTELUT JA PÄÄTÖKSET

Painokuntoon saattaneet
AATTO VÄYRYNEN ja PENTTI HEMMILÄ

Pöytäkirja Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.y:n Helsingissä, Helsingin Työväentalon juhlasalissa, kesäkuun 3—6 päivinä 1955 pidetystä XXIII puoluekokouksesta.

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ

Perjantaina, kesäkuun 3 päivänä, kello 11

Puoluekokousta varten kokoussali on aistikkaasti koristeltu kukkasin ja laakeripuin. Puheenjohtajakorokkeen molemmin puolin sijoitetuissa saloissa riippuvat Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan, Länsi-Saksan ja Englannin suurikokoiset kansallisliput sekä Puolueen lippu. Edustajain pöydillä on puolueen pienoislippuja ja kutsuvieraitten pöydällä kunkin osanottajamaan pienikokoiset pöytäliput. Puheenj ohita jakorokkeen yläpuolelle on sijoitettu suurikokoinen puolueen merkki.

Kokouspäivien ajan hulmuavat kokoustalon edustalla Paasi-vuorenkadulla mainittujen maiden kansallisliput korkeissa lippusaloissa.

AVAJAISOHJELMA

Sen jälkeen kun kokousedustajat, koti- ja ulkomaiset kutsuvieraat sekä muut kokouksen osanottajat ovat asettuneet paikoilleen, Helsingin Työväen Orkesteri kapellimestari Kalervo Tuukkasen johdolla esittää muutamia tilaisuuteen sopivia (musiikkikappaleita sekä lopuksi Työväen marssin, jota kokouksen osanottajat kuuntelevat seisten.

KOKOUKSEN AVAUS

Orkesterin sävelten tauottua astuu puhujakorokkeelle puolueen puheenjohtaja, ministeri Emil Skog, joka suorittaa kokouksen avauksen seuraavin sanoin:

Arvoisat puoluekokousedustajat!

Hyvät puoluetoverit!

Puoluetoimikunnan puolesta toivotan teidät kaikki terve-
tulleiksi tähän puolueemme XXIII puoluekokoukseen.

Puolueemme on ollut lyhyttä aikaa lukuunottamatta kulu-
neen toimintakauden ajan mukana hallitusvastuussa. Se on
ollut raskasta aikaa niin puolueemme johdolle kuin puolueen
jäsenille ja kannattajillekin. Suhteellisesti voimakas kommu-
nistinen puolue ja myös porvarilliset puolueet ovat kyllä siitä
pitäneet huolen. Mutta suurimmat kiistat on sittenkin käyty
siitä, millaista talouspolitiikkaa olisi maassa noudatettava, Eri
puolueet ovat näissä merkeissä iskeneet lujasti yhteen.

Pari vuotta sitten ns. ikustannuskriisin ollessa päiväjärjes-
tyksessä kärjistyivät sosialidemokraattien ja porvarillisten
puolueiden välit niin kireiksi, että kriisi johti Kekkonen III
hallituksen hajoamiseen ja vei maan ennenaikaisiin vaaleihin.
Vaalit eivät kuitenkaan tuoneet ratkaisua tilanteeseen, vaan
voimasuhteet säilyivät melkein ennallaan.

Vaalien jälkeen kokeiltiin maalaisliittolais-socialidemokraat-
tisella hallituksella, jossa puheenjohtajana oli pääjohtaja
Törngren. Tämä hallitus kukistui indeksikriisiin syksyllä 1954.
Maalaisliiton ja puolueemme välillä käytiin neuvotteluja parin
viikon ajan, jonka jälkeen tehtiin yhteinen hallitussopimus
ja muodostettiin uusi hallitus, jonka pääministeriksi tuli jäl-
leen Kekkonen.

Tässä sopimuksessa hallituspuolueet sopivat, että verohel-
potuksin ja antamalla ns. peruselintarvikkeille subventioita
painetaan elinkustannusindeksi alle 100 (98) pisteeseen. Halli-
tus lähti siitä, että rahanarvon suojelemisen kannalta on pa-
rempi, että alennetaan kuluttajahintoja kuin että päästetään
liikkeelle uusi palkkavyöry.

Mutta samalla sovittiin siitä, että voimassa ollutta palkka-
säännöstelypääöstä väljennetään siten, että palkkojen tarkis-
tuksia voidaan panna toimeen. Tämän mukaan palkkojen
järjestely siirtyisi palkkaneuvostolta työmarkkinajärjestöille,
ja tältä pohjalta on työmarkkinajärjestöjen kesken käyty
neuvotteluja uusista työehtosopimuksista.

Tapausten kehittyessä sitten teollisuudessa rauhallisesti
kärjistyi tilanne valtion viran- ja toimenhaltijain kohdalla.
Valtion toimenhaltijajärjestät esittivät uhkavaatimuksia, jotka

johtivat avoimeen työtaisteluun. Tämä työtaistelu, jonka seurauksena oli rautatieliikenteen lamaautuminen muutamaksi päiväksi, käsitti n. 24.000 viran- ja toimenhaltijaa.

Tilannetta oli omiaan kärjistämään se, että maataloustuottajat esittivät kiinteän vaatimuksen ns. maataloustulon turvaamiseksi ja uhkasivat aloittaa tuotteiden luovutuslakon. Hallitus taipui ja päätti antaa päätöksen maataloustulon turvaamiseksi työpaikkatason kehitystä vastaavalla tavalla. Kun tämä päätös tehtiin enemmistöpäätöksenä, sosialidemokraattisten ministerien merkittävä pöytäkirjaan eriävän kantansa, niin vastaisesta kehityksestä jää riippumaan, -miten sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä tulee siihen suhtautumaan.

Hallitus on talouspolitiikassaan joutunut nyt uuteen vaiheeseen. Paitsi edellä mainittuja järjestelyjä vaikuttaa asiaan myös se, että hallitus on nyt suurin piirtein syksyllä hyväksytyn hallitusohjelman toteuttanut. Nyt on hallituksella ollut syytä laatia lisäohjelma, joka antaa pohjan hallituksen budjettiesitykselle tulevaisuudeksi. Tavoitteena on edelleenkin talouselämän tasaisen kehityksen turvaaminen ja rahan arvon säilyttäminen sekä työllisyyspolitiikkaan liittyvät ratkaisut.

Huolimatta kysymysten vaikeuksista ja oppositiossa olevien puolueiden aktiivisesta toiminnasta on hallitus osoittautunut lujemmaksi kuin monet ehkä olettivat. Jää nähtäväksi, kestääkö tämä yhteistoiminta syksyllä, jolloin suuret taloudelliset ratkaisut eduskunnassa on tehtävä ja jolloin lähestyvät presidentin valitsijamiesvaalit tuovat uusia tekijöitä poliittiselle näyttämölle.

Ensi vuoden alussa toimitettavat presidentinvaalit vaikuttavat jossakin määrin jo nyt poliittiseen elämään. Kuten tunnettua, asetti maalaisliitto jo aikaisemmin talvella viralliseksi presidenttiehdokkaakseen pääministeri Kekkosen. Suomalainen kansanpuolue asetti joitakin aikoja sen jälkeen ehdokkaakseen ylipormestari Eero Rydmanin. Huhtikuun 24 päivänä pitämässään kokouksessa asetti kokoomuspuolue viralliseksi ehdokkaakseen suurlähettiläs Tuomiojan. Sosialidemokraattinen puolue tulee nimeämään virallisen ehdokkaansa nyt pidettävässä puoluekokouksessa. Ruotsalaisen kansanpuolueen keskuudessa on puhuttu kahdesta mahdollisesta ehdokkaasta, nimittäin vapaaherra von Bornista ja pääjohtaja R. Törngrenistä. On myös ollut tietoja liikkeellä, että ruotsalaiset lykkäisivät nimeämisen syksyyn.

Puolueet valmistautuvat perinpohjaisesti presidentin valitsijamlesvaaleihin. Vaalit saanevat siten osakseen suurempaa mielenkiintoa kuin milloinkaan sodan jälkeen. On myös mahdollista, että vaalitaistelu saa enemmän henkilökohtaisen sävyn kuin aikaisemmin. Tästä on jo nyt olemassa eräitä esimerkkejä. Ilmiö johtunee osaksi siitäkin, että kaikki ehdokkaat ovat aivan viime vuosina oUeet aktiivisesti mukana politiikassa ja heidän kannanottonsa erilaisissa kysymyksissä on tuoreessa muistissa. Mutta myös puolueilla on ilmeisesti suurempi harrastus kuin usein aikaisemmin näyttää kannatusensa voima hankkimalla mahdollisimman paljon valitsijamiehiä,

Mutta talouspolitiikassa ristiriidat ovat suuremmat ja todellisemmat. Kun on todennäköistä, että perustavaa laatua olevia kysymyksiä ei päästä lopullisesti ratkaisemaan ennen vaalitaistelun alkamista, voivat nämä kysymykset näytellä omaa osaansa myös vaalitaistelussa. Kiista talouspolitiikasta voi saada lisää kärkevyyttä esim. sellaisesta mahdollisuudesta, että vientihinnoissa tai vientitavarani menekissä tapahtuisi takaiskuja, jolloin puhtaasti kotimaisetkin talouspoliittiset probleemit muodostuisivat entistä vaikeammiksi. Jännitystä lisää myös se, että oppositiopuolueiden taholta seurataan suurella epäluulolla kahden suuren hallituspuolueen yhteistoimintaa, jonka pelätään tapahtuvan liiaksi oppositiopuolueita kannattavien piirien kustannuksella.

Kuten huomataan, on meillä edessämme suuria kysymyksiä, jotka vaativat paljon työtä, maltillisuutta ja harkintaa puolueeltamme. Nyt kun puolueemme on maan poliittisessa elämässä tavallaan avainasemassa, on varsinkin menettelytapoihin kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota. Eräs kysymys on, onko puolueen pyrittävä jäämään oppositioasemaan vai onko edelleen pyrittävä hallituksesta käsin vaikuttamaan mahdollisimman tehokkaasti asioiden kulkuun. Luulisin, että enemmistö puolueessamme on tällä kannalla. Jos näin on, herää kysymys, miten parhaat tulokset kyetään saamaan aikaan. Luulisin, että tässä kokouksessa ei ole montakaan edustajaa, ehkä ei yhtään, joka kuvittelisi, että kommunistien kanssa voidaan ryhtyä mihinkään yhteistoimintaan. Entä sitten maalaisliitto ja muut porvarilliset puolueet? Viime vuosien aikana puolue on hallituksessa ollut yhteistoiminnassa ruotsalaisen kansanpuolueen ja ennen kaikkea maalaisliiton

kanssa. Mutta on muitakin linjoja olemassa. Viime aikoina noudatettu talouspolitiikka ja varsinkin toimeenpannut subventiot ovat synnyttäneet jonkin verran kireyttä puolueen piirissä. Myös puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen väliset suhteet ovat olleet pohdinnan alaisina. Indeksisidonnaisuudesta on puhuttu puolueemme piirissä puolesta ja vastaan. Puolueen johto on ollut sen puolesta.

Tässä kokouksessa tulee esille myös työväentalojen hoitokysymys, joka viime aikoina on ollut varsin ankaran pohdinnan alaisena. Myös ulkopoliittinen alustus ja pienviljelijöitä koskevat kysymykset tulevat täällä esille. Mutta tärkein kaikista alustuksista ehkä sittenkin on talouspoliittinen alustus.

Meillä on edessämme monia muitakin kysymyksiä. On työttömyyskysymys, joka on viime vuosina ollut hyvin ajankohtainen. Mainittakoon tässä yhteydessä, että uudessa hallitussopimuksessa pyritään kausityöttömyyttä poistamaan siten, että valtion toimesta kehitetään ja laajennetaan teollisuutta. Puolueemme taholta on jatkuvasti kiinnitetty huomiota yleiseen talouspoliittiseen suuntaan ja esitetty siinä suhteessa ohjelmanluontoisia vaatimuksia. Vaaditaan suurempaa suunnitelmallisuutta talouselämän järjestämisessä. Vaaditaan, että yksityiset liikevoitton perustuvat etunäkökohdat eivät saa >Ua tuotannollisen toiminnan suunnan määrääjinä, vaan yhteiskunnan kokonaisedut. Tätä silmällä pitäen olemmekin saaneet uuteen hallitussopimukseen kohdan, jossa hallitus sitoutuu esittämään eduskunnalle erikoisen suunnittelu- ja työministeriön perustamista.

Meillä on syytä myös jatkuvasti kehittää sosiaalisia olojamme. Vaikka monella alalla olemmekin jo päässeet tyydyttävään tulokseen, on toisaalta todettava, että huomattaviakin puutteellisuuksia edelleen on olemassa. Näistä on eräs tärkeimpiä yleinen sairausvakuutus, joka on nyt suunnitteluvaiheessa. Työttömyysvakuutus on myös ollut neuvottelun alaisena. Tämä tärkeä asia on otettu niinikään uuteen hallitussopimukseen.

Kaikissa näissä toimissamme on kestäväksi osoittautunut vanha tosiasia, nimittäin että jos meillä on riittävästi järjestynyttä voimaa, jos sen toiminta liikkuu asiallisella pohjalla ja jos järjestömme sisäinen toiminta on ehyttä, niin työ muodostuu tulokselliseksi.

Aikamme ankarat koettelemukset tuovat ihmisten mieliin kuitenkin paljon hämminkiä ja epätietoisuutta tiestä, jota olisi kuljettava. Myös on voitu todeta, että puolueemme ulkopuolella olevien ryhmien ja eri puolueiden väliset taistelut ovat heittäneet maininkejaan puolueemme piiriin, siten häiriten liikkeemme toimintaa.

Meillä ei ole kuitenkaan varaa keskinäisiin riitoihin. Toivoa sopii, että nämä ilmiöt osoittautuvat tilapäisiksi pintakuohuiksi, jotka eivät pääse hajoittamaan puolueemme rivejä.

Lausun vielä kerran kaikki kokouksen osanottajat tervetulleiksi ja toivotan kokouksen työlle mitä parhainta menestystä.

Julistan puoluekokouksen avatuksi. (Suosionosoituksia.)

MUISTOSANAT VAINAJILLE

Vahvistettuaan kokouksen avauksen nuijaniskulla puolueen puheenjohtaja Elmil Skog jatkaa:

Syvällä surulla on todettava, että kuluneen toimintakauden aikana on keskuudestamme poistunut useita puoluetovereita, joiden panos aikanaan on ollut erittäin suuri liikkeessämme.

Näistä mainittakoon puolueen kunniaveteraani, perustavan kokouksen osanottaja J. E. Lillnix Vaasasta. Niistä viidestä, jotka viimeksi pidetty puoluekokous vuonna 1952 kutsui kunniajäseniksi, on kuollut kolme: Väinö Kivisalo, O' E. Kotiranta ja Aatto Siren; edelleen puoluetoimikunnan jäsen, entinen puoluesihteerä Unto Varjonen, puolueuuevoston jäsenet Ernst Helle Kotkasta ja Kalle Palm Kokkolasta, kansanedustaja Yrjö Kilpeläinen Helsingistä, Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan kunniapuheenjohtaja, entinen kansanedustaja Otto Marttila Janakkalasta, Tampereen Työväen Kirjapainon johtaja Väinö Vuorio ja veteraani S. E. Leino.

Kunnioittakaamme seisten poismenneitten muistoa!

(Kokouksen osanottajat kunnioittavat vainajien muistoa seisosalleen nousten hetken hiljaisuudella.)

KUTSUVIERAIDEN ESITTELY

Hiljaisen hetken päätyttyä puheenjohtaja Skog esittelee kokoukseen saapuneet ulkomaiset kutsuvieraat seuraavin sanoin:

Kokoukseen on saapunut varsin edustavia henkilöitä eri maitten sos.-dem. puolueista. Lausun heidät kaikki tervetulleiksi kokoukseen ja toivon, että vieraamme viihtyvät täällä hyvin.

Samalla myös toivon, että tämä puoluekokouksemme osoittaa, että me toimimme samojen päämäärien hyväksi kuin hekin omissa maissaan. Saattaa olla, että me täällä ehkä olemme jäljessä kehittyneiden maiden oloihin verrattuna. Mutta voin vakuuttaa, että mekin pyrimme vointimme mukaan toteuttamaan saman suuntaista sosiaalista demokratiaa, kuin mihin te, vieraamme, olette Skandinaviassa ja Länsi-Euroopassa päässeet.

Esittelen Sosialistisen Internationaalin puheenjohtajan Morgan Phillipsin. (Suosionosoituksia.)

Englannin Työväenpuoluetta edustaa sen puoluetoimikunnan jäsen lady Alice Horan. (Suosionosoituksia.)

Hollannin Työväenpuoluetta edustaa sen puheenjohtaja Evert Vermeer tai kansainvälinen sihteeri Alfred Mozer. Hollannin Työväenpuolueen edustaja ei ole matkaesteiden vuoksi ehtinyt kokoukseen vielä täksi päiväksi.

Norjan Työväenpuoluetta edustavat Haakon Lie ja Rolf Gerhardsen. (Suosionosoituksia.)

Ruotsin Sosialidemokraattista Työväenpuoluetta edustavat ministeri Sven Andersson, puoluesihteeri Sven Aspling ja puolueen taloudenhoitaja Ernst Nilsson. (Suosionosoituksia.)

Saksan Sosialidemokraattista Puoluetta edustaa sen varapuheenjohtaja Wilhelm Mellies, rouvineen. (Suosionosoituksia.)

KUNNIAJÄSENTEN ESITTELY

Sitten puheenjohtaja Skog jatkaa: Lausun myös tervetulleiksi puolueemme kunniaveteraanit ja kunniajäsenet:

kunnia veteraani Ida Aalle-Teljon, kunniajäsenet Santeri Saarikiven, Martta Salmela-Järvisen, Maria Sinisalon, Väinö Tannerin, Otto Toivosen, Aleksi Aaltosen ja Väinö Hakkilan.

Näitä pyydän saapumaan tänne eteen, jotta saamme osoittaa heille kunnioitustamme kukittamalla heidät.

Kunniajäsenet saapuvat kokoussalin näyttämön eteen, asetuvat rivistöön, jossa heidät kukitetaan suosionosoitusten kaikuessa ja puheenjohtaja Skog kättelee jokaista kiittäen samalla heitä kutakin puolueen hyväksi suoritetusta työstä.

Kättelyn suoritettuaan puheenjohtaja Skog lausuu:
 Ida Aalle-Teljo on sairaalassa. Kun hän ei ole täällä, ehdotan, että puoluekokous lähettää lähetystön tervehdyskäynnille hänen luokseen.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksytään suosionosoituksin.

Puheenjohtaja Skog: Ehkä valittava puhemieshistö toimeenpantee tämän puoluekokouksen päätöksen.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksytään.

Puheenjohtaja Skog: Ehdotan myös, että puoluekokous lähettää tervehdyssähkeen toveri Oskari Tokoille Amerikkaan.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksytään suosionosoituksin.

KOTIMAISTEN KUTSUVIERAIDEN ESITTELY

Puheenjohtaja Skog: Tervehdin kotimaisia vieraitamme, joita meillä on ilo nähdä olevan täällä runsaasti läsnä. Teidän läsnäolonne on osoituksena siitä, että työväenliikkeen solidaarisuus on voimakas ja alati, kestävä.

Sosialidemokraattista Eduskuntaryhmää edustaa Gunnar Henriksson (suosionosoituksia);

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliittoa Vihtori Rantanen (suosionosoituksia);

Suomen Pienviljelijäin Liittoa Jussi Pyy (suosionosoituksia);

Sosialidemokraattista Naisliittoa Aino Malkamäki (suosionosoituksia);

Työväen Urheiluliittoa Unto Siivonen (suosionosoituksia);

Sosialidemokraattista Nuorisoliittoa Antti Hietanen (suosionosoituksia);

Nuoria Kotkia Pentti Sulonen (suosionosoituksia);

Sosialidemokraattista Raittiusliittoa Yrjö Saarinen (suosionosoituksia);

Työväen Sivistysliittoa Yrjö Kallinen (suosionosoituksia);

Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukuntaa Viljo Rantala (suosionosoituksia);

Kristillisten Sosialidemokraattien Liittoa Yrjö Alanen (suosionosoituksia);

Työväen Kustannusliikkeiden Liittoa Visa Kivi (suosionosoituksia);

Työväenyhteisöjen Keskusta V. Hurnonen (suosionosoituksia);

Työväen Matkailuliittoa Pekka Railo (suosionosoituksia);

Työväen lehdistöä Matti Aalto (suosionosoituksia);

Vuokralaisten Keskusliittoa Väinö Pitkänen (suosionosoituksia).

Suoritettuaan kutsuvieraiden esittelyn puheenjohtaja Skog siirtyy puheenjohtajan paikalle ja ryhtyy johtamaan puhetta.

Sihteerin paikalla istuu puoluetoimiston tiedoitussihtööri Yrjö Saaristo.

KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Puheenjohtaja: Puolueen sääntöjen 16 §:n mukaan puoluekokouksesta on ilmoitettava vähintään 6 kuukautta ennen kokousta ja lopullinen kutsu on julkaistava puoluelehdissä viimeistään 2 kuukautta ennen kokousta.

Tästä kokouksesta on ilmoitettu ensimmäisen kerran 20 päivänä marraskuuta 1954 Suomen Sosialidemokraatissa ja muissa puoluelehdissä, toisen kerran 3 päivänä huhtikuuta 1955 Suomen Sosialidemokraatissa ja muissa puoluelehdissä. Sitäpaitsi on kokouksesta ilmoitettu piirijärjestöille 24 päivänä loka-kuuta 1954 lähetetyssä kiertokirjeessä. Puoluekokousalustukset ja muut esitykset on lähetetty perusjärjestöille 31 päivänä maaliskuuta 1955.

Kun kokouksen koollekutsuminen on toimitettu sääntömääräisessä järjestyksessä, voitaneen todeta, että kokous on laillisesti koollekutsuttu.

Kokous todetaan yksimielisesti laillisesti koollekutsutuksi.

EDUSTAJAVALTUUKSIEN VAHVISTAMINEN

Puheenjohtaja: Nyt on kokousedustajien valtakirjojen vahvistamisen vuoro.

Mitä ensinnä tulee valtakirjoihin, niin täällä on valtakirjojen tarkastajain lausunto. Tarkastajina ovat olleet puolue-toimikunnan valitsevat jäsenet: Aku Sumu, Aatto Väyrynen ja A. M. Myllymäki.

Valtakirjantarkastajain lausunta kuuluu:

»Valtakirjantarkastajain lausunto.

Sos.-dem. Puolueen puolueoimikunnan valitsemina olemme tänään suorittaneet puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastuksen kesäkuun 3 päivänä 1955 alkavaa puoluekokousta varten.

Tarkastuksessa olemme todenneet, että valtakirjat ovat muodollisesti oikein laaditut ja allekirjoitustensa puolesta lailliset. Myöskin valtakirjojen asiallisen sisällön olemme havainneet vastaavan noudatettaviksi vahvistettuja edustusperusteita.

Sanotun nojalla ehdotamme, että kaikki lausuntoa seuraavassa osanottajaluettelossa mainitut henkilöt hyväksyttäisiin äänivaltaisiksi edustajiksi puoluekokoukseen.

Helsingissä toukokuun 31 päivänä 1955.

Aku Sumu Aatto Väyrynen
A. M. Myllymäki»

On kuultu valtakirjantarkastajain lausunto. Kaikki ne edustajat, joiden valtakirjat on tänne lähetetty, voitaneen esitetyn lausunnon perusteella todeta tämän puoluekokouksen lailliseksi osanottajiksi?

Kun kellään ei ole muistuttamista lausunnon johdosta, niin puoluekokousedustajani edustajavaltuudet todetaan vahvistetuiksi lausunnossa ehdotetulla tavalla.

KOKOUKSEN OSANOTTAJAT

Puheenjohtaja: Nyt toimitetaan nimenhuuto.

Sihteeri Saariston toimittamassa nimenhuudossa merkitään puoluekokouksessa läsnäoleviksi seuraavat:

- Äänioikeutetut edustajat puoluekokouksessa 3.—6. 6. 1955.

Helsingin piiri:

Ahde, Väinö	Helsingin Sos.-dem. Piiri
Altti, Kalle	»
Antikainen, Eero	»
Hakulinen, Janne	»
Kulonen, Martta	»
Lehto, Lempi	»

Leivo-Larsson, Tyyne Helsingin Sos.-dem. piiri
 Rantala, Yrjö »
 Tanner, Väinö »

Uudenmaan piiri:

Eronen, Eino	Järvenpään ja Mäntsälän vaaliyhtymä
Happonen, Arvi	Hyvinkään kauppalan vaaliyhtymä
Helle, Onni Hj.	Lohjan mlk:n vaaliyhtymä
Helle, Veikko	Vihdin vaaliyhtymä
Jokinen, Kalle	Lohjan kauppalan vaaliyhtymä
Kanervo, Niilo	Nummen, Karjalohjan, Sammatin, Pusulan ja Pyhäjärven vaaliyhtymä
Kivisalo, Mikko	Pornaisten, Myrskylän ja Hyvinkään mlk:n vaaliyhtymä
Kolttola, Harry	Keravan kauppalan vaaliyhtymä
Laakso, Uuno	Nurmijärven vaaliyhtymä
Löf, Oiva	Tuusulan vaaliyhtymä
Palonen, Lauri	Karjaan, Hangon ja Pohjan vaaliyhtymä
Pennanen, Pauli	Loviisan, Pernajan, Artjärven ja Kau- niaisten vaaliyhtymä
Rantala, Veikko	Espoon vaaliyhtymä
Saaristo, Paavo	Karkkilan vaaliyhtymä
Sarhela, Lauri	Orimattilan vaaliyhtymä
Siren, Eino	Helsingin mlk:n vaaliyhtymä
Säde, Martti	Ruotsinpyhtään vaaliyhtymä
Törn, Eino	Porvoon, Sipoon, Porvoon mlk:n ja Puk- kilan vaaliyhtymä

Turun eteläinen piiri:

Gustafsson, Pentti	Perniön Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Helenius, Yrjö	Raision, Ihalan, Naantalın, Nousiaisten, Mietoisten ja Vehmaan vaaliyhtymä
Hinkkanen, Juho	Uudenkaupungin, Laitilan, Kalannin, Pyhärannan, Metsäpirtin ja Kustavin vaaliyhtymä
Kallioinen, Allan	Kiskon ja Uskelan vaaliyhtymä
Koikkalainen, Johan- nes	Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö

Koski, Erkki	Oripään, Loimaan, Yläneen, Tarvasjoen, Kyrön, Pöytyän, Auran ja Metsämaan vaaliyhtymä
Lehtonen, Leo	Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Sahlström, Paavo	Paimion, Suomenselän, Sauvon, Rymättylän ja Lokalahden vaaliyhtymä
Siltanen, Sylvi	Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Tuominen, Eino	Littoisten, Liedon, Piikkiön, Paraisten ja Kaarinan vaaliyhtymä
Tähtinen Maunu	Salon Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Virtanen, K. A.	Halikon, Muurlan, Angeliemen ja Kemiön vaaliyhtymä

Satakunnan piiri:

Aaltonen, Jukka	Porin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Eskola, Aili	»
Kalliokoski, Viljo	Ikaalisten ja Parkanon vaaliyhtymä
Koivumäki, Eino	Kankaanpään, Honkajoen, Karvian, Kihniön ja Jämijärven vaaliyhtymä
Koskinen, Uuno	Ahlaisten, Noormarkun ja Kullaan vaaliyhtymä
Kuusela, Hannes	Rauman mlk:n, Eurajoen ja Luvian vaaliyhtymä
Kuusela, Walter	Säkylän, Hinnerjoen, Honkilahden ja Lapin Tl. vaaliyhtymä
Kuusinen, Toivo	Merikarvian, Siikaisten, Pomarkun ja Lavian vaaliyhtymä
Laaksonen, Vieno	Kiukaisten Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Laven, Pauli	Harjavallan, Kauvatsan ja Kiikan vaaliyhtymä
Lehto, Veikko	Euran Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Mäkelä, Matti	Porin mlk:n Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Pajunen, Niilo	Karkun, Tyrvään ja Keikyän vaaliyhtymä
Pertola, Erkki	Rauman Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Rantala, Viljo	Punkalaitumen, Huittisten, Vampulan ja Köyliön vaaliyhtymä
Rusola, Martti	Ulvilan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Salo, Sofia	Porin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö

Suojanen, Urpo	Viljakkalan, Hämeenkyrön, Suodenniemien, Mouhijärven, Suoniemen ja Kii-koisten vaaliyhtymä
Virtanen, Pentti	Kokemäen ja Nakkilan vaaliyhtymä

Hämeen 1. eteläinen piiri:

Aalto, Lauri	Janakkalan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Ahonen, Eino	Kärkölän—Nastolan vaaliyhtymä
Ahonen, Toivo	Urijalan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Bergqvist, Lauri	Vanajan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Heinonen, Aarne	Jokioisten, Humppilan, Someron, Somerniemen ja Ypäjän vaaliyhtymä
Kajala, Olavi	Lahden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Karlsson, Helge	Hausjärven Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kujanpää, Väinö	Forssan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Laine, Eino	Lopen ja Tammelan vaaliyhtymä
Marjamäki, Pentti	Koijärven, Kylmäkosken ja Toijalan vaaliyhtymä
Nieminen, Reino	Rengon, Sääskmäen ja Tyrvännön vaaliyhtymä
Mikkola, A.	Viialan vaaliyhtymä
Ojanen, Sulo J.	Riihimäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Palkamo, Unto	Asikkalan, Hollolan, Kosken, Padasjoen ja Tuuloksen vaaliyhtymä
Saarinen, Niilo	Hattulan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Salminen, Viljo	Hauhon ja Lammin vaaliyhtymä
Toivonen, Otto	Hämeenlinnan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Törmä, Heikki	Valkeakosken Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Valkama, Kalle	Kalvolan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö

Hämeen 1. pohjoinen piiri:

Aho, Kalle	Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Ahola, Eino	Ruoveden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Aronen, Lauri	Erä järven, Kuhmalahden, Kuhmoisten, Luopioisten, Pälkäneen ja Sahalahden vaaliyhtymä

Forssell, Ilmari	Jämsänkosken ja Koskenpään vaaliyh- tymä
Heinonen, Aarne	Lempäälän, Tottijärven ja Vesilahden vaaliyhtymä
Heinonen, Lauri H.	Mäntän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Hietä, Johan	Kuoreveden ja Oriveden vaaliyhtymä'
Jokinen, Kalle A.	Kangasalan ja Teiskon vaaliyhtymä
Kaivola, Oiva	Nokian Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kari, Tyko	Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kivi, Veikko	Aitolahden ja Kurun vaaliyhtymä
Kolinen, Elsa	Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Lehtinen, Paavo	
Leppänen, Sirkka	
Lindfors, Erkki	
Mäkinen, Sulo E.	Jämsän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Nokelainen, Uuno	Ylöjärven Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Puustinen, Erkki	Pirkkalan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Rajala, Toivo	Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Rintamäki, Kustaa	Korpilahden, Muuramen, Pohjaslahden ja Vilppulan vaaliyhtymä
Saarinen, Usko	Juupajoen ja Längelmäen vaaliyhtymä
Saloranta, Toivo	Säynätsalon Työväenyhdistys

Kymen piiri:

Anttila, Helvi	Sippolan vaaliyhtymä
Eriksen, Elis	Karhula—Kymen vaaliyhtymä
Joronen, Lauri	Parikkala—Simpeleen vaaliyhtymä
Kaartinen, Aarne	Elimäki—Iitin vaaliyhtymä
Karttaavi, Olavi	Kotkan vaaliyhtymä
Kauria, Taavetti	Suomenniemen, Ylämaan, Savitaipaleen, Rautjärven, Taipalsaaren, Luumäen ja Lemin vaaliyhtymä
Kelkka, Arvo	Vehkalahden vaaliyhtymä
Koivisto, Ida	Kotkan vaaliyhtymä
Kokkola, Veikko	»
Kotiranta, Tauno	Kuusankosken vaaliyhtymä
Lahtinen, Lauri	»
Lyytikäinen, Taavetti	Lauritsalan vaaliyhtymä
Nevalainen, Aarne	Haminan vaaliyhtymä

Nummiaro, Toivo	Kouvolan vaaliyhtymä
Pellinen, Olavi	Joutsenon .vaaliyhtymä
Pousi, Viljo	Karhula—Kymin vaaliyhtymä
Ranta, Artturi	Imatra—Ruokolahden vaaliyhtymä
•Saarnisto, Unto	Lappeenrannan vaaliyhtymä
Salopaasi, Erkki	Viirolahden ja Miehikkälän vaaliyhtymä.
Siitari, Toivo	Valkealan ja Jaalan vaaliyhtymä
Siukkola, Veikko	Sippolan vaaliyhtymä
Sommarberg, Taito	Karhula—Kymin vaaliyhtymä
Sulin, Yrjö	Pyhtään vaaliyhtymä
Tarvonen, Hugo	Anjalan vaaliyhtymä
Tiilikainen, Paavo	Imatra—Ruokolahden vaaliyhtymä
Vainio, Arvo	Karhula—Kymin vaaliyhtymä
Väisänen, Eliel	Lappeen ja Nuijamaan vaaliyhtymä

Mikkelin piiri:

Ilo, Paavo	Heinolan, Heinolan mlk:n ja Pertunmaan vaaliyhtymä
Jauhiainen, Kalle	Pieksämäen Työväenyhdistys
Juutilainen, Otto	Heinäveden vaaliyhtymä
Kokkonen, Onni	Säämingin vaaliyhtymä
Korpelainen, Väinö	Mäntyharjun ja Hirvensalmen vaaliyhtymä
Kuronen, Onni	Rantasalmen, Joroisten ja Kangaslammin vaaliyhtymä
Kämppi, Veikko	Mikkelin mlk:n ja Kangasniemen vaaliyhtymä
Käpykangas, Aatos	Enonkosken, Savonrannan ja Sulkavan vaaliyhtymä
Laakso, Kalle	Sysmän, Joutsan, Hartolan, Leivonmäen ja Luhangan vaaliyhtymä
Sairanen, Emil J.	Kerimäen ja Punkaharjun vaaliyhtymä
Salomaa, Veikko	Savonlinnan vaaliyhtymä
Siiskonen, Aili	Mikkelin vaaliyhtymä

Kuopion 1. läntinen piiri:

Happonen, Ananias	Juankosken, Lapinlahden, Maaningan ja Tuusniemen vaaliyhtymä
-------------------	--

Heikkinen, Viljo	Iisalmen ja Sonkajärven vaaliyhtymä
Juutilainen, Maunu	Leppävirran vaaliylitymä
Kaikkonen, Kauko	Iisalmen mlk:n ja Kiuruveden vaaliyhtymä
Viitasaari, Liisa	Varkauden vaaliyhtymä
Kutvonen, Uuno	»
Matilainen, August	Konneveden, Muuruveden, Nilsian ja Vehmersalmen vaaliyhtymä
Mäkeläinen, Ukko	Keiteleen, Pielaveden, Siilinjärven, Tervon ja Vesannon vaaliyhtymä
Säämänen, Eino	Suonenjoen, Riistaveden ja Varpaisjärven vaaliyhtymä
Tuominen, Yrjö	Kuopion vaaliyhtymä
Vantanen, Ville	Hankasalmen, Kuopion mlk:n ja Rautalammin vaaliyhtymä

Joensuun piiri:

Halonen, Hemmi	Juuan, Kaavin ja Rääkkylän vaaliyhtymä
Hyvärinen, Otto	Liperin vaaliyhtymä
Koponen, Tuure	Polvijärven vaaliyhtymä
Manninen, Yrjö A.	Ilomantsin ja Tuupovaaran vaaliyhtymä
Nevalainen, Ville	Pielisjärven vaaliyhtymä
Palonen, Emil	Enon, Kiihtelysvaaran ja Pyhäselän vaaliyhtymä
Romppanen, Eino	Kontiolahden vaaliyhtymä
Rintanen, Onni	Kiteen, Kesälahden ja Värtsilän vaaliyhtymä
Silvonen, Unto	Kuusjarven vaaliyhtymä
Sinervo, Onni	Nurmeksen, Valtimon ja Rautavaaran vaaliyhtymä
Turunen, Leo	Joensuun vaaliyhtymä
Voutilainen, Uki	Lieksan vaaliyhtymä
Muhonen, Leo	Tohmajärven vaaliyhtymä

Vaasan 1. itäinen piiri:

Björk, Aatu	Saarijärven Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
.Bläberg, Elvi	Äänekosken Työväenyhdistys

Heininen, Tauno	Jyväskylän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Hämäläinen, Kaarlo	Viitasaaren Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Jämbeok, Allan	Karstulan, Höytiän, Kynämöisten, Parantalan, Hilmonkosken, Käräjämaen, Myllymäen, Honkolan ja Koiviston vaaliyhtymä
Koivulahti, Ahti	Virtain Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Koskinen, Toivo	Haapamäen, Keuruun, Petäjäveden ja Kintauden vaaliyhtymä
Lehtinen, Veikko	Alavuden, Korttesjärven, Sääksjärven, Evijärven, Multian ja Pihlajaveden vaaliyhtymä
Lukkarinen, Pauli	Jyväskylän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Rönnqvist, Väinö	Jyväskylän mlk:n Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Vesterinen, Martti	Laukaan vaaliyhtymä

Vaasan 1. eteläinen piiri:

Hirvelä, Heikki	Laihian, Vähänkyrön, Äystön, Kaskisten, Kristiinan, Metsälän ja Lapväärtin vaaliyhtymä
Kujanpää, Martti	Ilmajoen, Koskenkorvan, Harjunmäen, Tuomikylän ja Munakan vaaliyhtymä
Roden, Akseli	Vaasan vaaliyhtymä
Syrjä, Juho	Panttilan, Kurikan, Luopajarven, Jalasjärven, Pantaneen, Isojoen, Jurvan ja Peräseinäjoen vaaliyhtymä
Vuorinen, Viljo	Seinäjoen vaaliyhtymä

Vaasan 1. pohjoinen piiri:

Lassila, Lassi	Pietarsaaren ja Kauhavan vaaliyhtymä,
Lepistö, Eeli	Isokyrön, Ylistaron ja Lapuan vaaliyhtymä
Pietilä, Jaakko	Kokkolan vaaliyhtymä
Virkkala, Konsta	Lestijärven, Toholammin, Kannuksen, Himangan, Lohtajan, Kälviän ja Perhonnaan vaaliyhtymä

Oulun piiri:

Paananen, Aarne	Pyhäjärven Ol., Haapajärven, Nivalan, Piippolan, Kestilän ja Rantsilan vaaliyhtymä
Pokela, Erkki	Oulunsalon, Kempeleen, Limingan, Siikajoen, Raahen, Sälöisten, Revonlahden ja Vihannin vaaliyhtymä
Torkkeli, Eino Törmä, Aarne	Oulun vaaliyhtymä Oulujoen, Muhoksen, Utajärven, Kiimingin, Iin, Kuivaniemen, Pudasjärven, Taitvalkosken ja Kuusamon vaaliyhtymä
Ukkola, Lauri Vierimaa, Lauri	Haukiputaan vaaliyhtymä Ylivieskan, Sievin, Alavieskan, Kalajoen, Oulaisten, Haapaveden ja Kärsämäen vaaliyhtymä

Kajaanin alipiiri:

Mikkonen, Konsta Okkonen, Artturi	Kajaanin vaaliyhtymä Kontiomäen, Hyrynsalmen, Ristijärven, Suomussalmen, Naapurinvaaran, Sotkamon, Herttuaajärven, Tipasojan, Kuhmon, Vieksin ja Lentiiran vaaliyhtymä
Tölli, Väinö	Otanmaen, Saaresmaen, Uudenkylän, Vaalan, Säräisniemen, Kutujoen, Puolangan ja Askankylän vaaliyhtymä

Lapin piiri:

Hämäläinen, Tyko •Juntunen, Vihtori Marjeta, Lauri Udd, Arvo	Rovaniemen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö Lapin itäinen vaaliyhtymä Tornionjokilaakson vaaliyhtymä Kemin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
---	--

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto:

Fagerlund, Karl	Pinjaisten, Pohja—Äiminneforsin, Fiskarsin, Virkkalan, Tenholan ja Fagervikin ruotsalainen vaaliyhtymä
-----------------	--

Jakobsson, Vilhelm	Vaasan, Dragnäsbackin, Pietarsaaren, Kyrkoby—Vestersundsbyn ja Källbyn ruotsalainen vaaliyhtymä
Lindgren, Harry	Helsingin ja Espoon ruotsalainen vaaliyhtymä
Pollari, Axel	Liljendalin, Bellan, Sarfsälön, Koskenkylän, Hämärin, Tolkkisen ja Porvoon ruotsalainen vaaliyhtymä
Wikström, Hilding	Kemiön, Taalintehtaan, Paraisten, Turun, Inkoon ja Dregsbyn ruotsalainen vaaliyhtymä
"Vuorinen, Pentti	Hangon, Tähtelän, Tammisaaren, Bromarvin, Snappertunan, Solbergin, Mustion ja Karjaan vaaliyhtymä

LAUSUNTO- JA ESITYSOIKEUTETUT EDUSTAJAT

Puoluetoimikunnan jäsenet:

Skog, Emil, puheenjohtaja	
Leskinen, Väinö,	Salmela-Järvinen, Martta
puoluesihteeri	
Fagerholm, K.-A.	Tervo, Penna
Lepistö, Matti	Simonen, Aarre
Sumu, Aku	Kuukkanen, Viljo

sekä varajäsenet:

Tiainen, Hannes	Lindblom, Olavi
-----------------	-----------------

Vt. puoluesihteeri:

Puskala, Veikko

Tilintarkastajain edustaja:

Salovaara Väinö V.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän edustaja:

Henriksson, Gunnar

LAUSUNTO-OIKEUTETUT EDUSTAJAT

Sos.-dem. hallitusryhmän jäsenet:

(ei muuten edustettuna)

Peltonen, Onni

Alus ta j at:

(eivät muuten edustettuina)

Reino H. Oittinen A. M. Myllymäki
Arne Paananen

Sos.-dem. piiritoimikuntien edustajat:

Helsingin Piiri	Valtter Laitinen	Rangnar Lönnqvist
Uudenmaan 1. vaalip.	Erkki Väre	
Turun 1. et. »	Abel Saarinen	
Satakunnan »	Vihtori Fallilä	Väinö Vilponiemi
Hämeen 1. et. »	Martti Lahtinen	Eino Vuori
Hämeen l.pohj. »	Eero Vuorinen	Pentti Heinonen
• Kymen 1. »	Einari Virtanen	Valde Nevalainen
Mikkelin 1. »	Paavo Karjalainen	Artturi H. Kiltti
Kuopion 1. länt. »	Teodor Pantakoski	Väinö Vehviläinen
Joensuun »	Emil Kirkinen	Vilho Turunen
, Vaasan 1. it. »	Feliks Lahtinen .	Paavo' Virtanen
Vaasan 1. et. »	Eero Viitala	
Vaasan 1. pohj. »	Viljo Ala-Pöllänen	Edvin Brandt
Oulun 1. »	Erkki H. Tervonen	
Lapin 1. »	Urho Knuuti	Heino Uksila
Suomen Ruotsalai-		
nen Työväenliitto	Martin Fager	
Kajaanin alipiiri	Kalervo Neiglick	

Sos.-dem. puoluelehtien edustajat:

Suomen		
Sosialidemokraatti	Atte Pohjanmaa	Sulo Manninen
		Erkki Wiksten
Turun Päivälehti	Raf. Paasio	
Uusi Aika	Vilho Rantanen	Simo Juntunen.
Hämeen Kansa	Mauno Pelkonen	

Kansan Lehti	Niilo Teerimäki
Kansan Työ	Reino Kaatonen
Eteenpäin	Holger Salokangas
Kansan Voima	Tomini Moilanen
Vapaus	Alpo Tiitinen
Savon Kansa	Erkki Virtanen
"Työn Voima	Onni Haini
Pohjanmaan Kansa	Pentti Ketola
Pohjolan Työ	Taisto Honkanen
Vihuri	Kalevi Sorsa
Tulevaisuus	Anu Karvinen
Svenska Demokraten	Gudrun Mörne
TST	Eino Kalkkinen

Kunnia veteraani:

Ida Aalle-Teljo

Kunnia jäsenet:

Santeri Saarikivi	Väinö Tanner
Martta Salmela-Järvinen	Otto Toivonen
Maria Sinisalo	Oskari Tokoi (USA:ssa)
Aleksi Aaltonen	Väinö Hakkila

Uudet kunnia jäsenet:

Vihtori Huhta	Johan Emil Malmivuori
Anni Rinne	August Laakso
Väinö V. Salovaara	Edvard Metsola
Olga Tainio	Juho Säteri
Frans Isak Tuomola	Aapo Kesti-Heliä
	Hilda Herrala

Kutsuvie ra at:

Sosialistinen Internationaali	Morgan Phillips
Englannin Työväenpuolue	Alice Haran
Hollannin Työväenpuolue	Evert Vermeer tai Alfred Mozer
Länsi-Saksan Sos.-dem. Puolue	Wilhelm Mellies
Norjan Työväenpuolue	Haakon Lie
	Rolf Gerhardsen

Ruotsin Sos.-dem. Puolue	Sven Andersson Sven Aspling Ernst Nilsson
Tanskan Sos.-dem. Puolue	Oluf Carlsson

Keskusjärjestöjen edustajat:

Sos.-dem. Naisliitto	Aino Malkamäki
Sos.-dem. Nuorisoliitto	Antti Hietanen
Nuoret Kotkat	Pentti Sulonen
Sos.-dem. Raittiusliitto	Yrjö Saarinen
Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunta	Viljo Rantala
Kristillisten Sosialidemokraattien Liitto	Yrjö Alanen; var. K. Hautamäki
SAK	Vihtori Rantanen
TUL	Unto Siivonen
TSL	Yrjö Kallinen
Työväen Yhteisöjen Keskus	Väinö Hurnonen
Työväen Matkailuliitto	Pekka Railo
Työväen Kustannusliikkeiden Liitto	Visa Kivi
Työväenlehistö	Matti Alanko
Suomen Pienviljelijäin Liitto	Jussi Pyy; var. Ernest Sainio
Vuokralaisten Keskusliitto	Väinö Pitkänen; var. Väinö Lehto

*Nimenhuudon päätyttyä lausuu puheenjohtaja:
Läsnä ovat kahta lukuunottamatta kaikki valitut puolue-
kokousedustajat. Kuten äsken kuulumme, ovat myös kaikkien
valtakirjat kunnossa. Tämä kokous on siis laillinen päättä-
mään kaikista puolueemme asioista.
Kokous todetaan joka suhteessa päätösvaltaiseksi puolue-
kokoukseksi.*

KIRJALLISIA TERVEHDYKSIÄ

Puheenjohtaja: Tänne on tullut pari sähkösanomaa,
jotka nyt luen:

»Sos.dem. Puoluekokous, Työväentalo Helsinki.

Kiitoksia kutsusta kokoukseen, mutta valitettavasti olen sairaana enkä jaksa tulla. Toivotan onnea ja menestystä työollenne.

Puolueterveisin August Saaristo, Hämeenlinna.»

Brysselistä on saapunut seuraava sähkösanoma:

»Sosialidemokraattisen Puolueen Puheenjohtaja.

Poliittisen tilanteen johdosta emme valitettavasti voi lähettää valtuuskuntaa Teidän kongressiinne. Toivotamme parasta menestystä asioiden käsittelylle.

Puheenjohtaja Moes Bruce»

Tervehdyssähkeet, jotka otetaan vastaan raikuvin suosionosoituksin, merkitään pöytäkirjaan.

TYÖJÄRJESTYS

Kokouksessa hyväksytään käsiteltäväksi seuraavassa puoluetoimikunnan työjärjestysehdotuksessa mainitut asiat:

1. Puoluekokouksen avaus
Toimittaa puoluetoimikunnan puheenjohtaja Emil Skog
2. Kutsuvieraiden tervehdykset ja saapuneiden kirjallisten tervehdysten esittäminen
3. Todetaan kokouksen laillisuus
4. Valtakirjain hyväksyminen ja kokousedustajani läsnäolon toteaminen sekä työjärjestyksen hyväksyminen
5. Puheenjohtajien vaali
6. Sihteerien vaali
7. Pöytäkirjan tarkastajien vaali
8. Järjestyssäännön hyväksyminen
9. Valiokuntien asettaminen
10. Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vv. 1952—54
11. Katsaus v:n 1955 toimintaan sekä sisäpoliittinen kehitys
Puoluetoimikunnan esitys N:o 3, vt. puoluesihteri V. Puskala
12. Puoluetoimikunnan tilikertomukset vv. 1952—54 sekä tilintarkastajain lausunnot
13. Päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja puolue neuvostolle
14. Sos.^dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toimintakertomukset vv. 1952—54

15. Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomukset w.. 1952—54
16. Sos.-dem. keskus- ja piirijärjestöjen toimintakertomukset vv. 1952—54
17. Määrittää puolueuuvoston ja tilintarkastajain palkkiot
18. Valitaan puolueuuvoston jäsenet
19. Valitaan puoluetoimikunnan jäsenet
20. Nimetään puolueen presidenttiehdokas v. 1956 suoritettavia valitsijamiesvaaleja varten
21. Valitaan tilintarkastajat

Puolueen ohjelmaa ja menettelytapaa koskevat alustukset:

22. Puolueen suhtautuminen ulkopoliittikkaan
Puoluetoimikunnan esitys N:o 2, pääjohtaja R. Oittinen
23. Puolueen talouspoliittinen ohjelma
Puoluetoimikunnan esitys Nro 1, ministeri Penna Tervo
24. Katsaus ammattiyhdistysliikkeen ja puolueen välisiin, suhteisiin. Puoluetoimikunnan pyytämä alustus; esitys N:o 9, puheenjohtaja Eero Antikainen
25. Järjestöpoliittinen katsaus
Puoluetoimikunnan esitys N:o 4, järjestösihteeri A. M. Myllymäki
Tässä yhteydessä käsitellään seuraavat asiat ja esitykset:
 - a) Lapin piiri kahdeksi piirijärjestöksi;
Pajusaaren teollisuusalueen Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys Nro 17, sivu 20)
 - ta) Kainuun sosialidemokraattisen piirijärjestön perustaminen;
Kainuun Sos.-dem. Alipiirin esitys (esitys Nro 18, sivu 22)
 - e) Urheiluväen vetäminen puoluetoimintaan;
Kuopion Sos.-dem. Toveriseuran esitys (esitys Nro 21, sivu 28)
 - d) Sosialidemokratian päivän viettäminen;
Hämeen pohj. piirin Sos.-dem. piiritoimikunnan esitys (esitys Nro 22, sivu 29)
 - e) Erillisten sos.-dem. vaaliliittojen kieltäminen;
Espoon Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys (esitys Nro 46, sivu 80)

- f) Henkilökohtainen mainonta vaaleissa;
Helsingin Sos.-dem. Piirijärjestön esitys (esitys N:o 47, sivu 82)
26. Puolueen taloudellisen aseman kehittäminen
- Puoluetoimikunnan esitys N:o 5, taloudenhoitaja Aarne Paananen
Tässä yhteydessä käsitellään:
- a) Puolueelle tulevan jäsenmaksuosuuden korottaminen;
Puoluetoimikunnan esitys (esitys N:o 12, sivu 5)
 - b) Sos.-dem. puolueosastoihin kohdistuva verotus;
Vaasan Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys (esitys N:o 38, sivu 66)
 - c) Puoluekokousveron liittäminen vakinaisiin veroihin;
Varkauden Ay-väen sos.-dem. yhdistyksen esitys (esitys N:o 54, sivu 88)
 - d) Puolueveron poistaminen;
Tampereen Autoalan Sos.-dem. Yhdistyksen esitys (esitys N:o 55, sivu 89)
27. Maaseutupoliittinen alustus
Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan esitys (esitys N:o 6, liite Nro 1, sivu 106), Neuvottelukunnan puheenjohtaja Matti Lepistö
Tässä yhteydessä käsitellään:
- a) Maaseudun ja asutuskeskusten etuvastakohtaisuudet ja sos.-dem. puolueen suhde niihin
Ilomantsin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys (esitys N:o 33, sivu 51)
 - b) Puolueen maaseutupolitiikan selventäminen;
Huopanan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys No 34, sivu 58)
 - c) Puolueen maaseutupolitiikan tehostaminen;
Ylivieskan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 35, sivu 60)
28. Keskiluokan asemaa selostava alustus
Keskiluokkajaoston esitys (esitys N:o 7, liite N:o 4)
Tässä yhteydessä käsitellään:
Virkamiehiä ja henkisen työn tekijöitä edustavan liiton perustaminen;
Sos.-dem. Lakimiehet r.y:n, Sos.-dem. Insinööriyhdistys r.y:n ja Akateeminen Sos.-dem. Yhdistys r.y:n esitys (esitys N:o 19, sivu 23)

Keskusjärjestöjen esityksiä:

29. Työväentalokysymys
 Työväenyhdistysten Keskusliiton esitys (esitys N:o 8, liite 5), johtaja Janne Hakulinen
 Tässä yhteydessä käsitellään:
 a) Leimaverolain muuttaminen;
 Messukylän Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 37, sivu 66)
 b) Aatteellisten yhdistysten ja työväentalojen verottaminen;
 Vuoksenniskan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 39, sivu 69)
30. Naisten toiminta puolueessa
 Sos.-dem. Naisliiton esitys (esitys N:o 10, liite Nro 2, sivu. 132), Sos.-dem. Naisliiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson
 Tässä yhteydessä käsitellään:
 Naisten valistustoiminnan tehostaminen;
 Sos.-dem. Naisliiton esitys (esitys N:o 20, sivu 24)
31. Puolue- ja nuorisotyömme keskinäisistä suhteista
 Sos.-dem. Nuorisoliiton esitys (esitys N:o 11, liite N:o 3, sivu 136), Sos.-dem. Nuorisoliiton puheenjohtaja Antti Hietanen
 Tässä yhteydessä käsitellään:
 Nuorisotoiminnan avustaminen yleisistä varoista;
 E. Hiitosen ja K. Sorsan esitys (esitys Nro 56, sivu 90)
32. Sääntömuutosesityksiä
Sääntötoimikunnan puheenjohtaja A. M. Myllymäki
 Tässä yhteydessä käsitellään:
 a) *Työväenyhdistyksen sääntöjen muuttaminen;*
 Puoluetoimikunnan esitys (esitys N:o 13, sivu 8)
 o) *Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen sääntöjen muuttaminen;*
 Puoluetoimikunnan esitys (esitys N:o 14, sivu 11)
 O *Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.y.n sääntöjen 23, 42 ja 43 §§:i muuttaminen;*
 Puoluetoimikunnan esitys (esitys N:o 15, sivu 12)
 d) *Sosialidemokraattisten maaseutupiirijärjestöjen sääntöjen muuttaminen;*

Puoluetoimikunnan esitys eräiden piirijärjestöjen toimuksesta (esitys N:o 16, sivu 13)

- e) *Puolueen sääntöjen 42 §:n muuttaminen;
Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistyksen esitys (esitys N:o 42, sivu 75)*
- f) *Puolueäänestystulosten laskentatapa;
Tampereen Metallityöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen esitys (esitys N:o 43, sivu 77)*
- g) *Puolueen sääntöjen 63 §:n muuttaminen;
Leppävirran Sos.-dem. Kunnallistoimikunnan esitys (esitys N:o 44, sivu 79)*
- h) *Puolueyhdistyksen puheenjohtajan valinta;
Lappeenrannan Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys (esitys N:o 45, sivu 79)*
- j) *Puolueen presidenttiehdokkaan nimeäminen;
Riihimäen Karjalaisten Sos.-dem. Yhdistyksen esitys (esitys N:o 41, sivu 74)*

33. Sosiaalipoliittisia esityksiä

Ministerit Tyyne Leivo-Larsson ja Onni Peltonen

Tässä yhteydessä käsitellään:

- a) *Ammattien tarkastus- ja työturvallisuuslainsaadannon uudistaminen sekä työttömyys- ja sairausvakuutuslain toteuttaminen;
Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistyksen esitys (esitys N:o 23, sivu 30)*
- b) *Työntekijäin vuosilomalakiin tehtävistä muutoksista;
Tampereen Metallityöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen esitys (esitys N:o 24, sivu 32)*
- c) *Yhtiöiden ja yksityisten työnantajien palveluksessa olevien työntekijäin eläketurvan nostaminen;
Messukylän Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 25, sivu 34)*
- d) *Maksuttoman oikeusavun ja -neuvonnan järjestäminen vähävaraisille kansalaisille;
Ensio Hiitosen esitys (esitys N:o 26, sivu 35)*
- e) *Vähävaraisten perheiden äitien ja lasten kesäleiritöiminnan edistäminen;
Helsingin Sos.-dem. Keskusteluseuran naisjaoston esitys (esitys N:o 27, sivu 37)*

- f) Rakenteellisen työttömyyden torjuminen;
Leppävirran Sos.-dem. Kunnallistoimikunnan esitys (esitys N:o 28, sivu 40)
 - g) Viisipäiväiseen työviikkoon siirtyminen;
Rekolan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 29, sivu 42)
 - h) Parannusehdotus alaikäisten lasten ja aviopuolisoiden verotukseen;
Nurmeksen Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys (esitys N:o 36, sivu 64)
 - i) Sos.-dem. työväenjärjestöjen toimihenkilöiden ja työntekijöiden sairaus- ja eläkekassan perustaminen;
Joensuun Sos.-dem. Piirijärjestön esitys (esitys N:o 59, sivu 95)
34. Pohjois-Suomea koskevien taloudellisten ja sosiaalisten olosuhteiden kehittäminen. Ministeri Hannes Tiainen.
Tässä yhteydessä käsitellään:
- a) Taloudellisen nousun turvaaminen Lapin läänin alueella;
Lapin Sos.-dem. Piirijärjestön esitys (esitys N:o 60, sivu 96)
 - b) Metsätyöläisammattikunnan aseman kohottaminen;
Lapin Sos.-dem. Piiritoimikunnan esitys (esitys N:o 30, sivu 44)
 - c) Ns. Lapin lisän muuttaminen kylmän vyöhykkeen lisäksi;
Kemin Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 31, sivu 45)
 - d) Työllisyysmahdollisuuksien parantaminen Pohjois-suomessa;
Oulun Sos.-dem. Piiritoimikunnan esitys (esitys N:o 32, sivu 48)
- "35. Kunnallispoliittiset esitykset. Kunnallisasiain sihteeri Aatto Väyrynen
Muutosesitys puolueen kunnallispoliittiseen ohjelmaan;
Lieksan—Pielisjärven Sos.-dem. kunnallistoimikunnan esitys (esitys N:o 40, sivu 72)
36. Puolueen jäsenkirjan kestoajan muuttaminen. Taloudenhoitaja Aarne Paananen
Tässä yhteydessä käsitellään seuraavat mainittua asiaa koskevat esitykset:

- a) Varkauden Ay-väen Sos.-dem, Yhdistyksen esitys (esitys N:o 50, sivu 86)
 - ta) Nikkaroisten Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys; (esitys N:o 52, sivu 87)
 - c) Kuusankosken Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 52, sivu 87)
 - d) Puistolan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 53, sivu 87)
37. Erillisiä esityksiä
- a) Korvauksen myöntäminen siirtoväelle w. 1939—40>menetyksistä;
Uraan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys (esitys N:o 57, sivu 92)
 - b) Kansanedustajaveron määrääminen;
Joensuun Sos.-dem, Piirijärjestön esitys (esitys N:o 58, sivu 93)
 - c) Kirjapainojen johtokuntien asiantuntijoiden valinta;
Helsingin Kirjatyöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen esitys (esitys N:o 48, sivu 84)
 - d) Puoluekokouksen pöytäkirjojen painattaminen;
Tampereen Metallityöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen esitys (esitys N:o 49, sivu 85)
38. Määrätään valintaperuste seuraavia puoluekokousedustajavaaleja varten.
39. Päätetään pöytäkirjan painattamisesta ja puoluejärjestöille lähettämisestä.
40. Kiinteistöjen ostamista, luovuttamista ja kiinnittämistä koskevat asiat.
41. Kokouksen lopettaminen.

PUHEENJOHTAJIEN VAALI

Puheenjohtaja: Ehdotan, että päätämme tässä kohtaa kokouksen puheenjohtajista eli siis työjärjestyksen asian numero 5.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksytään.

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa puoluekokouksen puheenjohtajiksi seuraavia: Emil Skog, Eero Antikainen, Artturi Ranta ja Eino Siren.

Olisi siis valittava neljä henkilöä kokouksen puhemiehistöön.

Puoluetoimikunnan ehdotus on yksimielinen. Se voitaneen hyväksyä?

Puoluetoimikunnan ehdotus kokouksen puheenjohtajista hyväksytään yksimielisesti.

ULKOMAISTEN KUTSUVIERAIDEN TERVEHDYKSET

Puheenjohtaja: Nyt menemme työjärjestyksen 2. asiaan, kutsuvieraiden tervehdyksiin.

Minä luovutan ensimmäisen puheenvuoron Tanskan Sos.-dem. Puolueen edustajalle.

Oluf Carlsson (suosionosoituksia puhujan astuessa puhujakorokkeelle): Kiitän kutsusta ja lämpimästä vastaanotosta. Valitan kovasti, etten pysty puhumaan suomea, joka tuntuu minusta niin vaikealta.

Tuon teille sydämellisimmät terveiset puolueeltamme ja aen puheenjohtajalta toveri Hansenilta, joka hyvin mielellään olisi itse tullut tänne, mutta kotoiset kokoukset olivat esteenä. Voin omasta ja niiden tovereitteni puolesta, jotka ovat vierailleet maassanne, sanoa, että olemme aina viihtyneet täällä erittäin hyvin ja että mielellämme tulemme takaisin niin useasti kuin tämä vain on mahdollista. On olemassa monta henkilökohtaista ja lämmintä sidettä Tanskan ja Suomen puoluetovereitten välillä, ja meillä on syytä kiittää ystävydestä ja hyvästä yhteistoiminnasta. Voisimme tietenkin olla vieläkin kiinteämmässä kontaktissa, mutta valitettavasti kieli-vaikkeudet ovat esteenä. Meidän pitäisi tosiaankin nähdä vai-vaa päästäksemme välittömämpään kosketukseen keskenämme. On tosiaan merkillistä, että meidän täytyy puhua joko saksaa tai englantia ymmärtääksemme toisiamme.

Kiitokset hyvästä yhteistoiminnasta sekä pohjoismaisella että myös kansainvälisellä linjalla! Kiitokset sitkeästä taistelusta vapauden ja oikeuden puolesta! Kiitokset hyvästä esimerkistänne!

Jos joku haluaa kysyä, miten meillä kotona voidaan, haluan siihen vastata lyhyesti: kiitos, melko hyvin! Valitettavasti menetimme suuren johtajamme, toveri Hans Hedtoftin, mutta olemme kuitenkin siinä asemassa, että yksimielisesti löysimme hänen seuraajansa. Olemme hallituksessa, vaikka meillä an vain 41 % eduskunnan koko vahvuudesta. Taloudellisia vai-

keuksiaahan meillä on, kuten aikaisemminkin, ja tämä on myöhästyttänyt suunnitelmaamme uudistuspolitiikasta, Toivomme pystyvämme selviytymään vaikeuksistamme — miten, sen tulee lähitulevaisuus osoittamaan.

Haluan lausua parhaimmat tervehdyksemme teidän suomalaisten puoluetovereitten puoluekokoukselle ja puolestani uskon, että tämä kokous tulee olemaan osoituksena jatkuvasta hartaasta yhteistoiminnasta, jatkuvasta vahvasta sisäisestä yhteenkuuluvaisuudesta siinä taistelussa, joka on väistämätön.

Kuten tähänkin saakka tulemme myös tulevaisuudessa seuraamaan lämpimällä ja toverillisella mielenkiinnolla teitä ja teidän toimintaanne täällä kotimaassanne. (Suosionosoituksia.)

(Puheen tulkitsi suomeksi Lars Lindeman.)

Puheenjohtaja: Seuraavaksi annan puheenvuoron norjalaiselle Haakon Lielle.

Haakon Lie: Minun osalleni lankeaa tänään tehtävä esittää Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen kongressille Norjan Työväenpuolueen veljellinen tervehdys. On luonnollista, että me Norjan työväenliikkeessä mukana olevat pohdimme ensi sijassa omia pulmiamme. Mutta sotien jälkeen olemme entistä suuremmassa määrin yrittäneet seurata tapahtumia myös rajojemme ulkopuolella, Naapuriemme pulmat ovat meidänkin pulmiamme. Me tiedämme, mistä se johtuu. Epävarmuus on ankarien sotavuosien jälkeen muodostunut osaksi elämästämme. Ainainen jännitystila ei voi tuoda mukanaan mitään hyvää. Mutta se on myös omansa luomaan veljeshenkeä tavalla, joka on hyvin huomattavissa Norjan ja Suomen suhteissa. Monella tavalla ovat Suomen olot olleet meille merkkiä antavia. Jos idästä päin puhaltaa lauhkeita ulkopoliittisia tuulia, voimme odottaa hyvää säätä myös meidän maassamme. Päinvas-
taisessa tapauksessa poliittisen sään huomataan helposti huonevan myös meillä. Tästä seuraa, että niin kauan kuin Suomen kansa hengittää vapaasti, voimme mekin niin tehdä,

Sotavuodet olivat vaikeat meidän kansallemme, ja sitä jatkui sodanjälkeisinä vuosinakin. Meillä Norjassa onnistuttiin kuitenkin vakiinnuttamaan poliittinen tilanne jo keväällä 1945. Sosialidemokratia sai enemmistön maan parlamentissa, ja sen jälkeen olemme vaali vaalilta voineet vahvistaa asemiamme. Porvarillinen oppositio kulki tappiosta tappioon, ja kommu-

nistinen puolue menetti 5 -vuoden kuluessa 2/3 jäsenistään ja puolet valitsijoistaan. Työväenpuolueesta tuli määrävä poliittinen voima, joka saattoi ottaa ohjakset lujiin käsiinsä.

Meillä on esitettävänä hyviä tuloksia. Sodan tuhoama maa jälleenrakennettiin 5 vuodessa. Yhteiskunnan vähäväkisten elintaso on huomattavasti parantunut. 1/3 maan asukkaista asuu tänään uusissa tai hyvin uudistetuissa asunnoissa. Kauppalaivastomme on enemmän kuin kaksinkertaistunut sodan jälkeen. Työttömyys kuuluu menneisyyteen. Sodanjälkeisenä aikana on suurimpana probleeminamme ollut työvoiman puute. Kaikki tämä ei merkitse sitä, ettemme olisi tehneet virheitä ja että olisimme voittaneet kaikki vaikeutemme. Pikemminkin täytyy sanoa, että olemme hankkineet uusia probleemeja. Täystyöllisyys ja korkea elintaso ovat aikaansaaneet hintoihimme ja ulkomaankauppatalouteemme kohdistuvan paineen, jota ei ole helppo hoitaa.

Yhteistyö Tanskan ja Ruotsin kanssa on hyvä, ja sellainen on mahdollista saada aikaan myös Suomen kanssa, ennen kaikkea molempien maiden pohjoisimpien seutujen kesken. Eikä kysymys saa olla yksinomaan taloudellisesta yhteistyöstä. Noilla seuduilla on murrettava Pohjolan erämaiden maantieteellinen eristyneisyys, niin että kommunistien poliittinen vaikutusvalta siellä saadaan luhistumaan.

Sodan jälkeen olemme voineet iloita Norjassa voimakkaasta sisäisestä yhtenäisyydestä. Eikä tämä koske vähiten työväen piirejä. On ollut erilaisia käsityksiä puolustus- ja ulkomaanpolitiikasta. Viime viikkojen dramaattiset tapahtumat ovat kuitenkin selvittäneet tilannetta. Demokratioiden liittoutuminen ei johtanut suurempiin ristiriitoihin, vaan neuvotteluihin. Me tiedämme, mikä tässä on huomattavin tekijä, mutta tiedämme myös sellaisten maiden kuin Suomen, ja Jugoslavian asennoitumisen, tiedämme, että se on merkinnyt suurta panosta oikeuden ja vapauden puolesta orjuutta vastaan. Vapauden puolesta taistellessaan Suomen sosialidemokratia kirjoitti nimensä ikuisiksi ajoiksi historian lehdille. Siinäkin, mitä te olette aikaansaaneet sosiaalisella rintamalla, on muilla lännen työväenpuoleilla opiksi otettavaa.

Kiitämme kutsusta ja toivotamme menestystä puoluekokouksellenne. (Suosionosoituksia.)

(Puheen tulkitsi suomeksi toimitsija Lars Lindeman.)

Puheenjohtaja: Ruotsalaisten tervehdyksen esittää toveri Andersson.

Sven Andersson: Minun tehtävänäni on tuoda teille Ruotsin veljespuolueelta sydämellinen tervehdys. Me olemme iloisia siitä, että saamme olla täällä läsnä, että saamme tavata vanhoja ystäviä ja tutustua niihin pulmiin, joiden kanssa te täällä kamppailette. Tottahan on, että puolueen johdolla on hyvät yhteydet ja hyvä kosketus myös puoluekokousten välillä. Mehän yritämme mahdollisimman hyvin seurata kaikkia tapahtumia. Mutta toisaalta puoluekokoukset eivät suinkaan ainoastaan tee selkoa siitä, mitä on tapahtunut, vaan ne ovat myös omiaan vetämään suuntaviivoja tulevaisuuteen.

Sillä avainasemalla, joka Suomen sosialidemokratialla on Suomen politiikassa, on ratkaiseva merkitys ei ainoastaan sos. dem. puolueen tulevaisuudelle, vaan myös koko Suomen kansan ja Suomen maan tulevaisuudelle.

Viimeksi olin täällä puoluekokouksessa vuonna 1946. Paljon on muuttunut siitä. Me ihailemme Ruotsissa syvästi sitä työtä, jota olette tehneet voittaaksenne ne ilmiömäisen suuret vaikeudet, joita teillä sodan jälkeen on ollut.

Tiedän hyvin, että te Suomessa niinkuin myös me Ruotsissa ja muualla maailmassa edelleenkin painimme vaikeiden taloudellisten pulmien kanssa. Mutta teillä Suomessa on kuitenkin syytä tuntea iloa ja tyydytystä varsinkin siihen nähden, että olette voineet pystyä parantamaan olojanne niin huomattavan nopeassa tahdissa. Olette aikaansaaneet parannuksia, jotka hyvin helposti näkyvät myös ulkomaisille vieraille.

Että sosialidemokratia pohjoismaissa on edelleenkin hyvin johtavassa asemassa, sitä osoittaa mm. se, että meidän puolueemme ovat hallitusvastuussa Tanskassa, Ruotsissa, Norjassa ja Suomessa. Kun meidän tanskalaiset ja norjalaiset puolueystävämme omassa maassaan yksin kantavat hallitusvastuuta, olemme Suomessa ja Ruotsissa jakaneet tätä hallitusvastuuta maalaisliiton kanssa. Tiedän, että edellytykset tähän yhteistyöhön maanviljelijäin kanssa ovat eri maissa erilaiset, enkä edes yritä tässä ryhtyä tekemään minkäänlaisia vertailuja. Voin ainoastaan Ruotsin puolesta sanoa, että tällä yhteistyöllä on traditioita jo 1930-luvulta, jolloin työläiset ja maanviljelijät löysivät toisensa voimakkaassa kamppailussa taloudellista kriisiä vastaan — kriisiä, joka hyvin ankarasti kohdistui juuri teollisuustyöläisiin ja maan pienviljelijöihin. Voin vain vakuuttaa,

että yhteistyö Ruotsin hallituksessa, joka nyt on jatkunut syksystä 1951 opposition suureksi harmiksi, on mennyt erittäin hyvin.

Hajanaisessa maailmassa saa yhteistyö pienten pohjoismaiden kesken erittäin suuren merkityksen. On sen tähden luonnollista ja toivottavaa, että sosialidemokraattiset puolueet pohjoismaissa voisivat yhä edelleenkin lujittaa, rakentaa ja syventää tätä yhteistyötä.

Toivon, että yhteistyö Pohjolassa edelleenkin jatkuisi, syventyisi ja vahvistuisi, tervehdin teidän puoluekokoustanne ja toivotan Suomen Sosialidemokraattiselle Puolueelle menestystä tärkeässä tehtävässään. (Suosionosoituksia.)

(Puheen tulkitsi suomeksi toimitsija Lars Lindeman.)

Puheenjohtaja: Luovutan puheenvuoron Englannin Labour Partyn edustajalle, toveri Alice Horanille.

Alice Horan (suosionosoituksia): Herra puheenjohtaja! Hyvät toverit! Minulla on kunnia tuoda teille brittiläisen työväenpuolueen tervehdys. Minä olen yksi niistä viidestä naisesta, jotka ovat puoluetolimikunnan jäseninä. Muut ovat myös parlamentin jäseniä, minä en. Toimin suuren kunnallistytöntekijäin ammattiliiton naistoiimitsijana. Kyseinen liitto on aina päättävästi kannattanut työväenpuoluetta.

Olen ollut kiinnostunut Suomen asioista jo monta vuotta ja olen tutustunut puolueenne historiaan. Teillä on ollut paljon koettelemuksia, suruja ja vastoinkäymisiä, mutta sosialidemokratian soihtua vastustajat eivät ole kyenneet sammuttamaan; se valaisee edelleen tietä eteenpäin. Te asutte lähellä vasaraa ja sirppiä, minä asun kaukana, mutta toivoni oli, että kun tulen lähemmäksi itää, näkisin enemmän rakentavaa työtä, jota sirppi edustaa, enkä niin suurta vasaraa. Minä olen ihaillen seurannut sitä tapaa, millä te olette suorittaneet sotakorvauksenne, ja onnittelen teitä.

Omassa maassani hävisimme vaaleissa, ja konservatiiveilla on nyt 59 paikan enemmistö parlamentissa. Syiden tausta on seuraava. 30 vuoden kovan taistelun jälkeen ryhdyimme toteuttamaan ohjelmaamme vuonna 1945. Hitleriä vastaan käydyn sodan jälkeen oli maassa silloin köyhyyttä: ei ollut riittävästi ruokaa eikä ollut asuntojakaan. Kuitenkin saimme talouselämän kuntoon suunnitelmien mukaisesti ja ilman työttömyyttä. Konservatiivit hallitsivat sitä ennen maata 20 vuotta, ja silloin oli maassa jatkuvasti n. 2 milj. työtöntä. Väestöä

meillä on n. 50 miljoonaa, palkannauttijoita 22,5 miljoonaa ja niistä naisia 7,5 miljoonaa. Kuvaannollisesti sanottuna on nyt 10 miestä kahtatoista työtä varten — siis eräänlainen ylitöllisyystilanne. Vaikka työväenhallitus ei olisi saanut mitään muuta aikaan, niin jo tämän vuoksi voimankoe kannatti. Mutta se on aikaansaanut paljon muutakin. Mainitsen esimerkkinä perheavustukset, koululaisavustukset, äitiysavustukset. Sitäpaitsi, niinkuin tiedätte, jokainen saa nykyään vapaan erikoislääkärinhoidon Englannissa. Kansan terveys on tärkeämpi kuin raha. Me saatoimme yhteiskunnan omistukseen myös hiilen, kaasun, sähkön ja kuljetukset, niin että ne nykyään palvelevat yleisöä eikä yksityisintressejä. Konservatiivit taistelivat katkerasti meitä vastaan, mutta ovat niin älykkäitä, etteivät yritäkään ottaa kansalta pois sitä, mitä sille on annettu. Vielä on kuitenkin tulon jakaantumisessa paljon epäoikeudenmukaisuutta, eivätkä konservatiivit halua tietenkään puuttua siihen asiaan. Nyt on kansalla työväenhallituksen tekojen takia paremmat olot kuin ennen. Kansa ei enää ole katkeraa. Ehkä siitäkään johtuen monet eivät ole viitsineet äänestää. Siinä, eräs syy tappioomme. Toinen syy on se, että meillä viime vuosina on ollut paljon sisäisiä vaikeuksia ja riitoja. Lehdistö, joka enemmistöltään on meidän maassamme varakkaampien hallussa, on liioitellut meidän linjariitojamme ja yrittänyt niitä vielä pahentaa. Tämä koskee yhtä hyvin konservatiiveja kuin vapaamielisiä ja kommunistejakin. Tietysti oli paha asia, ettemme menneet vaaleihin yksimielisenä puolueena. Tämä oli varoitus kaikille sosialistisille puolueille koko maailmassa. Kuitenkin menestyimme paremmin kuin vastustajamme olivat odottaneet.

Yksityisesti on minulta kysytty, mitä merkitsee rautatielakko Englannissa. Se on monimutkainen juttu. Veturinkuljettajilla on oma liittonsa, eivätkä he ole tyytyväisiä omiin palkkoihinsa verrattuna muiden rautatietyöläisten palkkoihin. Ammattiyhdistysliikkeen kaikista välitysyrityksistä huolimatta työt lopetettiin lauantaina. Hallitus on julistanut poikkeustilan, mutta ei ole vielä ryhtynyt voimatoimenpiteisiin. Tilanne on meillä tällä hetkellä hyvin vakava. Kun lähdin Englannista, ei ratkaisua vielä ollut tiedossa,

Hyvät toverit! Toivotan teille todellakin mitä parhainta menestystä! (Suosionosoituksia.)

(Puheen tulkitsi suomeksi toveri Ola Wikström.)

Puheenjohtaja: Saksan Sosialidemokraattisen Puolueen tervehdyksen esittää kokoukselle varapuheenjohtaja, toveri Mellies.

Wilhelm Mellies (suosionosoituksia): Toverit! Minulle tuottaa suuren ilon se, että, puoluetoimikuntani antoi tehtäväkseni edustaa Saksan sosialidemokraattista puoluetta puoluekokouksessanne. Kiitoksia ystävällisestä kutsusta! Minulla on nyt ensimmäisen kerran tilaisuus tutustua kauniiseen maahanne. Vielä suurempi on iloni siitä, että saan lähemmin tutustua puolueeseen, joka on käynyt niin kovaa, päättäväistä ja myös menestyksellistä taistelua vapauden, demokratian ja ihmisarvon puolesta.

Monet vaikeudet, monet kovat taistelut, jotka tulivat teidän osaksenne, johtuivat Saksan kansallissosialistisen järjestelmän rikollisista teoista. Me emme valitettavasti olleet fascismin vastaisessa taistelussamme niin menestyksellisiä kuin te saatoitte olla. Me saksalaiset sosialidemokraatit näemme ihailen kansakuntanne ja Suomen työväenliikkeen saavutukset. Tiedän, miten vaikeissa olosuhteissa jälleenrakennustyö maassanne oli suoritettava. Te olette pystyneet ratkaisemaan esimerkiksi siirtoväen kysymyksen — tavalla, jota on pidettävä meillekin esimerkillisenä. Olemme kiitollisia, että muutama vuosi sitten saksalaiset delegaatiot saivat mahdollisuuden tutustua tähän työhön. Tiedämme myös, että kansainvälinen osuustoimintaliike on kiitollisuuden velassa teidän suoritustenne johdosta täällä Suomessa. Koko maailma seuraa ihailen Suomen kansan osoittamaa sisäistä kuria. Me sosialisteina tiedämme kuitenkin, että kuria ensin oli lujitettava. Suomen työläisten tarmoon ja tiedon ansiota on myös se, että pystyitte läpäisemään viime vuosikymmenen taistelut demokratian säilyttämiseksi.

Saksan sosialidemokraattinen puolue tekee sitkeätä ja uupumatonta työtä Saksan valtion demokraattisen rakentamisen hyväksi. Sen johdosta, että maamme on kahtia jaettu maa, on meidän vaikutusvaltamme pienempi kuin voimamme, mutta meistä näyttää lupaavalta, että äänestä jälukumme nousee jatkuvasti. Lohdullisin on kuitenkin tosiasia, että vaaleissa on nuorten ihmisten, iältään 20—35-vuotiaiden, enemmistö antanut äänensä Saksan sosialidemokraattiselle puolueelle.

Suurin este ratkaisevan vaikutusvallan saamisessa Saksan liittotasavallassa on väestön uskonnollinen kahtiajako. Uiko-

poliittisena alalla tapahtuu meillä kovia yhteenottoja. Tämä johtuu siitä tosiasiasta, jonka äsken mainitsin, että olemme kahtia jaettu maa ja että meille sosialidemokraateille Saksan yhtenäisyyden palauttaminen on ja että sen täytyy olla tärkeimpänä päämääränä. Meidän on käytävä taistelua Saksan kansan puolesta, sillä mikään kansa ei ajanoloon voi olla ilman valtiollista yhtenäisyyttä. Käymme sitä taistelua Euroopan puolesta, sillä ilman Saksan yhtenäisyyttä ei tule olemaan Euroopan yhtenäisyyttä. Mutta käymme sitä myös maailmanrauhan puolesta, sillä suurimman vaaran Euroopan ja koko maailman rauhalle muodostaa Saksan kahtia jakautuneisuus.

Esittäessäni puoluekokouksellenne Saksan sosialidemokraattisen puolueen tervehdysten toivotan samalla neuvotteluillenne mitä parhaita menestystä. Kiitän teitä sydämellisesti myös vaimoni puolesta siitä vieraanvaraisuudesta, jota näinä päivinä olette meille osoittaneet. Tahdon samalla lausua toivomuksen, että yhdessä voimme jatkaa taistelua vapauden, rauhan ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta. (Suosionosoituksia.)

(Puheen tulkitsi suomeksi toveri Ola Wikström.)

Puheenjohtaja: Nyt on puheenvuoro Internationaalin edustajalla, toveri Morgan Phillipsillä. Hän on kansainvälisen sosialidemokraattisen liikkeen korkeimmassa asemassa oleva toveri. Kuunnelkaamme tarkkaavaisina, mitä hänellä on esitettävänä.

Morgan Phillips (suosionosoituksia): Toverit! Olen iloinen siitä, että saan esittää teille Internationaalin tervehdysten. Me olemme hyvin ylpeitä kuulumisestamme Internationaaliin. Minä olen myös varma siitä, että tiedätte Internationaalilla olevan hyvät yhteydet Aasiassa, Lähi-idässä, Afrikassa ja Amerikassa, joten siis eräässä mielessä voimme osallistua maailman johtamiseen.

Tällä hetkellä on tärkein tehtävämme yrittää toimia niin, että voisimme vaikuttaa maailman johtamiseen silloin, kun on kysymys rauhan säilyttämisestä. Me olemme tyytyväisiä siihen, että tilanne maailmassa, ulkopoliittinen jännitys, kansainvälinen jännitys on lieventynyt. Me olemme ihastuneita Itävallan sopimukseen. Me olemme myös iloisia tiedosta, että tulee järjestettäväksi »neljän suuren» konferenssi. Mutta tällainen neljän suuren konferenssi ei sinänsä riitä. Me tahdomme tehdä YK:sta maailman parlamentin. Mutta sillä välin voi

neljän suuren konferenssi tehdä paljon epäluulojen poistamiseksi. Ja jos nämä neljä suurta rajoittuvat tämän hetken käytännöllisiin tehtäviin konferenssissa eivätkä käsittele muita, kysymyksiä, niin silloin voidaan ehkä odottaa suurtakin menestystä. Tämä voi mm. johtaa siihen, että Saksa jälleen saisi yhtenäisyytensä vapaiden vaalien pohjalla. Myös voisi tämä edistää aseista riisumista.

Nyt olisi tehtävä eräs konkreettinen ehdotus. Maailma pelkää uuden vetypommin kauhistuttavaa vaikutusta. Me tiedämme, mitä hävitystä tällainen pommi voi saada aikaan. Ne saattavat muuttaa kaupungit erämaiksi. Jos tällä hetkellä esittäisimme, että pommikokeilut on lopetettava, niin voisimme sillä edistää rauhan asiaa. Ja jos ne valtiot, jotka näitä hirmuaseita valmistavat, voisivat sopia siitä, että tällaisten pommien valvonta aikaansaadaan ja .että niiden tuottaminen lopetetaan, niin silloin muuttuisi koko maailman tilanne. Siitä voisimme sitten päästä lähemmäksi tehokkaampaa aseista riisumista ja voisimme käyttää kaikkia niitä aineita, joita nyt käytetään sodanvalmisteluihin ja aseiden valmistamiseen, rauhanomaiseen tuottavaan työhön, jota tarvitaan. Silloin me voisimme näiden tieteellisten menetelmien avulla vapauttaa ihmisille voimaa teollisuuden käyttöön eikä tappamiseen.

Mutta meidän täytyy muistaa, että kaikki maailman ongelmat eivät suinkaan ole Euroopassa. Ehkä vaarallisin tilanne maailmassa tällä hetkellä on Kauko-idässä. Olemme nähneet, että on syntynyt uusi voimakas kommunistinen Kiina. Ja vaikka olemmekin kommunistista filosofiaa ja ideologiaa ja totalitarismia vastaan, niin meidän pitää kuitenkin tunnustaa, että kaikilla kansakunnilla on oikeus tulla edustetuksi YK:ssa. Niinpä uskonkin, että olisi oikein ottaa Kiina viipymättä YK:n jäseneksi.

Käsitykseni mukaan Formosalle olisi annettava puolueeton asema ja YK:n pitäisi valvoa, että puolueettomuutta siellä myös noudatetaan, kunnes kansa itse voi päättää, mihin suuntaan se haluaa asiansa ratkaista.

Jos me sitten lisäämme tähän vielä sosialistisen oikeudenmukaisuuden periaatteen, niin se velvoittaa meitä käyttämään edistyneempien maiden taloudellista voimaa auttamaan takapajuisia maita.

Nämä ovat eräitä rakentavia tekoja, jotka ovat todella saatavissa rauhan säilyttämiseksi. Ja käsitykseni mukaan

meidän on toimittava tähän suuntaan, koska olemme demokraattisia sosialisteja. Meillä on oikeus olla ylpeitä socialististen puolueiden tähänastisista saavutuksista. Monet näistä puolueista ovat poistaneet pahimman köyhyyden omasta maastaan ja laajentaneet yhteisomistusta sekä luoneet hyvinvointivaltioita.

Meitä huolestuttaa nykyinen maailman tilanne. Tietenkin jokaisessa puolueessa esitetään argumentteja, käydään keskusteluja. Keskustelu on hyvä silloin, kun se koskee menettelytapoja. Se on paha silloin, kun se koskee henkilöitä. Sellaiset keskustelut johtavat vain sisäiseen eripuraisuuteen. Siten voi koko työväenluokka joutua kärsimään. Siis meidän on käsiteltävä kaikki asiat niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin toverillisuuden hengessä. Jos me voimme näin tehdä ja tunnustaa, että me saatamme olla joskus eri mieltä asioista, kuitenkin unohtamatta, että yhtenäisyys ja toverillisuus on elinehto meidän puolueillemme, niin silloin sosialidemokraattinen työväenluokka kaikkialla maailmassa pystyy luomaan sellaisen tulevaisuuden, joka on iloksi ja hyödyksi koko ihmiskunnalle. (Pitkällisiä suosionosoituksia.)

(Puheen tulkitsi suomeksi toveri Ola Wikström.)

KOTIMAISTEN KUTSUVIERAIDEN TERVEHDYKSET

Puheenjohtaja: Nyt siirrymme kotimaisten kutsuvieraittamme tervehdyksiin. Toivon, että tervehdykset esitetään lyhyesti.

Ensimmäisenä on puheenvuoro eduskuntaryhmän edustajalla Gunnar Henrikssonilla.

Gunnar Henriksson (suosionosoituksia): Toveri puheenjohtaja! Arvoisat puoluekokousedustajat! Minulla on kunnia esittää sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän terveiset nyt alkavalle puoluekokoukselle. Toivotan kokoukselle kaikkea onnea ja menestystä.

Puoluekokouksen tehtävänä on mm. sanoa sanansa eduskuntaryhmän toiminnasta ja sanoa sanansa siitä yleispoliittisesta linjasta, jota eduskuntaryhmä yhteisymmärryksessä puoluetuimikunnan ja puolueuuvoston kanssa on ajanut. Olen vakuuttunut siitä, että puoluekokous lausuu käsityksensä vakavan harkinnan jälkeen. Kokouksen tehtävänä on myös osoittaa suunta ja tie puolueen tulevalle politiikalle. Olen vakuuttunut

siitä, että tämäkin tapahtuu perusteellisen ja asiallisen harkinnan jälkeen ja sillä tavalla, ettei millään taholla puolueen sisällä eikä sen ulkopuolella synny väärinkäsityksiä ja epäilyjä puolueemme linjasta ja pyrkimyksistä.

Eduskuntaryhmän edustajana rohkenen myös toivoa, että tämän puoluekokouksen ansiosta tilanne puolueen omassa piirissä, puolueen sisällä, selviää. Ellei näin tapahdu tyydyttävällä tavalla, niin eduskuntaryhmä tietenkin monesti joutuu vaikeaan asemaan; sen politiikka, sen toiminta muodostuu pakostakin hajanaiseksi ja haparoivaksi. Eduskuntaryhmä niinkuin puoluekin joutuu syksyllä monien vaikeiden ratkaisujen ja kysymysten eteen, ja ryhmälle on tärkeitä, että sen takana silloin on yksimielinen ja päämäärästään ja linjoistaan tietoinen puolue.

Niin, hyvät toverit, eduskuntaryhmän puolesta toivotan vielä kerran puoluekokoukselle onnea ja menestystä ja toivon, että kokouksen tekemät päätökset ja ratkaisut muodostuvat sellaisiksi, että ne Vahvistavat puolueen asemaa ja arvovaltaa. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Seuraava puheenvuoro on SAK:n edustajalla Vihtori Rantasella.

Vihtori Rantanen (suosionosoituksia): Toveri puheenjohtaja! Arvoisa puoluekokous! Hyvät toverit! Olen iloinen, että minulla on tilaisuus esittää nyt kokoontuvalle työtään aloittavalle puoluekokoukselle Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton ja sen jäsenliittojen ja yksityisten jäsenten puolesta mitä lämpimin tervehdys.

Sosialidemokraattinen Puolue ja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto ovat hyvin monessa asiassa joutuneet yhteistoimintaan. Ne on sidottu toisiinsa monilla eri sitellä — ei kaikista vähimmin sen vuoksi, että samat ihmiset työpaikoilla toimivat näissä molemmissa järjestöissä. Näillä ihmisillä on yhteiset edut, ja tästä johtuen myös puolueella ja ammattiyhdistysliikkeellä täytyy olla yhteiset edut.

Työväenliikkeen piirissä toimivilla erilaisilla järjestöillä on myös omat erikoistehtävänsä. Näin on ammattiyhdistysliikkeenkin kohdalla. Sen tehtävänä on ennen kaikkea pyrkiä turvaamaan oman jäsenjoukkonsa, palkannauttijain ja kuluttajain etuja. Tästä johtuu, että muutaman kerran on ammattiyhdistysliike joutunut ottamaan erilaisen linjan, kuin minkä on ottanut sosialidemokraattinen puolue. Tästä on ammattiyhdistysliikettä joskus myös arvosteltu. Ammattiyhdistysliikkeen

käsitys on kuitenkin se, että ammattiyhdistysliikkeellä on ei vain oikeus, vaan myös velvollisuus määritellä oman näkemyksensä mukainen kanta siitäkin huolimatta, että se joskus saat-
taa olla ristiriidassa puolueihmisten kannan kanssa.

Me tiedämme, että meillä tulee olemaan tässä maassa monia hyvin vaikeita ajankohtia edessämme. Meitä vastaan hyökätään ei yksinomaan porvarillisten taholta, vaan myös kommunistien taholta. Tämä merkitsee sitä, että meidän on yritettävä koota voimiamme enemmän, kuin mitä ne tähän saakka ovat olleet koossa. Se merkitsee myös sitä, että ammattiyhdistysliikkeen ja puolueen välisten suhteiden järjestelyn pitäisi tapahtua niin, että nämä nämä voivat hyvässä yhteisymmärryksessä ajaa juuri niiden ihmisten asiaa, joiden edut ovat kysymyksessä. Minä uskon, että tämä puoluekokous, kun se tulee käsittelemään tämän tapaisia asioita, pystyy antamaan sosialidemokraattisen puolueen jäsenille sekä ammattiyhdistysliikkeen jäsenille sellaisen viestin, joka todella turvaa tämän yhteisen avoimen ja tuloksia tuottavan toiminnan.

Toivotan vielä kerran tälle kokoukselle mitä parhaita menestystä ja samalla lausun kiitoksen siitä, että ammattiyhdistysliike, SAK, on saanut kutsun tähän kokoukseen. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Seuraavan tervehdyksen esittää Sosialidemokraattisen Naisliiton edustaja Aino Malkamäki.

Aino Malkamäki (suosionosoituksia): Arvoisa puoluekokous! Hyvät puoluetoverit! Minulla on ilo ja kunnia tuoda Sosialidemokraattisen Naisliiton parhaat kiitokset kutsusta puoluekokoukseen sekä sydämelliset tervehdykset ja lämpimät onnentoivotukset puoluekokouksen työlle. Sosialidemokraattinen Naisliitto kiittää puoluetta viimeksi kuluneiden vuosien hyvästä yhteistyöstä. Mutta toivon samalla, että kaikkialla puolueen jäsenten keskuudessa entistä selvemmin ymmärrettäisiin Sosialidemokraattisen Naisliiton tärkeä ja välttämätön työ puolueen hyväksi juuri naisten keskuudessa. Puolueen menestyksen vuoksi naisten sankat parvet on saatava työhön mukaan, ja jatkuvasti on suoritettava valistustyötä myös puolueeseen jo liittyneiden naisten keskuudessa. Puolueemme kannalta olisi tuhoisaa, jos naisten suuret joukot pääsisivät etääntymään puolueelle vihamielisten vieraiden lippujen alle. Sosialidemokraattinen Naisliitto on joka tapauksessa valmis jatkuvasti ponnistelemaan

puolueemme jäsenmäärän lisäämiseksi naisten keskuudessa sekä myös suorittamaan osuutensa puolueen kasvatus- ja valistustyössä.

Nyt alkanut puoluekokous on monessa suhteessa hyvin tärkeä ja merkityksellinen. Sen työlista on pitkä ja aikaa vievä. Puoluekokousalustusten joukossa on myös naisliiton ja naisjärjestöjen alustuksia. Rohkenen toivoa, että arvoisa puoluekokous suhtautuu asiallisesti, avarakatseisesti ja ystävällisesti edellä mainittuihin alustuksiin. Myös me sosialidemokraattiset naiset haluamme lausua edelleen sen toivomuksen, että puolueen riveistä pystyviä naisvoimia entistä enemmän otettaisiin mukaan puolueen erilaisin johtoportaisiin, alkaen jo tästä kokouksesta. Sehän olisi vain puolueen omaksuman tasa-arvoisuusaatteen entistä voimakkaampaa toteuttamista käytännössä.

Sosialidemokraattinen Puolue ja Sosialidemokraattinen Naisliitto ovat aina tehneet työtä käsi kädessä ja puhaltaneet samaan hiileen. Jatkukoon yhteistyömme entistä kiinteämmin ja entistä paremmin tuloksin maamme työväenluokan onneksi. Olkoot tämän puoluekokouksen päätökset onnistuneita sen käsittelypiiriin kuuluvissa kauaskantoisissa tärkeissä asioissa.

Sosialidemokraattinen Naisliitto toivottaa onnea ja menestystä puoluekokouksen työlle! (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Sos.-dem. Nuorisoliiton ja Nuorten Kotkien tervehdyksen esittää Nuorisoliiton puheenjohtaja Antti Hietanen.

Antti Hietanen (suosionosoituksia): Arvoiset puoluekokousedustajat! Hyvät toverit! Tuon tälle kokoukselle sosialidemokraattisen nuorison ja meidän työväenliikkeen nuorimman kaartin, Kotkain, tervehdyksen.

Samoin kuin kaikki muutkin työväenliikkeemme tahot, niin myös nuorisojärjestöt odottavat tältä kokoukselta tavattoman paljon. Monet tärkeät ratkaisut tulevat täällä ikäänkuin sinitöidyiksi useammaksi vuodeksi eteenpäin ja painamaan tietysti työväenliikkeemme kaikessa toiminnassa äärettömän paljon.

Erikoisesti kiinnostavat meitä tietysti ne monet nuorisoa koskevat yleiset poliittiset kysymykset ja nuorisojärjestöjen järjestölliseen toimintaan vaikuttavat asiat, joita tämän kokouksen esityslistalla on melko lukuisa joukko.

Näiden nuorimpien järjestöjenime puolesta toivotan tälle kokoukselle mitä parhainta menestystä. Me toivomme, että tässä

kokouksessa vallitsisi reilu ja rehti henki, ja sitä — totta viekään! — meidän työväenliikkeessämme täytyykin olla. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Sos.-dem. Raittiusliiton tervehdyksen esittää Yrjö Saarinen.

Yrjö A. Saarinen (suosionosoituksia): Arvoisa puheenjohtaja! Arvoiset kokousedustajat! Tuon tälle puoluekokoukselle Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton tervehdyksen. Tervehdin kokousta myös Päivän Nuorten puolesta, jotka tänään kokoontuvat Lahdessa tuhatlukuisena joukkona retkeilypäivilleen.

Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto, jonka perustajia ovat mm. sellaiset suuret tienraivaajat kuin Oskari Toikoi ja Miina Sillanpää ja monet muut, pitää tärkeänä sosialidemokratian jatkuvaa voimistumista, koska se tietää kansallemme turvallista tulevaisuutta, sen taloudellisen ja kulttuurielämän kehittymistä. Liittomme haluaa omalta osaltaan olla mukana puolueen harjoittamassa sosiaalisessa uudistustyössä ja kulttuuritoiminnassa, koska sillä tavoin edistetään myös kansan raittiutta.

Toivottaessani kokouksen työlle menestystä totean mielihyvin, että puoluekokouksen ohjelmaan sisältyy monia työväelle tärkeitä ja ensiarvoisia kysymyksiä, joiden vaikutus varmaan tuntuu kauaksi tulevaisuuteen.

Pyydän lopuksi kiittää sosialidemokraattisia järjestöjä kautta maan siitä arvokkaasta avusta, jota ne ovat antaneet maamme sosialidemokraattiselle raittiusliikkeelle. Ja lopuksi toivoisin, että tämä puoluekokous tekisi mahdollisimman yksimielisiä päätöksiä. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Kristillisten Sosialidemokraattien Liiton tervehdyksen esittää Yrjö Alanen.

Yrjö Alanen (suosionosoituksia): Tuon Suomen Kristillisten Sosialidemokraattien Liiton puolesta meidän kiitollisen tervehdyksemme sekä kutsusta tähän tärkeään puoluekokoukseen että kaikesta siitä suopeudesta, myös aineellisesta tuesta, jolla sosialidemokraattinen puolue on meidän pientä, vielä heikkoa liittoamme tukenut. Ehkä tämä on johtunut siitä, että meillä oli onni saada ensimmäiseksi puheenjohtajaksemme vanha sosialidemokraattinen puolueveteraani ja puolueen kunniajäsen Väinö Kivisalo, joka on jo siirtynyt ajasta iankaikkisuuteen. Mutta se johtuu varmaan myös siitä, että kansain-

välisessä sosialidemokratiassa esiintyy uusia virtauksia ja uutta suunnanmuutosta eri tahoillakin.' Esim. naapurimaassamme Ruotsissa on hyvin voimakas kristillisten sosialidemokraattien järjestö, jolla on paljon edustajia eduskunnassakin. Meidän liittomme on pieni, mutta me toivomme kuitenkin voivamme sen tuen vastapainoksi, mitä me olemme saaneet puolueelta, tuoda jotain aatteellista, henkistä ja eettistä voimanlisää — kristillisen uskon, jolloin hedelmänä on epäitsekäs rakkaus, yksimielisyys ja, missä erimielisyyttä onkin, toistensa arvostaminen ja kunnioittaminen. Tätä tarvitaan niin maiden ja kansojen kuin valtiollisten yhtymien elämässä ja toiminnassa. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Sosialidemokraattista Pienviljelijäin Neuvottelukuntaa edustaa Viljo Rantala.

Viljo Rantala (suosionosoituksia): Hyvät puoluekokous-edustajat! Hyvät toverit! Puolueen pienviljelijäin neuvottelukunta pyytää tervehtiä puoluekokousta mitä parhaimmin menestyksen toivotuksin.

Yli 50 vuotta, siis jo useamman polven aikana, maaseutuväestö on ollut sosialidemokraattisessa puolueessa mukana, sen taisteluissa, sen menestyksissä ja tappioissa. Me emme voi uskoa, että sosialidemokraattinen puolue voisi olla ilman maaseutuväkeä, niitä vähäosaisia, jotka asuvat maaseudulla ja joiden etujen yhteisyys taistelussa pääomaa vastaan yhdessä teollisuustyöväestön ja sivistyneistön kanssa puolueessamme on selvä.

Vielä kerran pyydän toivottaa yksimielisyyttä pienissä asioissa, suvaitsevaisuutta suurissa asioissa ja kaikessa puolueen arvovallan ja menestyksen nousemista. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: TUL:n tervehdyksen tuo Unto Siivonen.

Unto Siivonen (suosionosoituksia): Arvoisat puoluekokousedustajat! Työväen Urheiluliiton puolesta pyydän saada kiittää ystävällisestä kutsusta saapua seuraamaan puoluekokousta. Edustamani järjestön nimissä toivotan tälle kokoukselle mitä parhaita menestyksiä,

Socialidemokraattisen Puolueen ja Työväen Urheiluliiton suhteet ovat aina olleet läheiset ja luottamukselliset. Erityisesti näin on ollut asianlaita sodanjälkeisinä vuosina, jolloin puolueväen panos kamppailtaessa kommunistien valtapyrkimyksiä

vastaan TUL:n piirissä oli suuri ja ratkaiseva. Jälleen viime kuukausina on TUL saanut arvokasta tukea puolueelta urheilupoliittisissa ratkaisuissa taisteltaessa porvarillisten järjestöjen valtapyrkimyksiä vastaan.

Käsitykseni imukaan urheiluelämän näköalat ovat jatkuvasti sellaiset, että TUL voi turvata edustamansa työläisnuorison aseman Suomen urheilutoiminnassa vain sosialidemokraattisen järjestöväen aktiivisen myötätunnon tukemalla. Käsi kädessä kulkien työväenliikkeen kaksi voimakasta järjestöä, Sosialidemokraattinen Puolue ja Työväen Urheiluliitto, voivat parhaiten huolehtia jäsentensä jo koko työväenluokan yhteiskunnallisen edistyksen valvomisesta. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Työväen Sivistysliiton tervehdyksen esittää Yrjö Kallinen.

Yrjö Kallinen (suosionosoituksia): Herra puheenjohtaja! Hyvät työläistoverit! Työväenliikkeen suuri kokonaisuus koostuu verraten itsenäisistä organisaatioista, jotka kukin toimivat omien tarkoituseriensä hyväksi. Niiden vaikutus kuitenkin on tarkoitettu ulottumaan kokonaisuuteen. Ja niinpä myöskin Työväen Sivistysliiton harjoittama valistus- ja kasvatustyö, jonka tarkoituksena on tiedollisesti ja taidollisesti valmentaa ihmisiä elämäntehtävänsä, varmasti vaikuttaa koko työväenliikkeen kokonaisuuteen.

Sosialidemokraattisen puolueen oma toiminta on sangen suu-
relta osaltaan myös valistustoimintaa. Kuitenkin puolue on Työväen Sivistysliiton yhtenä perustajajäsenenä uskonut tälle liitolle etenkin järjestelmällisen ja perusteellisen opiskelun ohjaamisen.

Työväen Sivistysliiton taholla on viime aikoina useampaan otteeseen todettu liiton toiminnan olevan ilahduttavassa noususuunnassa. Eloa tuntuu olevan paljon ja se lisääntyy nopeasti, mutta elomiehistä on puutetta. Toisin sanoen asia on siten, että vain varojen puute estää liittoa laajentamasta toimintaansa huomattavasti suuremmaksi, kuin mitä se tällä hetkellä on. Kiinnostuksen viriäminen opiskelutolminta kohtaan on mitään ilahduttavampaa, kun toisaalta nykyisin yleensä valite-
taan ihmisten haluttomuutta ja penseyttä vakavia harrastuksia kohtaan. En halua kuluttaa kokouksen aikaa kertomalla tämän enempää Työväen Sivistysliiton toiminnasta. Mutta sen sijaan

rohkenen sekä liiton puheenjohtajana että vanhana työväenliikkeen miehenä lausua erään ajatuksen, josta jo olen usein ja monella muotoa puhunut eri yhteyksissä.

Jokaisen aatteellisen liikkeen sisäinen elämä on vireimmillään silloin, kun usko on uusi ja vastukset vuorenkorkuisia. Vanhat veteraanit muistavat kanssani sen ajan, jolloin tämä puolue taisteli itselleen oikeutta kansakunnan elämänkentässä, jolloin eturivissä olo, johtopaikoille joutuminen merkitsi vain suurempaa vaaraa, herkemmin putoavaa lopputiliä työpaikasta tai vieläkin raskaampaa kohtaloa eikä juuri mitään kunniaa,, korkeista asemista puhumattakaan. Silloin riitti innostusta, silloin rakennettiin sadoittain työväentaloja talkootyöllä 10- ja 12-tuntisen työpäivän jälkeen.

Monien ponnistusten ja kärsimysten jälkeen olot ovat monessa suhteessa muuttuneet. Paljon ovat parantuneet työläisten elinehdot, ainakin keskimäärin ottaen, ja työväenliikkeen johtopaikoilta käy tie korkeimpiin asemiin yhteiskunnassa. Ei ole ihme, että ylhäällä on tungosta (naurua, suosionosoituksia). Mutta samalla on tarjolla eräs vaara. Tavallinen työläinen saattaa saada vähitellen tunnon, että tätä se nyt siis on tämä. työläisen elämä ja tätä se nähtävästi tulee olemaankin: ahertaan yhteiskunnan alaluokassa, samalla kun luetaan lehdistä — sekä omista että muista — miten hienoa elämä on tuolla paremmissa piireissä, miten tärkeitä siellä ollaan —• aivan kuten kuvista näkyy (naurua). Mutta täällä alhaalla, ylä- ja vielä keskiluokankin alapuolella, elämä on ja nähtävästi tulee olemaan sitä, mitä se on: työtä aamusta iltaan, kunnes kukahtaa. Mikään ei pohjimmaltaan muutu meidän kohdaltamme.

Eipä kumma, jos tämän tunnon levitessä leviää myös piittaamattomuus niitakin asioita kohtaan, jotka lämmittivät ja innostivat mieltä silloin, kun vielä uskottiin uuden maailman mahdollisuuksiin.

Sanoisin täällä, kuten olen kerran toisensa jälkeen sanonut kirjoituksissani ja puheissani: älkää jääkö, työläistoverit, tuon tunnon valtaan! Asianne on vasta alussa. Työn arvo on saatava tunnustetuksi. Orjakaudelta periytyneet ja yhä vaikuttavat arvostukset, jotka asettavat työläisten suorittaman työn matalammalle ja miltei kaiken muun tingel-tangelin korkeammalle sen yläpuolelle, on saatava murretuiksi.

Mutta uudet arvostukset eivät tule ylhäältä, ei edes niiden taholta, jotka te itse olette nostaneet ylhäälle. Teidän itsenne on tultava kykeneviksi osallistumaan arvokäsitysten muodostamiseen. Työn ja työläisen arvo niin taloudellisin kuin sosiaalisinkin arvomitoin tunnuistoejttuna on ennen muuta teidän omissa käsissänne.

Tällaisin ajatuksin tuon tälle puoluekokoukselle Työväen Sivistysliiton terveiset. Kiitän ystävällisestä kutsusta kokoukseen ja toivotan työllenne uusia uria aukovaa menestystä. (Suosiosoituksia.)

Puheenjohtaja: Työväen Matkailuliittoa edustaa kokouksessamme Pekka Railo.

Pekka Railo (suosiosoituksia): Toveri puheenjohtaja! Arvoisa puoluekokous! Työväen Matkailuliiton puolesta minä kiitän myötämielisestä yhteistoiminnasta. Onnittelen puoluetta, tähänastisista saavutuksista ja toivotan puoluekokoukselle ja koko puolueen vastaiselle toiminnalle mitä parhaita menestystä, — Jos tämä politiikka käy liiaksi hermoille, niin kääntykää Työväen Matkailuliiton ja Kansan Matkatoimiston puoleen. Suosittelemme hyviä rengasmatkoja! Nämä helpottavat! (Naurua, suosiosoituksia.)

Puheenjohtaja: Työväen Kustannusliikkeiden Liittoa ja työväen lehdistöä edustaa toveri Visa Kivi.

Visa Kivi: Hyvät puoluetoverit! Työväenlehtien kustannusjärjestö, nimittäin Työväen Kustannusliikkeiden Liitto, ja Matti Alangon poissaollessa myös työväenlehdistö esittävät välitykselläni puoluekokoukselle mitä parhaimmat menestyksen toivotukset.

Työväenjärjestöillä, lähinnä piiri- ja perusjärjestöillä on ollut kolmen ja varsinkin kolmen viimeisen vuoden aikana hyvin huomattava osuus työväenlehtien levitystyössä. Tunnustuksena tästä työstä on järjestöille annettu erityisiä ns. T-lehdistön kunnianuijia eriarvoisilla vuosirenkailla. Näitä nuijia on kaikkiaan jaettu 437 kappaletta. Voin tässä esimerkkinä mainita, että pelkästään viime vuonna lähinnä näiden vuosirenkaiden ansiosta tuli uusia tilauksia — siis lisätilauksia — noin 6.500.

Kun tämä kolmivuotinen nuijakampanja nyt on päättynyt, on syytä muistaa myös puoluetta, sillä se on ollut tässä kampanjassa mukana melkoisella osuudella. On syytä muistaa myös sitä tukea, minkä puolue on varsinkin heikossa taloudellisessa asemassa oleville lehdillemme mm. tuntuva rahallisen avustuksen

muodossa antanut. Kiitollisuuden osoituksena tästä tuesta pyydän saada luovuttaa puolueelle T-lehdistön kunnianuijan kaikkine mainittuine vuosirenkaineen ja toivomuksin, että tällä nuijalla tässä nyt alkaneessa puoluekokouksessa lyödään kiinni hyviä päätöksiä.

(Puhuja luovuttaa nuijan puheenjohtaja Skogille. Luovutusta tervihditään vilkkain suosionosoituksin.)

Puheenjohtaja: Kiitän tästä lehdistön edustajan osoittamasta huomaavaisuudesta. Kai tämä nyt sitten on niin vahvasti tehty, että se kestää tässäkin kokouksessa? (Naurua, suosionosoituksia.)

Tämä nuija tavallaan symbolisoi työväenliikettä, tässä kun on edustettuna kaksi voimakkainta ryhmää, puumiehet ja metallimiehet. (Kopauttaa kokeeksi nuijalla puheenjohtajan pöytään.)

Viimeisenä tervehdyssarjassa täällä on Suomen Pienviljelijäin Liiton tervehdys, jonka esittää Jussi Pyy.

Jussi Pyy (suosionosoituksia): Herra puheenjohtaja! Arvoisat kokousedustajat! Minun mieluisaksi tehtäväkseni on annettu Suomen Pienviljelijäin Liiton puolesta kiittää Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puoluetuimikuntaa liitollemme osoitetusta kutsusta saada olla mukana kutsuvieraana tässä XXIII puoluekokouksessa sekä tervehtiä täällä olevia puolue-tovereita ja heidän kauttaan koko maamme sosialidemokraattista puoluetta.

Sosialidemokraattisella puolueella on meidän maassamme uranuurtajan merkitys ennen kaikkea siinä mielessä, että sen toimesta on jo tämän vuosisadan alussa laskettu se kallio-perusta, jonka varaan on rakennettu erittäin laaja, monipuolinen ja suurimerkityksellinen ammatillinen, taloudellinen ja sivistyksellinen toiminta. Tarkoitan tällä perustalla maamme kansanvaltaista yhteiskuntajärjestelmää yleisine ja yhtäläisine äänioikeuksineen. Sosialidemokraattiselle puolueelle kuuluu myös kiistaton kunnia siitä, että demokratia on meillä voitu jatkuvasti säilyttää kaikista maamme kohtalokkaista vaikeuksista huolimatta, Eroittamattomana osana kansanvaltaiseen järjestelmään kuuluu myös yhdistymis- ja järjestäytymisvapaus. Tämän vapauden turvin on vähävarainen kansanosaperustanut maamme lukuisia järjestöjä edistääkseen omia pyrkimyksiään. Edustamani Suomen Pienviljelijäin Liitto on pääasiassa pienviljelijöitä edustava maataloudellinen neuvon-

tajärjestö, joka osaltaan harjoittaa maataloudellista yleisneuvontatyötä pienviljelijäväen keskuudessa. Tällaisia maataloudellisia yleisneuvontajärjestöjä on maassamme viisi, ja Suomen Pienviljelijäin Liitto on niistä nuorin. Se perustettiin 6 päivänä toukokuuta 1949 ja on näin ollen toiminut vasta kuutisen vuotta. Tämän ajan kuluessa liittomme on luonut itselleen» verrattain laajan ja toimintakykyisen järjestöorganisaation. Liittoomme kuuluu nykyään 11 piirijärjestöä ja lähes 5.000 pienviljelijän perusosastoa, joihin on liittynyt yli 30.000 jäsentä. Liittomme palveluksessa on tällä hetkellä 30 vakinaista toimihenkilöä ja näiden lisäksi palkataan kesän ajaksi tilapäisiä työntekijöitä. Huolimatta siitä, että liittomme ei ole poliittinen järjestö, on toimintamme tavoite rinnakkainen sosialidemokratian periaatteiden kanssa siinä mielessä, että liittomme omalla työsarallaan pyrkii mahdollisuuksien mukaan kohottamaan vähävaraisen pienviljelijäväestön toimeentulonedellytyksiä. Kun Sosialidemokraattinen Puolue on maamme suurin ja epäilemättä vaikutusvaltaisin voimatekijä, voimatekijä, jolla on ratkaiseva vaikutusvalta maamme lainsäädännössä ja vallan käytössä, niin Suomen Pienviljelijäin Liitto ja sen jäsenistö toivoo, että Sosialidemokraattinen Puolue pitäisi yhtenä tärkeänä velvollisuutenaan huolehtia edelleenkin myös maamme pienviljelijäväestön eduista tasavertaisesti palkkatyöläisten etujen kanssa.

Tässä mielessä Suomen Pienviljelijäin Liitto toivottaa tälle puoluekokoukselle menestystä työssään ja rakentavia päätöksiä, maamme palkkatyöläisten ja pienviljelijäin elintason kohottamiseksi. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Arvoisat kutsuvieraat! Täällä kuulemamme tervehdykset sisälsivät suurta myötätuntoa kokoustamme kohtaan. Ne osoittivat vakuuttavasti, että kansainvälinen sosialidemokratia on liike, joruka solidaarisuus on elävä ja jatkuvasti syvä. Kokouksen puolesta esitän kaikista tervehdyksistä toverilliset kiitokset.

(Toveri Ola Wikström tulkitsee puheenjohtajan sanat ruotsiksi, saksaksi ja englanniksi.)

KUNNIAJÄSENTEN VALINTA

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa, että puoluekokous valitsisi seuraavat henkilöt kunniajäseniksi: Vihtori

Huhta, Anni Rinne, Väinö V. Salovaara, Olga Tainio, Frans Vuorela, Johan Emil Malmivuori, August Laakso, Edvard Metsola, Jussi Säteri ja Adolf Heliö.

Puoluettoimikunnan ehdotus hyväksyttäneen.

Hyväksytään voimakkain suosiosoituisin.

Puheenjohtaja: Juhlallisuudet ja kunniajäseniksi lyöminen tapahtuu illalla tässä talossa ja tässä salissa pidettävässä juhlatilaisuudessa, joka alkaa kello 19.30.

LAUSUNTO- JA ESITYSOIKEUTETUT EDUSTAJAT

Puheenjohtaja: Ennenkuin lähdemme aamiaiselle, otamme esille vielä pari asiaa,

Edustajaluettelon perässä on luettelo lausunto- ja esitysoikeutetuista edustajista.

Luettelo hyväksyttäneen.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Tilintarkastajain edustajana on täällä Salovaara.

Hyväksyttäneen.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Sitten on eduskuntaryhmän edustaja Gunnar Henriksson.

Hyväksyttäneen.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Hallitusryhmän edustajana on Onni Peltonen.

Hyväksyttäneen.

Hyväksytään,

Puheenjohtaja: Sitten luetellut alustajat Reino H. Oittinen, A. M. Myllymäki ja Aarne Paananen hyväksyttäneen.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Sos.-dem. piiritoimikuntien edustajat hyväksyttäneen luettelon mukaan.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Samoin sos.-dem. puoluelehtien edustajat?

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Sitten on luettelossa kunniaveteraani Ida Aalle-Teljon nimi. Hän on sairaana ja poissa kokouksestamme.

Sitten seuraavat kunniajäsenet Santeri Saarikivi, Väinö Tanner, Martta Salmela-Järvinen, Maria Sinisalo, Aleksi Aaltonen, Otto Toivonen, Oskari Tokoi ja Väinö Hakkila, heistä Tokoi USA:ssa.

Hyväksyttäneen.

Hyväksytään.

ILMOITUSASIOITA

Puheenvuoron saatuaan lausuu toveri Kuusela: Hyvät toverit! Kun täällä puoluekokouksessa tulee esille hyvin tärkeitä pienviljelijöitä ja maaseudun työntekijöitä koskevia asioita, niin olemme katsoneet, että nimenomaan maaseudun puoluekokousedustajain pitäisi kokoontua yhteen neuvottelemaan näistä asioista. Siinä mielessä kutsun maaseuturyhmän edustajat yhteiseen ryhmäkokoukseen tänään tänne Työväentalolle huoneeseen N:o 1 kello 15.30.

Niille henkilöille, jotka katsotaan kuuluvaksi tähän maaseuturyhmään, on mainitusta seikasta aikaisemmin yksityisesti tiedoitettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu toveri Antikainen: Niitä puoluekokousedustajia, jotka pitävät itseään lähinnä ammattiyhdistysliikkeen toimintapiiriin kuuluvina, pyydetään kokoontumaan tässä talossa huoneessa N:o 6 samoin kello 15.30.

Puheenjohtaja: Mikäli vielä kolmaskin ryhmä haluaa kokoontua neuvotteluunsa, niin jokin sali on varmaan sitäkin varten vapaana. (Naurua.)

Puoluesihteeri Puskala: Puoluetoimikunta on järjestänyt tänään tähän saliin yhteisen päivällisen kokouksen osanottajille. Päivällinen aloitetaan tasan kello 19.30. Tilaisuus on juhlallinen sen johdosta, että samassa yhteydessä suoritetaan kunniakirjojen jako puolueen uusille veteraaneille.

Tervetuloa kaikille!

Puheenjohtaja: Tämän jälkeen pidetään ruokailutauko. Kun päivä on jo näin pitkällä, kokousta tuskin ehditään enää tänään jatkamaan. Kysymys on suurista asioista ja ne

vaativat ilmeisesti alustavia neuvotteluja ja muita valmisteluja, jota paitsi salin pitää olla tyhjänä kello 17, jotta se ehdittään järjestää juhlakuntoon.

Ehdotan kokoonnuttavaksi jatkamaan virallista kokousta huomisaamuna kello 9.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksytään.

Kokous keskeytetään kello 14.16.

TOINEN KOKOUPÄIVÄ

Lauantaina, kesäkuun 4 päivänä, kello 9

Puhetta johtaa Emil Skog, sihteerin paikalla on toveri Saari.

Saariston toimittamassa nimenhuudossa merkitään kokouksessa läsnäoleviksi kaikki edellisenä päivänä suoritettussa nimenhuudossa saapuvilla olleet.

PUOLUEKOKOUKSEN SIHTEERIT

Puheenjohtaja: Puoluekokouksen sihtereiksi ehdottaa puoluetuimikunta puoluetuimiston tuimihenkilöt A. M. Myllymäen, Yrjö Saariston, Aatto Väyrysen ja Armas Salovirran, heistä ensinmainitun yleissihteeriksi.

Ehdotus hyväksytään.

PUOLUEKOKOUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Puheenjohtaja: Sitten on työjärjestyksessä puoluekokouksen järjestyssääntöjen hyväksyminen, työjärjestyksen 8. asia.

Keskustelu:

Törmä: Täällä järjestyssäännöissä 1 §:n 4. kohdassa on sanna: »Kokous voi myös päättää keskustelun lopetettavaksi, vaikka kaikkia pyydettyjä puheenvuoroja ei olisikaan käytetty. Keskustelun päättymistä tarkoittava ehdotus alistetaan äänestykseen itaian keskustelua.»

Tämä tuntuu jollakin tavalla sotivan hyvää demokraattista kokoustapaa vastaan. Käytännössä tämä johtaisi siihen, että enemmistö — edustakoon tai olkoon minkäläinen tahansa — voi vähemmistöltä tarvittaessa tukkia suun kesken keskustelun. Tässä mielessä katsoisin, että olisi aiheellista tätä sanontaa korjata. Saman kohdan ensimmäinen lause, jossa sanotaan, että »Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aikaa vähintään kahdeksi minuutiksi», olisi siis hyvä tähän saakka, mutta seuraavan lauseen tulisi kuulua näin: »Puheenvuorot "voidaan rajoittaa kokonaisuudessaankin asian käsittelyn kestäessä.» Tämä tietäisi sitä, että ainakin pyydetty puheenvuorot voitaisiin käyttää loppuun ja mahdollisesti vieläkin pyytää puheenvuoro.

Ojanen: Hyvät puoluetoverit! Tuntuu kohtuuttomalta, että sosialidemokraattisessa puoluekokouksessa näin epätavallisesti rajoitettaisiin taikka ei annettaisi puheenvuoroja silloin, kun niitä on pyydetty. Tästä johtuen kannatan toveri Törmän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Puoluekokouksen järjestyssääntöjen 1 §:n 4. kohtaan on kiinnitetty huomiota ja esitetty, että toinen ja kolmas lause muutettaisiin sanamuodoltaan tällaiseksi: »Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aika vähintään kahdeksi minuutiksi. Kokous voi myös päättää puheenvuorojen rajoittamisesta kokonaisuudessaan käsiteltävänä olevassa asiassa.»

Muutosehdotus järjestyssääntöön hyväksytään. Muuten järjestyssääntö hyväksytään puolueoimikunnan ehdotuksen mukaisena eli näin kuuluvana:

PUOLUEKOKOUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNTÖ

1 §.

Puheenvuoroja pyydetään puheenjohtajalta kirjallisesti.

Edustaja saa puhua ainoastaan kerran käsiteltävänä olevasta asiasta. Jos hän haluaa käyttää toisen puheenvuoron, voidaan se antaa hänelle vasta sen jälkeen, kun muut puhujalistalle merkityt puhujat ovat käyttäneet puheenvuoronsa.

Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä-, kuin ne on pyydetty. Puoluetoimikunnan puolesta selityksen antaja saa kuitenkin puheenvuoron yleisestä puheenvuorojärjestyksestä riippumatta.

Puheenvuorot saavat yleensä kestää enintään kymmenen minuuttia, ellei kokous pyynnöstä myönnä korkeintaan viiden minuutin lisäaikaa. Asian esittelijän ja alustajan lausunnoille myönnetään aikaa viisitoista minuuttia.

Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aika vähintään kahdeksi minuutiksi. Kokous voi myös päättää puheenvuorojen rajoittamisesta kokonaisuudessaan käsiteltävänä olevasta asiasta.

Puheenvuorojen rajoittamisen jälkeen on puoluetoimikunnan puolesta selityksen antajalle samoin kuin alustajallekin suotava tilaisuus lyhyesti vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuksiin ja tiedusteluihin.

Kullakin edustajalla on oikeus ennen kuin keskustelu julistetaan päättyneeksi, ilmoittaa tehtyä ehdotusta kannattavansa.

Puheenvuorot tulee esittää tarkoitukseen varatulta puhujapaikalta.

Puheenjohtajalla on oikeus myöntää puheenvuoroja yleisen puheenvuorojärjestyksen ulkopuolellakin, jos niitä pyydetään asian käsittelyä varten.

Puheenvuoroja antaessaan mainitsee puheenjohtaja, kenellä on seuraava puheenvuoro.

2 §.

Puheenvuorossa on puhuttava ainoastaan käsiteltävänä olevasta kysymyksestä. Jos puhuja poikkeaa varsinaisesta aiheestaan, on puheenjohtajan kehoitettava häntä palaamaan asiaan.

Niin pian kuin pyydetty puheenvuoro on käytetty eikä uusia pyydetä tai puheenvuorojen rajoituksen takia anneta, julistaa puheenjohtaja keskustelun päättyneeksi.

3 §.

Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee vaaleissa arpa, muissa asioissa se mielipide voittaa, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Ennen äänestykseen ryhtymistä selostaa puheenjohtaja keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset ilmoittaen samalla, mitkä niistä ovat saaneet kannatusta. Kannatetuista ehdotuksista tekee puheenjohtaja äänestusehdotuksen.

Puoluekokouksessa on kullakin edustajalla se tasalukuinen äänimäärä, mikä saadaan, kun asinomaisen kunnallisjärjestön tai vaaliyhtymän jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajain luvulla.

Ellei nimiäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, on kullakin edustajalla yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin siten, että vaalilautakunta merkitsee äänimäärän kuhunkin suljettuun lippuun samalla kun se leimataan ja pannaan uurna.

PÖYTÄKIRJAN TARKISTAJAIN VAALI

Puheenjohtaja: Sitten olisi valittava kolme pöytäkirjan tarkistajaa. Kolme riittänee?

Lukumäärä hyväksytään.

Puheenjohtaja: Ehkä olisi käytännöllistä, että he olisivat Etelä-Suomesta.

Tämän jälkeen valitaan pöytäkirjan tarkistajiksi yksimielisesti Väinö Ahde Helsingistä, Veikko Rantala Espoosta ja Sulo Ojanen Riihimäeltä.

MUUTOS TYÖJÄRJESTYKSEEN "

Puheenjohtaja: Järjestävä valiokunta ehdottaa, että ennen valiokuntien valitsemista käytäisiin läpi toimintakertomukset. Näin sen takia, että voidaan antaa selostus puolueen sisäisestä tilanteesta jo tässä yhteydessä.

Keskustelu:

Yrjö Rantala: Puheenjohtaja! En vastusta, etteikö työjärjestykseen voitaisi tehdä semmoista muutosta, että välittömästi siirrytään toimintakertomuksiin, mutta kuitenkin haluan korostaa, että kun näin poiketaan eikä välittömästi valita valiokuntia, niin kokouksen pitäisi kuitenkin pyrkiä siihen, että valiokunnat voidaan mahdollisimman pian asettaa ja että valiokunnat pääsevät ajoissa työhön. Eilinen kokous pitkittyi tarpeettomasti. (Kokouksesta: Oikein!)

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Ehkä hyväksytään järjestävän valiokunnan esitys pitäen ohjenuorana Rantalan esitystä, että valiokunnat valittaisiin sitten mahdollisimman pian.

Selonteko myönnetään oikeaksi ja järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Puheenjohtajaksi siirtyy Antikainen.

TOIMINTAKERTOMUKSET VV. 1952—1954

Puheenjohtaja: Otetaan käsiteltäväksi työjärjestyksen 10. asia: Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vuosilta 1952—1954 sekä samassa yhteydessä katsaus vuoden 1955 toimintaan. ja sisäpoliittinen kehitys, siis puoluetoimikunnan esitys n:o 3.

Otetaan ensin toimintakertomus vuodelta 1952. Halutaanko yleiskeskustelua?

Yleiskeskusteluun ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä kohdat I. YLEISKATSAUS: 1. Kansainvälinen tilanne, 2. Suomen asema, 3. Sisäpoliittinen kehitys, 4. Talouspoliittinen kehitys — II. PUOLUEEN PÄÄTÄNTÖVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET: 1. Puoluekokous, 2. Puolueneuvosto, 3. Puoluetoimikunta, 4. Puoluetoimikunnan apulaiset, 5. Puoluetoimisto — III JÄRJESTÖTOIMINTA: 1. Yleistä, 2. Piirijärjestöt, 3. Neuvottelutilaisuudet, 4. Matka-asiaimiehet — IV. PUOLUEEN LEHDISTÖ JA JULKAISUTOIMINTA: 1. Sosialidemokraattiset sanomalehdet, 2. Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto, 3. Sosialistinen Aikakauslehti, 4. Muu julkaisutoiminta — V. TYÖVÄENLEHDISTÖ OY — VI. TALOUDELLISET ASIAT: 1. Toimintansa lopettaneet yhdistykset, 2. Työväentalojen rakennusasiat — hyväksytään keskustelutta.

3. Qsakehankintoja ja takauksia.

Keskustelu:

Marjamäki: Herra puheenjohtaja! Hyvät toverit! Koska kentän keskuudessa on varsin erilaisia käsityksiä ja erilaisia, huhuja liikkeellä Pohjolan Pesula Oy:stä ja puolueen sotkeentumisesta siihen, olisi kenties paikallaan puoluekokouksen antaa jonkinlainen selitys siitä, mistä ja minkälaisista summista tässä pesula jutussa on kysymys. Olisi nimittäin ensiarvoisen

tärkeätä, että päästäisiin ainakin kumoamaan sellaiset huhut, joitten mukaan tässä yrityksessä on hukattu 50—70 miljoonaa markkaa puolueen varoja.

Janne Hakulinen: Hyvät puoluetoverit! Puolueessamme on ollut pitkään aikaa vallalla sellainen käsitys, että muutamat miehet asioita hoitelevat ja toiset vain tottelevat. Raha-asioissa ei tällainen kanta kuitenkaan ole oikein — enempää kuin se on muissakaan asioissa. Puhutaan hyvin paljon suurista summista, mutta ei tiedetä, mistä on todella kysymys.

Kun nyt puolue on vuonna 1952 ryhtynyt pyykkäriksi ja menettänyt jossakin Pohjolan Pesulassa erään omistamansa talon ja kymmeniä miljoonia rahaa, niinkuin kerrotaan, on tietysti kohtuullista saada puoluekokoukselle selvitys näistä asioista. Ei ole hauskaa, että näistä asioista jutellaan nurkissa. On paljon parempi, että näistäkin asioista keskustellaan täällä.

Tosin toimintakertotmuksessa sanotaan, että vuonna 1952 puolue oli merkinnyt 2,5 miljoonan markan arvosta osakkeita Pohjolan Pesulaan. Edelleen Työväenlehdistö r.y:n välityksellä on työväenlehdille tarkoitettuja, hyvin kipeästi kaivattuja varoja sijoitettu 20 miljoonaa markkaa. Mutta kaikesta päätellen tämä Pohjolan Pesula Oy on ollut varsin kannattamaton laitos, koska puolueen kiinteistö Pietarinkatu 15:n osakkeita on taattu tälle Pohjolan Pesula Oy:lle aikanaan 35 miljoonan markan arvosta. Nämä niukkasanaiset selonteot eivät anna millään tavoin tarkkaa kuvaa, mistä on todella kysymys. Sen vuoksi rohkenisin tehdä muutamia kysymyksiä.

Kun Pohjolan Pesula Oy:n yritykseen puolueessa ryhdyttiin, tapahtuiko tämän asian käsittely puoluetoimikunnassa? Olen kuullut, että näin ei ole tapahtunut. Onko siinä perää? Olisi kohtuullista saada selville, onko tähän puuhaan ryhdytty ennen kuin asiasta on päätetty. Toisin sanoen: oliko pyykinpesuun kiinnostusta puoluetoimikunnassa yleensä vai olivatko siihen kiinnostuneita vain puoluesihteerit ja puolueen taloudenhoitajat.

On syytä selvittää nuo kysymykset, koska puolueen asiat on tähänkin asti pesty täällä puoluekokouksessa eikä sitä varten ole tarvinnut perustaa pesulaa. Sen vuoksi rohkenisin toivoa, että tähän asiaan saataisiin lopultakin selvyys.

Paananen: Herra puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Tämä Pohjolan Pesulan juttu on ollut puolueuuevoston käsiteltävänä, ja siellä asia on esitetty sellaisena, kuin

se on tapahtunut. Puoluekokouksen käsiteltäväksi se ei ole ehtinyt aikaisemmin tulla, mutta tulee luonnollisesti nyt — olisi tullut ilman Hakulisen raflaavaa puheenvuoroakin.

Aiheen pesulan perustamiseen antoi Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö. Järjestön nimenomaisena tarkoituksena oli hankkia tällaisen teollisuuslaitoksen avulla kunnallisjärjestölle jatkuvia tuloja, koska silloin tilapäiset tulolähteet, joihin kunnallisjärjestö oli turvautunut, olivat loppuneet. Kunnallisjärjestön toimesta perustettiin silloin osakeyhtiö, ja yhtiön osakkeita merkitsivät Väestöliitto ja Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto, kukin 2,5 milj. markan osakemäärällä. Kunnallisjärjestön ja sos.-dem. keskusteluseuran osuus oli yhteensä 10 milj. markkaa. Siitä 1 milj. oli keskusteluseuran osuutta, Hakulinen väitti, ettei asia olisi ollut lainkaan puolue-toimikunnassa esillä. Tosin se ei ollut esillä osakeyhtiön perustamisvaiheen aikana, koska silloin nimenomaan torjuimme puolueen mukaanmenon koko pesulayritykseen. Puoluetoimiston taholta varoitettiin moneen kertaan kunnallisjärjestöäkin yritykseen lähtemästä, varsinkin kun näimme, miten suuret mittasuhteet hanke alkoi saada. Sillä välin oli kuitenkin puolueelle merkitty 2,5 milj. markan osakepääoma. Tällöin puolue olisi ollut samassa asemassa kuin Väestöliitto ja Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto. Että tämä oli puoluetoimikunnan kokouksessa esillä, sen tiedän, koska itse asian esittelin. Jos asia on jäänyt pois pöytäkirjoista, sille ei tässä vaiheessa voi enää mitään. Mutta sen vakuutan, että asia on ollut puolue-toimikunnassa esillä.

Mainitsemani kunnallisjärjestön toimikunta, joka toimi jonkinlaisena pesulan johtokuntana tai jonkinlaisena työvaliokuntana, antoi pesulan rakentamisen rakennusliike Lindenin suoritettavaksi n. 60 milj. markan urakkasummasta. Viemäri- ja sähkötyöt eivät sisältyneet tähän urakkasummaan. Puoluetoimisto ei ollut millään tavoin asiassa mukana silloin, kun rakennusvaihe alkoi. Me olimme ainoastaan nimellisinä osakkeenomistajina. Puoluetoimistosta ei kukaan kuulunut tähän rakennustoimikuntaan. Lindenin rakennusliike teki sitten konkurssin, ja rakennustyöt jäivät keskeneräisiksi. Vakuutusyhtiö Pohjola oli antanut n. 6 milj. markan takuun rakennusliikkeelle suoritetuista ennakoista ja työlaskuista. Rakennustyön jatkamisen antoi pesulan johtokunta A. V. Liljebergin rakennusliikkeen suoritettavaksi ns. työnjohtourakkana. Tällöin osoit-

tautui, etteivät aikaisemmin tehdyt kustannuslaskelmat lainkaan pitäneet paikkaansa, sillä laskutyönä teetetynä työ tuli huomattavasti arvioitua kalliimmaksi. Pohjolan Pesula velkaantui Liljebergin rakennusliikkeelle. Pohjolan Pesulan toimihenkilöihin ei puoluetoimikunnasta kuulunut ketään. Kun työn jatkaminen osoittautui mahdottomaksi ja Liljeberg velkoi saataviaan, niin pesula kääntyi puoluetoimikunnan puoleen esityksellä, että puolue osallistuisi pesularakennusten rahoitukseen 60 miljoonalla markalla, jolla määrällä Pohjolan Pesulan ilmoituksen mukaan laitos piti saatettaman täydellisesti valmiiksi ja tuottavaksi. Kun puolueella ei ollut käytettävissään näin suurta rahamäärää, oli ensimmäisenä ajatuksena päästää laitos konkurssiin ja antaa puolueen samoin kuin kunnallisjärjestön ja keskusteluseuran kärsiä merkitsemänsä osakepääoma. Kun kuitenkin Helsingin kaupunki oli merkinnyt osakepääomaa alkuvaiheessa 5 milj. markkaa ja lisäksi oli taannut Pohjolan Pesulan saamia lainoja kansaneläkelaitokselle, oli selvää, että konkurssista olisi muodostunut huomiota herättävä skandaalitapaus — tiedettiinhan sosialidemokraattisten järjestöjen oleen hankkeen alkuunpanijoina. Skandaalin estämiseksi puoluetoimikunta päätti ottaa puolueen omistamaa asunto-osakeyhtiötä Pietarinkatu 15:tä vastaan 40 milj. markan suuruisen kiinnelainan. Kun kansaneläkelaitos asetti lainoituksen ehdoksi osakepääoman nostamisen 20 milj. markalla, niin puoluetoimikunta päätti merkitä sen arvosta osakkeita puolueen nimiin. Puoluetoimikunnan kokous pidettiin puheenjohtajan.virkahuoneessa puolustusministeriössä, ja puoluetoimikunnan päätös oli yksimielinen. Tässä puoluetoimikunnan kokouksessa sanoin, että laitos pitäisi päästää konkurssiin, mutta että jos poliittiset syyt ovat kerran niin painavat, ettei sitä voida tehdä, niin ei auta muu kuin jatkaa. Ikävintä asiassa on, että Pohjolan Pesulan johto oli tulkinut rakennusliikkeen kirjeellisen kustannusilmoituksen väärin ja että ryhdyttäessä tutkimaan tarkemmin kirjanpitoa ja maksamattomia laskuja todettiin, ettei yrityksen johtokunta ollut pitänyt kirjanpitoa ajan tasalla eikä, sillä ollut tarkkaa luetteloa maksamattomista laskuista. Kun pesulaan sijoitettu pääoma oli suhteettoman suuri ja kun velkaa oli paljon, päätettiin laitos myydä Osuusliike Elannelle. Siten puolueen vastattavaksi jäi asunto-osakeyhtiötä vastaan postisäästöpankista saatu laina 35.090.000 markkaa ja kansaneläkelaitoksen lainoitusosuus 15.000.000 markkaa sekä lisäksi

osakkeiden määrä 2,5 milj. markkaa. Ja kun kunnallisjärjestö ei pystynyt suoriutumaan maksamistaan osakkeista, siitä aiheutui 5.000.000 markan lisämeno. Näin muodostui puolueen osuus ja vastuu kokonaisuudessaan 57,5 milj. markaksi. Puolueen osallistuminen yritykseen johtui yksinomaan siitä, että haluttiin välttää poliittista skandaalia. Mahdotonta oli tietää, ettei pesulan kirjanpitoa ollut pidetty tapahtumien tasalla. Vieläpä pesulayhtiön johtohenkilöt suorastaan johtivat puolue-toimikunnan harhaan jättäessään sille ilmoittamatta yrityksen velat rakennusliikkeelle.

Näin olen nyt käynyt läpi pesulan historian. Kuten puoluekokousedustajat nyt voivat todeta, ei yritykseen ole lähdetty puoluetoimiston aloitteesta. Mukaan on menty pakkotilanteessa Helsingin kunnallisjärjestön ja muutamien muiden pääkaupungin sosialidemokraattisten järjestöjen pelastamiseksi konkurssilta ja skandaalilta.

On luonnollista, että pesula, jonka kapasiteetin pitää olla 7.000—8.000 kg/vrk., vaatii suuren koneiston. Yritykseen lähdettiin kunnallisjärjestön taholta liian suurin suunnitelmin. Ei osattu laskea, mikä tulee olemaan lopputulos. Sikäli kuin olen kuullut, pesulan nykyinen omistaja Elanto on joutunut sitomaan yritykseen entisten lisäksi 70.000.000 markkaa ja joutuneen sitomaan vielä 30.000.000 markkaa, ennenkuin pesula saadaan kannattavaksi.

Leskinen: Herra puheenjohtaja! Toivoisin, että puheenjohtaja vastaisuudessa suhtautuisi minuun niinkuin muihinkin edustajiin ja puhuttelisi minuakin toverillisesti.

Janne Hakulisen tarkoituksellisen puheenvuoron johdosta vastaisin ensin asiaan asiallisesti. Niinkuin taloudenhoitajan selostuksesta kävi ilmi, puoluetoimikunta joutui käsittelemään Pohjolan Pesulan asiaa vasta sen jälkeen, kun se oli jo pitkälle kehittynyt. Kun asia tässä vaiheessa tuli puoluetoimikuntaan, puoluetoimikunta päätti siitä, mutta ei ollut päätöksestä yksimielinen. Varjonen oli toista mieltä, nimittäin sitä mieltä, ettei mentäisi takaukseen, vaan annettaisiin asian mennä konkurssiin, jottei jouduttaisi tekemään lisäuhrauksia puolueen kustannuksella. Näin on asian laita.

Minä yhdyin sinuun, toveri Hakulinen, siinä, että tämä kokous on oikea palkka tätä pyykkiä pesemään, niinkuin mielestäni kaikkea muutakin' pyykkiä. Aivan lilan paljon näitä puolueen sisäisiä asioita on yritetty puhdistaa ja pestä kaiken-

näköisissä nurkkakokouksissa. En usko, että pyykki tulee niissä puhtaaksi. En usko sen tulleen puhtaaksi edes niissä kokouksissa, joita eilen järjestettiin. Arvostelu on paikallaan silloin, kun siihen on aihetta, mutta esitettäköön arvostelut asiallisesti. On erinomaisen ikävä tapa, että puoluetoimikunnan eräät jäsenet (taikka heidän toimeksiannostaan Hakulinen) haluavat antaa sellaisen kuvan, niinkuin puoluesihteerin intressinä olisi edistää laittomuutta puolueen talousasioiden hoidossa. Onhan tällainen jotakin ennenkuulumatonta. Saanen huomauttaa, että viimeksi oli tänä keväänä Janne Hakulisen putiikki erityisesti arvioinnin alaisena. Silti olen vakuuttunut, että hän on pyrkinyt parhaansa mukaan hoitamaan yhteistä asiaa. Ei hän varmastikaan ole pyrkinyt mihinkään muuhun. Minusta ei ole vilpitön ja rehti se tapa, että joitakin henkilökohtaisia erimielisyyksiä koetetaan selvittää näin jälkikäteen sanomalla: miksi vuonna 1952, miksi vuonna 1953, miksi vuonna 1954? Asiallisen arvostelun otan vastaan mielelläni, mutta väärin on antaa sellainen kuva, että puoluesihteerin tai taloudenhoitajan intressinä muka olisi ollut jostakin syystä erikoisesti ajaa Pohjolan Pesulan asiaa.

Skog: Minä en olisi tähän asiaan sekaantunut, elleivät kaksi edellistä puheenvuoron käyttäjää olisi puhunut demagogisesti ja lausuneet vähän vaarallistakin. Nämä lausunnot on oikaistava. Puoluetoimikunta ei ole koskaan päättänyt siitä, että olisi alun perin liittytty mukaan Pohjolan Pesulaan. Taloudenhoitaja Paananen väittää kyllä näin, mutta kukaan puoluetoimikunnan jäsen ei siitä tiedä eikä sellaista päätöstä ole olemassa myöskään kirjoissa. Keskustellessani tästä väitteestä tuomari Mäkelän kanssa, joka meillä silloin oli sihteerinä, hän sanoi, että väite on tuulesta temmattu. Sellaista kysymystä puoluetoimikunnassa ei ole ollut esillä. Mitä sitten tulee selostukseen siitä puoluetoimikunnan kokouksesta, jossa asiaa toisessa vaiheessa käsiteltiin, niin se kyllä pitää suurin piirtein paikkansa, eikä minulla siihen ole paljoakaan sanomista. Tässä toisessa vaiheessahan puoluetoimikunta oli aika kiusallisessa tilanteessa, mutta toisaalta täytyy kyllä sanoa, että puoluesihteerin johti tällöin puoluetoimikunnan harhaan korostaessaan voimakkaasti, että takuuseen oli mentävä. Puoluetoimikunnan jäsenet olivat epäluuloisia ja — niinkuin tällaisissa asioissa tietysti ollaan — hyvin varovaisia, mutta takuuseen kuitenkin mentiin. Juttua käsiteltiin vielä toisenkin:

kerran, silloin täällä työväentalolla, ja puoluetoimikunta teki asiassa uuden päätöksen. Päätös ei ollut aivan yksimielinen. Olisikin paikallaan, että valiokunta, joka joutuu tätä asiaa penkomaan, katselisi vähän pöytäkirjoja.

Minun käsittääkseni varsinaisia syyllisiä jutussa ovat Helsingin piirin silloiset toimihenkilöt, jos niin saisi sanoa. He panivat homman pystyyn ja vetivät puolueenkin mukaan yritykseensä. Kun laffa sitten oli konkurssikypsä, sanottiin: »Minä en ole syyllinen. Sinähän olet puheenjohtaja, sinun pitää vastata kaikesta.» Näin minulle sanottiin, ja minä sanoin, että tietysti minä olen puheenjohtaja ja joudun vastaamaan, mutta että selkäni takana ei saa vehkeillä.

Hakulinen: Hyvät puoluetoverit! Ihmettelin puoluesihteerä, kun hänen hipiänsä on niin arka, ettei saa puhua, mitä ajattelee. (Leskinen: Päinvastoin!) Mihin joudutaan, jos pidetään silmät kiinni, vaikka puolueen yhteisiä rahoja on hävitetty yli 60 milj. markkaa. Jos yritykseen olisi käyty — noinj asiallisesti sanottuna — suorittamalla perusteellinen selvitys siitä, tarvitaanko tällaista pesulaa, niin 50.000 markkaa olisi tutkimukseen riittänyt, ja ilmi olisi käynyt, ettei pesulaa tarvita lainkaan. Taloudenhoitaja Paananen sanoi, että hänen mielestään tämä asia on käsitelty puoluetoimikunnassa, mutta puoluetoimikunnan käsityksen mukaan sitä ei ole käsitelty. Minusta tämä asia on tältä osalta siinä määrin epäselvä, että pitäisin oikeana ja kohtuullisena, että valittava menettelytapavalioikunta yrittäisi saada selvityksen siitä, mitä pöytäkirjat oikeastaan sisältävät.

Törmä: Hakulinen ehdotti, että valittava menettelytapavalioikunta pesisi tätä pyykkiä omalta osaltaan. Minä haluaisin todeta, että kustannuslaskelmat, jotka aikoinaan on tehty, ovat klikanneet. Mutta on aivan luvatonta hyväuskoisuutta lähteä tällaiseen leikkiin mukaan varmistumatta siitä, mikä on totuus ja todellinen pohja yrityksessä. Olisin halukas tietämään, kutka ovat olleet mukana rakennustoimikunnassa ja, niinkuin on kuultu, kutka ovat syypäät siihen, ettei oikeita tietoja ole annettu, niinkuin olisi pitänyt antaa.

Paananen: Haluan ensiksi toistaa sen, minkä jo lausuin, että asiahan oli silloin 2,5 miljoonan osalta puoluetoimikunnassa, jossa myös ilmoitin, että osakkeita omistavat nämä porvarilliset hyväntekeväisyysjärjestöt ja meikäläiset järjestöt

niine ja niine summineen. Että tämä kaikki on jäänyt pois pöytäkirjasta, sitä minä pidän valitettavana nimenomaan itseni takia.

Kyllä puoluetoimikunnan jäsenet tietävät että pöytäkirjasta joskus tipahtaa pois jokin pykälä.

Täällä Hakulinen — unohdin äsken siitä mainita — sanoi, että puolue on menettänyt kiinteistön Pietarinkatu 15. Ei se ole sitä menettänyt. Talo on varovaisenkin arvion mukaan n. 120 miljoonan markan arvoinen ja siinä on nyt kiinnityksiä tämän pesulayrityksen jälkeen n. 18 milj. markkaa. Tämäkin velka voitaisiin hoitaa pois, jos velkojen maksu tänä aikana olisi edullista. Sanottuun summaan sisältyvät myös puolueen tämänhetkiset rasitukset tästä pesulasta.

Tyyne Leivo-Larsson: Pyysin puheenvuoron puoluesihteerin Leskisen puheenvuoron johdosta koska minusta oli vähän omituinen hänen asennoitumisensa, hän kun aloitti sillä, että täällä on pyritty tarkoituksenmukaisuuteen puheenvuoroissa. Hän jätti sanomatta, millaiseen. Minusta kuitenkin täytyy tämmöistä asiaa, saada selvittää ja arvostella ilman, että yritetään tukkia arvostelijan suu sillä, että tällä olisi muu tarkoitus, kuin mistä hän puhuu. — Kun Naisliitossa tapahtui kavallus ja sitä arvosteltiin, ei minun olisi tullut mieleenikään ajatella, että arvostelulla olisi pyritty johonkin muuhun kuin siihen, että Naisliiton asiat oli niin hoidettava, ettei kavalluksia pääse tapahtumaan.

Minusta se arvostelu, joka täällä kohdistetaan Pohjolan Pesulaan, on täysin asiallista, ja tämä paikka on asiallinen sellaisen arvostelun suorittamiselle.

Leskinen sanoi, että hän on aikanaan jo avustanut Janne Hakulista. Kyllähän ministerinä joutuu avustamaan huonojakin yrityksiä, mutta eihän se ole tähän rinnastettavissa! Minun mielestäni on ihan eri asia, jos tuemme semmoista yritystä kuin Hakulisen konsernia, jossa on mitä moninaisimpia asioita hoidettavana, asioita, jotka kaikki tähtäävät siihen, että työväenliikkeen asema tässä maassa vakiintuisi ja paranisi. Tai jos me tuemme omaa lehdistöämme, jonka tarkoituksena on levittää laajakantoista tietoisuutta, me kun emme voi rakentaa siihen, että kaikki lehtemme kannattaisivat, vaan saamme päinvastoin tottua siihen, että näistä lehdistä suurin osa on sellaisia, joiden täytyy saada tukea voidakseen olla ja elää ja voidakseen viedä meidän sanomaamme valitsijain ja suuren kansan tietoi-

suuteen. Ajatelkaa, että tässä maassa on hallituksessa kaksi maan suurinta puoluetta, ja kuitenkin näitä voidaan mitä törkeimmin haukkua yksityisesti ja yhteisesti vain sen takia, että oppositio on saanut käytettäväkseen maan suurimman sanomalehden Helsingin Sanomat ja koko muun keskustaporvarillisen ja kokoomukselaisen lehdistön. Näin ollen ei ole hukkaan heitettyä se raha, mikä uhrataan sos.-dem. sanomalehdistön tukemiseen.

Edelleen sellainen kuin Könönpellon työväentalon tukeminen on ehkä arvostelua aiheuttava toimenpide, mutta sittenkin se on toimenpide, jota suoritettaessa tiedämme, että talo jää kuitenkin meidän järjestöjemme käyttöön.

Mutta kun olemme auttaneet Pohjolan Pesulaa, olemme auttaneet yritystä, joka on mennyt meidän käsistämme. Ja kun taloudenhoitaja sanoi, että »yritettiin välttää skandaalia», niin sekin tulos on jäänyt saavuttamatta. Tämän asian ympärillä on ollut niin paljon skandaalia, ettei voida puolustaa 60 miljoonan markan menetystä sillä, että olisi haluttu välttää skandaalia. Skandaali on tapahtunut mm. siinä, että juttuun on sekoitettu kansaneläkelaitos. Ja nyt sattui niin, että tätä asiaa auttoi kansaneläkelaitoksessa eniten meikäläinen johtaja. On selvää, että oppositio käytti hyväkseen tätä ja löi meitä kuin vierasta* sikaa ainakin sillä, että meikäläinen johtaja oli antanut varoja moiseen pesulayritykseen. — Osaltaan on myöskin Helsingin kaupunki joutunut tähän asiaan sekaantumaan. Ja taas on niin, että se on sosialidemokraattinen johtaja, jonka alaan tämä asia on kuulunut, ja jälleen on päästy lyömään sosialidemokraatteja. Tätä juttua käyttivät kommunistit ja porvarit menestyksellä meitä vastaan viime vaalien edellä, niin että tässäkin mielessä ei ole vahingoista välttytty.

Kyllä siis täytyy sanoa, että tämä asia on erittäin valitettava ja että yritykseen tuhlatut rahat ovat menneet meiltä aivan hukkaan.

Sulo Ojanen: Hyvät puoluetoverit! Olen yhtä mieltä siitä, että tämä on paikka, missä voidaan pestä kaikenlaisia asioita, mutta en sulata sitä, että puolueuuvostossa on asiasta annettu puutteellinen selvitys. On törkeätä laiminlyöntiä, että puolueuuvoston jäsenille ei selvitetä kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja. Sellaista pimittämistä vastaan lausun jyrkän paheksumiseni.

En myöskään hyväksy sellaista menettelytapaa, jota toveri Skog puheenvuorossaan noudatti mainitessaan tuomari Mäkelän hänelle sanoneen, että asiaa ei olisi puoluetoimikunnassa käsitelty. Kävin juuri keskustelemassa tuomari Mäkelän kanssa, hän kun on täällä salissa myöskin. Kuulin häneltä, että silloin, kun puoluetoimikunnan olisi pitänyt tehdä kaivattu päätös, hän, tuomari Mäkelä, onkin todennäköisesti ollut — kesälomalla! En voi riittävän suuresti halveksia henkilöitä, jotka väärän koivun kautta lyövät omia puoluetovereitaan. Sellainen on siivotonta, ellei tahdo ihan sanoa, että sellainen on sikamaista. On rohjettava sanoa asiasta kaikki oleellinen, jos kerran lähtee todistelemaan jotakin. Kyllä minä olisin toivonut, että toveri Skog olisi maininnut tuomari Mäkelän olleen silloin kesälomalla ja jonkun toisen toimineen sihteerinä siinä kokouksessa, jonka pöytäkirjasta väitetään pykälän puuttuvan. Kyllä me kaikki tiedämme, että joskus jää pykälä pois. Joskus saatetaan pykälä jättääkin pois. Rakennustyöläisten Liitossa annettiin eräälle toverille työsopimuslain 31 §:n perusteella lopputili sen vuoksi, että hänen katsottiin varastaneen kokonaisen pöytäkirjan, pöytäkirjan, jossa oli mm. minua koskeva' erottamispäätös.

Toivottavasti Pohjolan Pesulaa koskeva pyykki pestään nyt loppuun. Olisin toivonut, että arvovaltaiset toverit olisivat menetelleet rehellisesti kanssatovereitaan kohtaan, myös puolue-neuvoston jäseniä kohtaan, joille asia on esitelty ja jotka esitelyn pohjalta ovat siitä myös päätöksen tehneet.

Kajala: Hyvät toverit! Täytyy valittaa, että meidän puoluekokouksemme keskustelut alkavat tällaisesta pesula jutusta. Lienee kuitenkin syytä varautua siihen, että tämä oli hyvin enteellinen asia, sillä meille tulee täällä vielä monen muun laista pyykkiä pestäväksi. Mutta täytyy toivoa, etteivät meille annettavat muut selostukset ole niin tarkoituksellisen ovelasti tehtyjä kuin tämän asian selostus.

Kun saimme kertomuksen sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan toiminnasta ja luimme sen läpi, niin itseksemme olimme aika tyytyväisiä, kun tämän Pohjolan Pesula Oy:n jälki näytti niin mukavalta tästä kirjasta lukien. Ainakin minä sain sen kuvan, että 2,5 miljoonaa on mennyt, mutta että eipä tuo summa näin suurta puoluetta kaada. En huomannut, että kertomuksen osassa 3 on viimeinen kappale, jossa on 20 miljoonaa ja 35 miljoonaa samoja tappioita ja että koko tappiosumma niin

ollen onkin 57,5 miljoonaa, te. 22 kertaa suurempi tappio, kuin mitä noin ensi lukemalta saattaisi kuvitella. Jos meille asioita täällä esiteltäessä kaikista annetaan yhtä kaunisteltu kuva, niin vaikea meidän silloin on päästä selville totuudesta.

Ehdotankin, että tämä asia lähetetään talousvaliokuntaan ja toistemme haukkuminen jätetään tähän.

Täällä on jo puolueen puheenjohtaja haukuttu otaksumien perusteella. Puoluesihteeri on haukuttu otaksumien perusteella — toistaiseksi otaksumien perusteella. Talousvaliokunnan pitää tuoda asiakirjat, katsotaan sitten, kuka lopullisesti haukutaan. Joku tässä on haukuttava, siltä tuntuu.

Valitan, että puoluesihteeri otti tässä myöskin tarkoituksenmukaisen asenteen. Hänhän väitti, että toveri Hakulinen olisi esittänyt, että puoluesihteerin intressissä on saada aikaan vahinkoa puolueelle. En minä sellaista lausetta kuullut. Hakulinen maalaili lupsakkaaseen tapaansa, mutta ei hän siitä puoluesihteeriä syyttänyt, että tämä pitäisi työnään ja intressinään, niinkuin puoluesihteeri sanoi, aiheuttaa puolueelle vahinkoa. Ymmärtääkseni hän lähti siitä, että tässä asiassa ei ole puolueen etuja osattu varjella riittävän hyvin ja riittävän taitavasti. Ellei hänellä puoluekokouksen edustajana ole oikeus arvostella puolueen johtoa ilman, että heti ryhdytään käymään häneen yksityishenkilönä, niin kyllä tältä puoluekokoukselta silloin yritetään alusta alkaen riistää kalkki mahdollisuus asiallisesti harkita niitä tärkeitä asioita, joista päättämään meidät on tänne kutsuttu. Tällaista en hyväksy, en alkuunkaan.

Sitten täällä on esitetty kaksi erilaista mahdollisuutta. Toisaalta on osoitettu, että kaikki tämä onnettomuus on alkanut puoluetöimikunnan tietten ja puoluetöimikunnan aloitteesta, toisaalta on väitetty, että puoluesihteeri johti puoluetöimikunnan harhaan ja että puoluetöimikunta asetettiin tapahtuneen tosiasian eteen. Minä toivon ja ehdotan, että tämä kysymys selvitetään talousvaliokunnassa ensin ja että pyykki pestään vasta sen jälkeen loppuun. Muuten voimme käyttää sellaista saippuaa, joka pilaa eikä putsaa. (Kokouksesta: Hyvä!)

Forssell: Hyvät toverit! Minunlaiselleni maaseutusmiehelle on varsin ikävää kuultavaa, että tämä kokous alkoi pyykinpesulla. Kuitenkin olen sitä mieltä, että jos tällaista pyykkiä on pestävä, tämä on se paikka, jossa se on tehtävä. Asiaa ovat setvineet puolueen puheenjohtaja, sihteeri ja taloudenhoitaja, mutta me edustajat emme pääse käsitykseen itse asiasta. Ku-

kin puhuu omasta lausunnostaan. Asia on tutkittava talousvaliokunnassa ja sitten vasta annettava tuomio. Ellei talousvaliokunta saa asiaa heti selväksi, niin jätetään sen tutkiminen myöhempään vaiheeseen. Selvyys siitä on joka tapauksessa saatava.

Leskinen: Puheenjohtaja! Leivo-Larssonin puheenvuoron johdosta totean, että minä olin sitä mieltä, että pyykki on pestävä täällä ja että sen pesu on ihan oikealla tavalla alullaan. Eikä minusta pitäisi keskeyttää tätä keskustelua vielä tähänkään: pestään toistaiseksi täällä ja pannaan myöhemmin valiokuntaan.

Yhdyn tehtyihin ehdotuksiin, mitä valintaan tulee: pöytäkirjan osalta menettelytapavaliokuntaan ja talousasiain osalta talousvaliokuntaan, niin että asia saadaan todella selvitettyksi ja ettei kenellekään puoluekokouksen osanottajista jää tästä tärkeästä asiasta mitään seikkaa epäselväksi.

Sitten minä sanoisin sekä Hakulisen että Tyyne Leivo-Larssonin puheenvuorojen johdosta: ennenkuin mitään toimenpidettä tässä asiassa oli suoritettu, mm. Helsingin kaupunki antoi lupauksen ja myöhemmin täytti lupauksensa takuusta ko. yhtiölle. Miksi eivät Janne Hakulinen, Tyyne Leivo-Larsson, Penna Tervo & Kumppanit, miksi he eivät tässä vaiheessa, jolloin mitään menetyksiä ei ollut tapahtunut, vaatineet selvitystä, suorittaneet laskelmia ja antaneet sellaista lausuntoa, ettei asiasta olisi tullut mitään? Juttu tuli puoluetolimikuntaan vasta sen jälkeen, kun sekä kansaneläkelaitos että Helsingin kaupunki olivat sen jo käsitelleet. Täytyy sanoa, että tarkoituksellisesti todellakin halutaan johtaa mielipiteitä harhaan, kun halutaan asioista antaa sellainen kuva, että puoluesihteerin ja taloudenhoitajan muka olisivat tietoisesti johtaneet puoluetolimikuntaa ja puolueen muita elimiä harhaan. Olihan asia paljon ennen sitä kaikkien mainittujen henkilöiden tiedossa. Pyytäisinkin, että kun valiokunta tutkii tätä asiaa, se erityisesti selvittäisi, paljonko puolueen varoja oli kysymyksessä silloin, kun asia oli esillä puolustusministeriössä pidetyssä puoluetolimikunnan kokouksessa, kokouksessa, jossa puoluetolimikunta otti kantansa siihen. Kysymyksessä oli minimaalinen summa. Vain Varjonen, kuten sanottu, ehdotti, että yrityksen olisi annettava mennä konkurssiin. Jos siis halutaan langettaa arvostelu, langetettakoon se oikeudenmukaisesti, älköönkään ainakaan kukaan puoluetolimikunnan jäsen pyrkikö antamaan sellaista kuvaa,

että puoluesihtööri ja taloudenhoitaja kahdestaan olivat vastuussa 57 miljoonan markan tappiosta. Puoluetoimikunta päätyi tuossa kokouksessa samaan tulokseen kuin puheenjohtaja, että — tämä sopii kaikkiin muihin puoluetoimikunnan jäseniin paitsi Varjoseen — ei ollut varaa päästää yritystä konkurssiin.

Sitten minä huomauttaisin myöskin siitä, että Hakulinen on antanut eräässä tilaisuudessa Helsingin piirissä sellaisen kuvan, kuin olisi puolueen talous tapahtuneen johdosta mennyt täysin olemattomiin (Hakulinen: Niitä on muitakin syitä, älä hätäile!). En hätäilekään! Palautan mieliin, mitä taloudenhoitaja sanoi: velkaa on lyhennetty 35 ja vastaavaa takuusummaa 18 miljoonaa. Me voimme koska tahansa pyyhkiä tämänkin velan, jos siitä on kiinni. Olemme hankkineet enemmän kuin 57 miljoonaa tämän tappion peittämiseksi, ja voimme vastakin hankkia.

Minusta on aikalailla ala-arvoista, että sen jälkeen, kun yhdessä ollaan hoidettu vuosikausia puolueen finansseja, toverit, jotka ovat olleet samassa toimikunnassa ja samassa liemessä, yrittävät vastoinkäymisen satuttua vyöryttää vastuun yhden tai kahden henkilön niskoille. Vaikka henkilökohtaisesti en siitä välitäkään, niin kuitenkin on sellainen menettelytapa todettava raukkamaiseksi.

Skog: Merkillistä — mies pitää suuria puheita ja parta tärisee! — Eihän kysymys ole kenenkään persoonasta eikä tässä ketään yksityistä syytetä. Tosiasia on, että pöytäkirjassa ei ole sitä pykälää. Ojanen väitti, että joku on jättänyt sen sieltä pois tahallaan. Kuka sen on saattanut poistaa? Tuomari Mäkelä, joka siihen aikaan piti pöytäkirjat ja kai piti ne myöskin hallussaan, ei tiedä päätöksestä mitään. Puoluetoimikunnan miehet eivät myöskään tiedä siitä mitään. Täällä on monta puoluetoimikunnan jäsentä läsnä, niin että heitä voidaan asianomaisessa valiokunnassa kuulla siitä, muistavatko he sellaista kysymystä käsitellyn. Ei se niin pieni kysymys ole, etteikö sitä muistaisi, jos se olisi käsiteltävänä ollut.

Tietysti puoluetoimikunta jutun toisessa vaiheessa on osavastuullinen, eikä tässä ole kysymys siitä, että tahdotaan vastuuta pakoilla. Mutta sen sanon, että puoluetoimisto johti puoluetoimikunnankin harhaan siinä toisen vaiheen kokouksessa (Ojanen: Siis johti puolueuuvostonkin harhaan?). Ei puolueuuvosto ole sitä käsitelty (Ojanen: Kyllä!). Ei siinä mielessä

kuin puoluetoimikunta sen käsitteli. Asiasta annettiin selostus puolueuuvostolle jälkeinpäin. Ja puoluetoimikunta joutui siten tekemään nämä päätökset olematta oikein selvillä, mistä oli kysymys. Eihän voi vaatia, että puoluetoimikunta olisi päätöksiä tehdessään detaljiasioista tietoinen. Niiden, jotka esittelevät asiat, niidenhän täytyy olla yksityisseikoista selvillä. Tämä ei silti merkitse sitä, etteikö puoluetoimikunta olisi osasyyllinen — sitähan se selvästi on. Mutta on mielestäni hävitöntä, että täällä haukutaan ja arvostellaan puoluetovereita henkilökohtaisesti, kuten Ojanen teki.

Ahde: Toveri puheenjohtaja! En halua lähteä silittelemään tätä asiaa. Halusin pyytää puheenvuoron vain sen takia, että mikäli minä tiedän, Pohjolan Pesulan alkuvaiheessa ja koko ajan siitä pitäen mukana on ollut henkilöitä, jotka ovat löydettävissä hyvin suppeasta piiristä, henkilöitä, jotka ovat mm. hoitaneet puolueen suuret ns. hyväntekeväisyyskaupat, joista puolue on saanut tuloja sentään kokonaan toista suuruusluokkaa olevia summia, kuin mistä Pohjolan Pesulan tappioissa on kysymys. — Henkilöt, jotka ovat olleet hankkeen takana, ovat toimineet vilpittömässä mielessä ja yrittäneet parhaansa. Mutta ainahan on niin, että joskus tehdään myös erehdyksiä. Ja nimenomaan ne miehet, jotka jotain tekevät, tekevät myöskin erehdyksiä. Ne, jotka eivät tee mitään, eivät myöskään voi tehdä erehdyksiä.

Minä puolestani toivoisin, ettei tämä pyykinpesu kovin suureksi paisuisi. Eihän tässä nyt niin suurista asioista ole kysymys, kuin mitä yritetään väittää.

Lopuksi en voi olla huomauttamatta siitä, että on todellakin ollut vaikea tietää, etenkin viime aikoina, mitä puoluetoimikunta on mistäkin asiasta päättänyt. Siitä Helsingin piirissä on saatu runsaasti kokemuksia.

Pyydettyään puheenvuoron työjärjestykseen lausuu

Puustinen: Yhdyn niihin esityksiin, joissa on pyydetty, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, ja ehdotan, että puheenvuorot asiasta tällä tiimoin rajoitetaan. (Hyväksymishuutoja eri tahoilta.)

Puheenjohtaja: Puustinen on esittänyt, että puheenvuorot asiassa riittävät. — Puheenvuoroja ovat pyytäneet Mikkonen, Karttaavi, Ranta, Lindblom, Hakulinen. Katsotaanko,

että pyydetty puheenvuorot asiassa riittävät? (Kokouksesta: Riittää!) — Paananen, Leskinen ja Skog haluavat vielä puheenvuoron.

Puheenvuorot rajoitetaan pyydettyihin.

Mikkonen: Hyvät puoluetoverit! Tietysti on paikallansa, että tässä kokouksessa arvostellaan aikaisempaa toimintaa, mutta jos tämä tapahtuu sillä tavalla kuin tässä on käynyt, niin on sanottava, että tässä kokouksessa tarvitaan sekä aikaa että tupakkaa. Asia tietysti on taloudellisessa mielessä sen arvoinen, että ei ole kumma, että se on herättänyt puoluekokousedustajien huomiota.

Kun puolueeneuvoston jäsenenä olen seurannut tätä keskustelua, se on minua eräässä suhteessa ihmetyttänyt. Asia on nimittäin sillä tavalla, että Pohjolan Pesula-kysymystä on käsitelty kaksi kertaa perusteellisesti puolueeneuvostossa. Puolueen taloudenhoitaja ja puoluesihteerit ovat antaneet puolueeneuvostolle melkein sanatarkasti samanlaisia selvityksiä ja selostuksia, kuin mitä nyt olemme kuulleet. Yksikään puoluetoimikunnan jäsen puolueeneuvoston kokouksessa ei ole koskaan maininnut, että puoluetoimikunnassa tai sen jaostossa olisi oltu asiassa eri mieltä!

Oltakoon tässä sitten tehty niitä tahansa, käsittääkseni puoluetoimikunta kokonaisuudessaan on siitä vastuussa. Siitä on vastuussa myöskin osaltaan puolueeneuvosto, joka on puoluetoimikunnan toimenpiteet asiassa yksimielisesti hyväksynyt.

Erikoisesti minua ihmetyttää puoluetoimikunnan puheenjohtajan selitys: hänhän sanoi, että puoluetoimikunta on »johdettu harhaan». Hän ei ole kuitenkaan puolueeneuvostossa esittänyt tällaisia ajatuksia eikä tällaisia väitteitä. Puoluetoimikunnan puheenjohtaja on yhtynyt täysin niihin selvityksiin, mitä puolueeneuvostolle on annettu, ja hän on jämerästi löytänyt siellä päätökset kiinni — yksimieliset päätökset siitä, että puolueeneuvosto hyväksyy tällaisenkin valitettavan asian.

Tässä ei ole tarpeellista puuttua yksityiskohtiin, niistähän on täällä puhuttu tarpeeksi paljon. Olisin toivonut ja mielelläni nähnyt, että puoluetoimikunnan puheenjohtaja, joka on sotaministeri, olisi reilusti ja sotilaallisella täsmällisyydellä vahvistanut tapahtuneen virheen ja tapahtuneen menetyksen, kun kaikki kuitenkin on tapahtunut puoluetoimikunnan ja puolue-

neuvostonkin tietten. Se että hän nyt rupeaa vetäytymään vastuusta, ei mielestäni osoita ainakaan sotilaallista urhoollisuutta, (Naurua.)

Vielä sanoisin, että jos maan puolustuslaitos on tosiaan tuollaisissa käsissä, niin kyllä se silloin on melko heiveröisissä kanteissa. (Suosionosoituksia.)

Karttaavi: Hyvät toverit! Täällä on pyykinpesu käynnissä, ja minusta tuntuu, että ensimmäinen pyykki tulee pesyttyä melko perinpohjaisesti. Jo nyt on pesuhommassa käytetty liian kovia myrkyjä. Jos näillä pesuaineilla jatketaan, niin puoluekokouksen päätyttyä meillä ei ole puolueesta paljoakaan jäljellä. Kun me tätä pesulajuttua pohdimme, niin loppujen lopuksi emme voi sanoa, että olemme hävinneet 57,5 milj., vaan meidän täytyy sanoa, että kyseisenä vuonna puolue »sai tuloja» 57,5 milj. odotettua vähemmän. Tämä olisi se kanta, mistä minä lähtisin. Pesulan tarkoituksenahan oli, että se tuottaisi järjestöillemme voittoa. On luonnollista, niinkuin toveri Skog sanoi, että joku virkailijaryhmä on johtanut puoluetöimikunnan harhaan. Näin siksi, että niitä henkilöitä, jotka ovat asiasta tietoisia, niitä aina uskotaan. Asioita on arvosteltava, mutta alkäämme suoraviivaisesti lähtekö tuomitsemaan niitä, jotka ovat meidän arvostelukautenamme puolueen asioita vieneet eteenpäin.

Ranta: Useimmat puhujat ovat esittäneet johtolauseen, niin esitän minäkin. Kun Kalle Matilaisen kanssa tulimme sisään ja näimme juhraliput ja pöydät asiakirjoineen, Kalle loihe lausumaan: »Pyykkitupa on kunnossa». Pyykinpesu alkoikin melkein kirjaimellisesti. Puolestani toivon, että se olisi hieman lievempää. Keskustelusta on ensinnäkin voinut todeta — ja senhän me jokainen tunnemme ennestään — että alkuunpanijana tässä yrityksessä on ollut Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestö. Se on tehnyt huonot laskelmat ja niidenkin toteuttamista on huonosti valvottu. Puoluetöimikunta on joutunut sitten myöhemmin asiaan mukaan. Puoluetöimikunta ja sen työvaliokunta eivät nekään ole tarpeeksi kiinteästi seuranneet asioiden kehitystä. Olemme kiistelleet siitä, millä tavoin tämä osakepääoman merkintä on tapahtunut, osakepääoman, joka puolueen osalta on ollut 2,5 miljoonaa. Kukaan ei ole väittänyt, ettei muun osan myöntämisasiä, ko. lähes 60 milj. markan kokonaissumma, olisi käynyt puoluetöimikunnassa ja

käsitelty pöytäkirjojen kautta. Kukaan ei liioin ole yrittänyt väittää, että joku puoluetoimikunnan jäsen tai toimitsija olisi pyrkinyt henkilökohtaisesti hyötymään. Tämä tässä asiassa on lohdullista. Puoluetoimikunta on ollut vain huono liikemies. Ja sitten ovat puoluetoverit eri elimissä yrittäneet pelastaa, mitä pelastettavissa on ollut, vaikka parempi tietysti olisi ollut, että puoluetoimikunta olisi heti luopunut osakepääomasta ja siten paljon säästänyt rahaa. Kannatan asian lähettämistä talousvaliokuntaan.

Lindblom: Hyvät toverit! Minulla ei ole puoluetoimikunnan varajäsenenä muistaakseni osaa asian alkuvaiheeseen, mutta eräissä myöhemmissä vaiheissa minä olen ollut mukana. Muistan erään tällaisen keskustelun osan ja sävyn. Kokouksen on syytä todeta, että puoluetoimikunta vastaa tästä asiasta yhteisvastuullisesti. On aivan oikein, että tässä mielessä puoluekokous pyykin pesee ja sen jälkeen toteaa, että se on lopultakin tullut puhtaaksi. Kun Paavo Kivi kävi SAK:ssa Sumulle ja minulle selostamassa asiaa, me kysyimme, emmekö saa tilaisuutta sijoittaa yritykseen pääomaa, Hän vastasi: »Ei pojat, tämä on meidän, ja piiri saa tästä pitkät pennit.» Myöhemmin me olemme toveri Sumun kanssa huokaisseet onnetamme, ettemme joutuneet hankkeeseen mukaan. Mitä tulee pöytäkirjan pykäliin, niin sanoisin, että meillä on puoluetoimikunnan piirissä hieman väärä järjestelmä käytännössä. Järjestelmä on sellainen, että pöytäkirjaa pidetään, ja se tulee konseptina seuraavaan kokoukseen, jossa seuraavassa kokouksessa se kiertää meidän luettavanamme. Kuka kerkiää, lukee sen, kuka ei, jättää lukematta. Yleensä tarkistusjärjestelmä ei ole sellainen, minkälainen sen pitäisi olla. Tästä saamme sen opetuksen, että puoluetoimikunnan kokouksen on valittava pöytäkirjan tarkistajat erikseen. Silloin me pääsemme tällaisista puheista, joita täällä nyt on esitetty ja joiden suuntana on ollut pyrkimys tehdä joku henkilö tai jotkut toimitsijat yksin vastuulliseksi asiasta, josta olemme yhteisesti vastuussa.

Hakulinen: Toveri Leskinen väitti, että Helsingin kaupungin valtuusto antoi lainan muka etukäteen, ennenkuin pesula oli perustettuna. Minä kysyisin täällä olevilta kunnallismiehiltä, käykö se edes kunnallislain mukaan päinsä. Ei, Pohjolan Pesula oli olemassa ja lainaa pyydettiin nimenomaan sille.

Toveri Rannan lausunnon johdosta minun täytyy sanoa, että hän yrittää olla objektiivinen tässä asiassa. Tästä asiasta on saatava todellakin lausunto, josta käy ilmi, onko asia ollut sen alkuvaiheen aikana puoluetoimikunnan käsiteltävänä.

Leivo-Larsson: Minun piti pyytää puheenvuoroa sen takia, että puoluesihteerin Leskinen esitti kysymyksen, minkä takia minä en kaupunginvaltuustossa vastustanut tätä Pohjolan Pesulan asiaa. Asiahan on niin, että jos kaupunki rahoittaa jonkin pesulayrityksen, toimenpidettä voidaan pitää täysin asiallisena, koska kaupungin on pidettävä huolta siitä, että kaupunkilaisilla on paikka, missä pesettää vaatteensa. Ja kaupungilla on varaa, vaikka tuottaisi tappiotakin, hoitaa tällaista laitosta.

Kaupunki ei ole menettänyt markkaakaan tässä asiassa. Se on kaupungin kunniaksi sanottava. Kun olimme tätä asiaa ratkaisemassa, niin meille sanottiin kunnallisjärjestön taholta, että tätä asiaa on koetettava kaupunginvaltuustossa ajaa sen takia, että tällä tavalla varmistetaan mahdollisuudet saada rahaa luottolaitoksilta.

Kyllä minun mielestäni puoluesihteerin pitäisi suhtautua vähän suuremmalla kunnioituksella 60 miljoonaan markkaan, kuin mitä Leskinen täällä äsken teki. Täytyy sanoa, että meillä on semmoisia rahanreikiä odottamassa, joihin varoja tarvittaisiin. Melkein jokainen meidän sanomalehdistämme kärsii vanhanaikaisesta kirjapainosta, ja 57,5 miljoonalla olisi uudistusten tiellä päästy aika pitkälle. Niin että kyllä minä olen sitä mieltä, että tämä kokous voi hyvällä omallatunnolla olla arvostelevalta kannalta siihen nähden, että niin paljon rahaa on uhrattu.

Leskinen: Minusta tämä keskustelu alkaa nyt vihdoinkin palata asiaan. Minä en ole koskaan väittänyt, että täällä puheenvuoroissa ei saisi arvostella. Päinvastoin minä sanoisin, että tämä on se paikka, missä pitää puhua. En muista, oliko se Ranta, joka sanoi, että puoluetoimikunta ja varmasti ennen muuta puoluesihteerin oli huono liikemies. Minä tiedän sen. Minä en ole hyvä liikemies, eikä se ole minun tehtävänikään. Sitä varten on puolueen talousvaliokunta ja asianomainen toimihenkilö.

Sitten minun täytyy kysyä Tyyne Leivo-Larssonilta, miten hän puoluetoverina voi katsella pesulakysymystä eri tavalla kuin kaupunginvaltuutettuna. Jos hän kaupunginvaltuutettuna

tiesi tappion, niin miksi hän ei siitä sanonut sanaakaan elimille, jotka puolueen piirissä joutuivat tätä asiaa hoitamaan. Luulen, ettei hän tarkoittanut, mitä sanoi.

Janne Hakuliselta minä kysyisin, missä vaiheessa olen esitellyt asiaa Helsingin kaupungin valtuuston ryhmälle. Sitä en ole tehnyt missään vaiheessa.

Paananen: Janne Hakulinen ei todennäköisesti tiedä, että puoluetoimikunnan kokouksessa, kun esityslista on kahlattu läpi, puheenjohtaja esittelee nopeassa tahdissa talousasiat. Ihmettelen, että puoluetoimikunnan jäsenet eivät ole tästä asiasta sanoneet mitään puolueuuvoston kokouksessa. Minkä takia nyt käytetään tällaisia keinoja?

.Skog: Tässä on pöytäkirja:

»4 §.

Sen johdosta, että Pohjolan Pesula Oy:n pesularakennuksen kustannuslaskelmat olivat otetut liian pieniksi, oli yhtiö joutunut taloudellisiin vaikeuksiin ja kääntyi puoluetoimikunnan puoleen saadakseen 46.000.000 — 60.000.000 markan suuruisen lainan. Leskinen selosti asian ja yhtiön todennäköisen taloudellisen aseman. Hän esitti, että mentäisiin sopimukseen ja kiinnitettäisiin lainan vakuudeksi Pietarinkatu 15:ssä sijaitseva kiinteistö ehdolla, että puolue onnistuisi saamaan vastaavan lainan kansaneläkelaitokselta ja postisäästöpankilta ja että puolue saisi haltuunsa osake-enemmistön yhtiössä. Kantaansa perusteli puoluesihteerin Leskinen sillä, että järjestöjen varoja oli jo sijoitettu yhteensä n. 20.000.000 markkaa, jotka menetettäisiin konkurssin kohdatessa yhtiötä. Asia oli urakoitsijan vaatimuksen johdosta pikaisesti päätettävä. Sitäpaitsi olisi lainoitettun yhtiön konkurssi poliittisesti arkaluontoinen kysymys, joten tavallaan ollaan tosiasioiden edessä.

Paananen ilmoitti, että yhtiö tulee tarvitsemaan, varoja kaikkiaan vielä 70.000.000 markkaa.

Tervo ei pitänyt onnistuneena sitä, että puolue välttämättöxnästi ryhtyisi osakkeenomistajaksi. Hän epäili yhtiön kannattavuutta, mutta piti mukanaoloa kahdesta pahasta pienempänä.

Varjonen piti yhtiötä liian raskashoitaisena, sillä sen olisi kannattaakseen osoitettava n. 40.000.000 markan voittoa vuodessa. Jos puolue on asiassa mukana saadaa voittoa tuskin ollenkaan. Suositteli yhtiön tarjoamista kaupungille.

Skog epäili tuleeko yhtiö saamaan riittävästi pesutyötä. Töitä, jotka olisi pitänyt aloittaa olympialaisten aikana, ei ole päästy vieläkkään alkamaan. Yhtiöön antautuminen olisi vaarallista.

Tiainen sanoi laskeneensa, että yhtiön bruttotulon tulisi nousta 1.000.000 markkaan päivässä. Epäili kannattavuutta.

Puskala piti konkurssimahdollisuutta vaarallisena, koska puolueen maksukyky joutuisi arvostelun alaiseksi ja se vaikeuttaisi myös muuta rahoitusta, joten työväenliikkeen piirissä lähiaikoina tultaisiin tarvitsemaan rahaa enemmän.

Tervo tarkasteli yhtiön taloudellista mahdollisuutta ja suosittelee väliaikaisratkaisuna yhtiöön osallistumista, mutta toivoi, että yhtiö myöhemmin voitaisiin siirtää kaupungille.

Varjonen esitti, että luotto otettaisiin tilapäisenä.

Skog esitti, että myös päivällä kokoonnuttaisiin uudelleen asiasta päättämään ja välillä neuvoteltaisiin kaupungin edustajain kanssa.

Leskinen ilmoitti pysyvänsä esityksessään.

Päätös: Puoluetoimikunta päätti hyväksyä puoluesihteerin Leskisen esityksen tilapäisratkaisuna ja oli asia järjestettävä vuoden loppuun pitäen tilapäisluoton pohjalla.»

Minä en tarkoittanut täällä aikaisemmillä lausunnoillani, että puoluetoimikunta olisi vapaa vastuusta. Se on juridisesti ja moraalisesti vastuussa. Että huomautukseni tein, johtuu siitä, että taloudenhoitaja esitti, että puoluetoimikunta olisi päättänyt jo osakkeiden merkinnän yhteydessä liittyä tähän puijaan, mikä ei pidä paikkaansa.

En tarkoita sitä, että taloudenhoitaja Paananen olisi millään tavalla syyllinen. Päinvastoin täytyy myöntää, että taloudenhoitaja on suhtautunut hyvin kriittisesti tähän asiaan. Mutta että puolue on vedetty — kuka sen sitten on vetänyt — mukaan ja että on ruvettu selittämään, että puolue olisi muka merkinnyt osakkeita yritykseen, se ei pidä paikkaansa. Sen takia on valitettavaa, että tällaisia juttuja levitetään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Toimintakertomuksen kohdat 4. Piiri- ym. järjestöjen avustaminen, 5. Luovutetun alueen yhdistykset, 6. Arpajaiset; VII. KANSAINVÄLISET SUHTEET hyväksytään keskustelutta.

Puheenjohtaja: Seuraa kertomus puolueen vuoden 1953 toiminnasta, alkaa sivulta 25 ja jatkuu sivulle 50.

Halutaanko yleiskeskustelua?

Yleiskeskusteluun ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Toimintakertomuksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä kohdat I. YLEISKATSAUS: 1. Kansainvälinen tilanne, 2. Suomen asema, 3. Sisäpoliittinen kehitys, 4. Taloudellinen kehitys; II. PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET: 1. Puolueneuvosto, 2. Puoluetoimikunta, 3. Puoluetoimikunnan apuelimet, 4. Puoluetoimisto hyväksytään keskustelutta.

III. KUNNALLISVAALIT: 1. Yleistä.

Keskustelu:

Kajala: Meillä on tullut tavaksi puhua »intressiryhmistä». On kuitenkin eräs sellainen suuri ryhmä, joka ei varsinaisesti ole mikään »intressiryhmä», kunnallismiehet. Minusta tuntuu, että jos meillä nyt halutaan puolueen piirissä löytää joitakin tällaisia ryhmiä, joilla on erikoisetuja valvottavanaan, niin kunnallismiehet ja -naiset on yksi hyvin tärkeä ryhmä. Kuulun niihin miehiin, jotka ovat 30 vuotta koettaneet käyttää omaa päättään ja saaneet siitä osakseen haukkumista ja potkimista. Olen sitä mieltä, että meidän kunnallismiesten pitäisi saada enemmän osaksemme huomiota ja harrastusta puolueemme piirissä.

Meillä on Suomessa loppujen lopuksi harvoja sellaisia ryhmiä, joilla on niin suuri vaikutusvalta puolue-elämään ja meidän maamme poliittiseen elämään yleensäkin kuin on kunnallismiehillä. Suomalainen pohjoismainen kansanvalta on loppujen lopuksi hyvin suuressa määrin kunnalliselämän varassa. Tehtiin Helsingissä, eduskunnassa tai hallituksen piirissä, minkälaisia päätöksiä ja lakeja tahansa niin ellei niitä panna täytäntöön oikeassa hengessä, elleivät näiden lakien toteuttajat, jotka ovat pääasiassa kunnallismiehiä, hyvin suuressa määrin kunnallismiehiä, pane niitä täytäntöön puolueemme ohjelman ja kunnallispoliittisen ohjelman periaatteiden mukaisesti, niin kaikki toimintamme loppujen lopuksi jää puolitiehen. Tässä suhteessa esitän laajojen piirien käsityksen, kun sanon, että harrastus kunnalliselämää kohtaan on ollut puolueen piirissä liian vähäinen. Meillä on — te voitte todeta — täällä mm. kunnallisasiani jaosto, mutta kun kaikkien muiden jaostojen ja puolueen apuelimien kohdalla on tarkasti mainittuna, kuinka monta kokousta on pidetty ja mitä on touhuttu, niin tällä kohtaa ei

sanota mitään. Ei mitään muuta kuin ylimalkainen lausunto! Ja minä ymmärränkin asian niin, että asianomainen toimitsija — meillä on ollut hyvät kunnallisasiani toimitsijat — on halunnut kohteliaisuussyistä olla esittämättä mitään konkreettisia numeroita, koska ne olisivat olleet asianomaiselle elimelle kaikkea muuta kuin kunniaksi. Voin vain sanoa, että meillä esim. tällä hetkellä on kunnallisasiain johdossa harvinaisen pätevä mies.

Toivon vastaisen varalle, että hänelle annetaan nyt täällä sitä paremmat toimintamahdollisuudet. Lausun tunnustuksen puoluetoimikunnalle tästä vaalista. Olen ollut hänen kanssaan sen verran yhteistyössä kentälläkin, että voin sanoa, että jos vain puolueen asianomaisissa elimissä saadaan työhön lisää aktiivisuutta, niin asiat tulevat menemään eteenpäin. Ja juuri tätä asiaa emme saa unohtaa, koska se on, kuten sanottu, ei vain puolueemme, vaan koko suomalaisen demokratian kannalta kaikkein perustavinta laatua oleva kysymys.

Kunnallisvaalit olisivat voineet mennä paremminkin, mutta ei tässä ole millään tavalla syytä pukeutua tuhkaan ja säkkiin. Voimme tähänkin olla tyytyväisiä. Olen täysin vakuuttunut siitä, että jos puolueen johtokin osoittaa tähänastista suurempaa aktiivisuutta kunnallisasioita kohtaan, niin ensi kunnallisvaaleissa me saamme paljon paremman tuloksen kuin viime vaaleissa.

Tähtinen: Hyvät toverit! Mielellään yhtyy niihin ajatuksiin, joita toveri Kajala täällä nimenomaan kunnallisista kysymyksistä esitti. Käsittääkseni ja kokemuksen mukaan — sen pienen kokemuksen, mitä tähän mennessä tällaisessa kunnallisessa elämässä olen saanut — ei tosiaan puolueen yhtenäisestä kunnallispolitiikasta voida käytännössä paljon puhua. Tämä puute ilmenee varsinaisella maaseudulla jopa niin räikeänä, että sosialidemokraattiset kunnallismiehet kunnallisten ym. kokousten yhteydessä kaikkein kiivaimmin hyökkäävät — toisiaan vastaan! Tämän vuoksi täytyy kunnallismiehenä toivoa, että puolue' kiinteämmin kävisi kiinni nimenomaan kunnallispoliittisten kysymysten ja asioiden selvittelyyn.

. Keskustelu j ulistaan päättyneeksi.

Kohta hyväksytään.

Kohdat 2. Valistustoiminta, 3. Vaalitulokset; IV. JÄRJESTÖTOIMINTA: 1. Vaalitoiminta, 2. Työväentalojen korjaustoiminta, 3. T-lehdistön ja aikakauslehtien levityskampanja, 4. Arpa-

jaistoiminta, 5. Kurssitoiminta, 6. Toimitsijain neuvottelupäivät, 7. Piirijärjestöt, 8. Mätka-asiamiehet, 9. Puolueen jäsenistö ja järjestöt; V. PUOLUEEN LEHDISTÖ JA JULKAISUTOIMINTA: 1. Sosialidemokraattiset sanomalehdet, 2. Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto, 3. Sosialistinen Aikakauslehti, 4. Muu julkaisutoiminta; VI. TYÖVÄENLEHDISTÖ OY.; VII. TALOUDELLISET ASIAT: 1. Toimintansa lopettaneet yhdistykset, 2. Työväentalojen rakennusasiat, 3. Piiri- ym. järjestöjen avustaminen, 4. Luovutetun alueen yhdistykset, 5. Osake- ja arvopaperihankintoja sekä takauksia, 6. Rahankeräys, 7. Avustukset, lainat ja apurahat; VIII. KANSAINVÄLISET SUHTEET JA KUNNALLISVAALIT VUONNA 1953 hyväksytään keskustelutta.

Puheenjohtaja: Seuraa kertomus puolueen toiminnasta vuodelta 1954.

Halutaanko asiasta yleiskeskustelua?

Yleiskeskustelu:

Mikkonen: Puheenjohtaja! Hyvät toverit! Vaikka on tietysti asianmukaista kokouksen kulun kannalta, että kohdistamme huomiomme lähinnä tulevaan toimintaan, on kai asiallista, että muistakin kuin vain pesulaj utuista keskusteltaisiin. Kun vuosi 1954 tässä suhteessa on viimeinen, missä puhutaan koko vuodesta, niin katson puheenvuoron olevan paikallaan tässä kohdassa. Tähän on syytä senkin vuoksi, että poliittisessa mielessä tämä vuosi on ollut monipuolinen ja tapahtumarikas. Suoritettiinhan vuonna 1954 ennenaikaiset eduskuntavaalit. Meillä oli tässä maassa yhden vuoden aikana kolme hallitusta; meillä oli hallituspulan poikanen vuonna 1954; ja meillä oli yleislakon uhka, ja vieläpä vuoden 1954 puolella hallitussopimuksella kiinnilyötiin sellaiset syönte- ja juontipalkkiot, joita aikaisemmalta ajalta ei tunneta.

Mitä tulee eduskuntavaaleihin, tuli ehkä lähdettyä soitellen sotaan. Koska Kekkonen hallitus pyrki toimimaan työväestön etujen vastaisesti mm. sosiaalisia etuja vähentämällä, niin meidän oli vastattava samalla mitalla. Meille kuitenkin ehkä sattui poliittisia laskuvirheitä. Meillä mm. julkisestikin keskusteltiin ns. työmarkkinahallituksen aikaansaamisesta. Tässä asiassa puolue ja SAK olivat yhtä mieltä, Puolueneuvostossa olen esittänyt sellaisen käsityksen, että oli taktillinen virhe se,

että ryhdyimme vakavassa mielessä puolueen taholta edes keskusteluihin entisten kuninkaan teki jäin ja lapuanliikkeen myöhemmin syntyneiden jälkeläisten kanssa. Sitä voitiin käyttää vaaleissa meitä vastaan. Myöskin se, että otettiin ankara ote sillä kertaa poliittista vastustajaa, maalaisliittoa vastaan, kosti itsensä. Kun vaaleja ei voitu suorittaa siinä aikaisessa vaiheessa, jota puolue ehdotti, maalaisliitto ja muut vastapelaajat osasivat vetää oikeita johtopäätöksiä ja rupesivat perumaan suuressa määrin aikaisemmastaan. Ja kun taholtamme tuli sanotuksi varsin voimakkaasti, että maalaisliiton kuninkaantie ja maalaisliiton valta tässä maassa kukistetaan, niin tätä voitiin myöskin ainakin maaseudulla käyttää voimakkaasti meidän puolueettamme vastaan, varsinkin Kainuussa ja Pohjois-Suomessa maalaisliiton äänimäärä nousi. Meikäläinen maatalouspolitiikka ja pienviljelijäpolitiikka ei ole viime vaalien aikana saanut enempää mielenkiintoa siitä huolimatta että tietysti tätäkin politiikkaa yritettiin hoitaa ja johtaa —• tällä kertaa oikein oppineen miehen, agronomin, johdolla. Ihmettelen, että toimintakertomuksessa mainitaan siirtoväen jaoston aktiivisesta toiminnasta. Kun se nyt on kolme kertaa vuodessa kokoontunut ja kun sen toiminnasta, mikäli on kysymys vaaleista, ei ainakaan Pohjois-Suomessa mitään tiedetä, minusta tuntui ihmeelliseltä tuollainen maininta toimintakertomuk-

Joka tapauksessa se, mitä on tapahtunut, on ollut meille opiksi ja ojennukseksi.

Näistä ennen laillista aikaa suoritetuista vaaleista ei ollut käytännöllistä etua. Laajalle pohjalle muodostettu hallitus voitiin muodostaa vasta syksyllä, mikä olisi voinut tapahtua ehkä paremminkin, jos vaalit olisi suoritettu normaaliin aikaan.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toimintakertomuksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä kohdat I. YLEISKATSAUS: 1. Kansainvälinen tilanne 2- Suomen asema, 3. Sisäpoliittinen kehitys hyväksytään keskustelutta.

4. Taloudellinen kehitys.

Keskustelu:

Kuusela: Hyvät toverit! Kohdassa »3. Sisäpoliittinen kehitys» on myöhemmin mainittu hallitusneuvotteluista, mm.

julkaisemalla se hallitusohjelma, jota nykyinen hallitus on ryhtynyt toteuttamaan ja jonka se on ehkä suurin piirtein toteuttanutkin. En halua millään tavoin moittia tätä ohjelmaa, päinvastoin se on vähävaraisen kansan osalta ollut erinomaisen hyvä. Siinä on kuitenkin pari pientä detalia, joista en malta olla mainitsematta.

Hallituksen keskuudessa syntyi erimielisyyttä siitä, pitäisikö myös maidon tuottajille heidän omassa taloudessaan käyttämästään maidosta maksaa 5 markan subventio litralta. Ehkä muistatte, että jopa eräs ministerikin piti radiossa puheen, jossa hän sanoi, että hänen käsityksensä mukaan tällainen maksu maidontuottajille ei sisälly hallitussopimukseen. Siitä käytiin myöhemmin neuvotteluja, ja hallituksen yksimieliseksi päätökseksi, sikäli kuin minä tiedän, tuli se, että maidontuottajille myös ryhdytään maksamaan subventiota 5 markkaa litralta. Tässä kohdassa syntyi neuvotteluvaiheessa erimielisyyttä sen liiton taholta, joka meillä edustaa ammatillisesti järjestäytyneitä pienviljelijöitä Ja jota minäkin edustan. Meidän käsityksemme oli se, että jos kerran yhteisistä varoista ryhdytään maksamaan jollekin ryhmälle, vieläpä varakkaillekin henkilöille, markkamääräinen korotus, niin silloin on oikeus ja kohtuus, että se maksetaan myös niille, jotka kulutusmaitoa tuottajina käyttävät omassa taloudessaan. Haluan palauttaa mieliin, että meillä on n. 90 prosenttia kaikista meidän maataloustiloistamme pienviljelystiloja ja siis valtaosa maidontuottajista pienviljelijöitä. Myöhemminhän sitten hallitus päättikin, että tällaista subventiota maidontuottajille ryhdytään maksamaan, ja arvioitiin sen tekevän vuodessa n.2,7 miljardia markkaa. Yhden lehmän omistajia on maassa toistasataatuhatta. Useimmat näistä asuvat syrjäseuduilla ja joutuvat pitämään tuota yhtä lehmää yksinomaan sen takia, että voivat saada maitoa perheelleen. Ei tee hyvää vaikutusta maaseudulla asuviin pienviljelijöihin, jotka omistavat karjaa, että meikälaiset hallituksen jäsenet ryhtyvät julkisuudessa vastustamaan, niinkuin he tekivät, kerrotunlaista toimenpidettä ja sitten muutaman viikon jälkeen kuitenkin sen hyväksyivät. Siten annetaan tais-teluaseita vastustajille, etupäässä maalaisliitolle, joka kentällä on usein meitä vastassa.

Kummalliselta myös tuntui, että viime vuoden kahtena loppukuukautena kyseinen subventio päätettiin antaa tuottajille

väkirehujen ostotodisteina, .Kun ostotodisteet sitten kevätpuolella jaettiin, väkirehuja oli vaikea saada. Niistähän oli puute koko vuoden. Pienviljelijät olisivat toivoneet, että se vähä korvaus, jota annettiin, olisi annettu rahassa.

Toinenkin kohta hallitussopimuksessa on sellainen, joka ei tyydytä pienviljelijöitä ja maaseudun maattomia ihmisiä, nimittäin kohta, jossa puhutaan uuden maankäyttölakiesityksen antamisesta ja sanotaan, että varsinainen talonpoikaismaa suojataan pakkolunastukselta. Minun täytyy kysyä nykyisiltä hallituksen ja eduskuntaryhmän jäseniltä, missä sosialistisessa teoreemassa tai minkä puoluekokouksen päätöksissä meille on annettu oikeus julistaa yksityismaa pyhäksi ja koskemattomaksi. Kyllä tuntuu kummalliselta, että yksityismaa julistetaan pyhäksi ja koskemattomaksi sosialidemokraattien hyväksymissä hallitussopimuksissa!

Tiainen: Kuusela jätti mainitsematta nimen Tiainen tämän asian yhteydessä, mutta ne asiaryhmät, joita hän käsitteli, ovat allekirjoittaneen käsialaa. Minulta kysyttiin, missä sosialistisessa paperissa on annettu valtuus suojella talonpoikaismaa pakkolunastukselta. Eihän hallitussopimus, luoja paratkoon, ole mikään sosialistinen hallitussopimus, sillä siinähan ovat pääosapuolena porvarit. Eikö Kuusela tätä tiedä? Viimeiseen asti koetin saada muutoksen, että ainakin viljelyskelpoinen maa riippumatta siitä, kenen omistuksessa se on silloin, kun sitä ei ole viljelykseen otettu, saataisiin hallitussopimukseen, mutta maalaisliitto ei siihen suostunut.

Toinen kysymys, josta Kuusela mainitsi, koski pienten lehmänomistajien joutumista kärsimään hallitussopimuksen takia. Ajatuksenamme oli, että kun ja jos subventoimiseen..lähdetään, niin tällä kertaa — vastoin aikaisempaa käytäntöä — pitäisi nimenomaan käydä pienentämään välikäsikustannuksia. Tämä oli tarkoitus, mutta oppositio osoittautui tässä vaiheessa erittäin ystävälliseksi juontipalkkioihin nähden. Se vaati pienkarjan omistajille välikäsikustannusten subventoimista. Maataloustuottajain Keskusliitto osoittautui samanlaiseksi intoilijaksi. Hallitussopimukseen oli tällä kohdalla merkitty kustannuksia 2600 milj. markkaa, mutta kun tätä asiaa lähdettiin toteuttamaan sillä linjalla, josta Kuusela mainitsi, viulut nousivat 6000 milj. markkaan. Tästä ovat kunnallismiehet pitäneet porua, ja syystä. Minulla henkilökohtaisesti ei ole mitään sitä vastaan, että pienviljelijäväestöä ja hädässä olevia aute-

taan, mutta keinojen, joita käytetään, pitäisi olla niin valittuja, ettei niiden kanssa koko systeemi menisi nurin. Mitä tulee Kuuselan valitteluun siitä, että pienviljelijäväestölle ei suotu mahdollisuutta käyttää juontipalkkioita ensimmäisen vuosineljänneksen aikana rahana, vaan pyrittiin jakamaan ne väkirehuina, niin siinäkin on järkevyyttä tarpeeksi. Kuusela sanoi, että väkirehuja ei ole ollut. Mutta niitä on ollut enemmän kuin koskaan Suomen tasavallan historian aikana. Minkä takia Kuusela esittää väkilantamiljardien muuttamista rahaksi siten, että viljelijöillä olisi mahdollisuus, jos esimerkiksi väkirehut loppuisivat, ostaa polkupyöriä tai sellaisia Alkon tuotteita, joita Fagerholm mielellään myy?

ALFRED MOZER'IN TERVEHDYS

Puheenjohtaja: Meillä on ilo todeta, että vieraaksemme kokoukseen on nyttemmin saapunut myös Hollannin veljespuolueen kansainvälinen sihteeri, toveri Mozer. Samalla kun toivotan toveri Mozer'in tervetulleeksi, luovutan puheenvuoron hänelle.

Alfred Mozer: Minulla on kunnia saada osallistua puoluekokoukseenne sekä esittää teille Hollannin Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen toverilliset terveiset. Puolueemme puheenjohtaja valittaa, ettei hän voinut henkilökohtaisesti saapua Jänne Helsinkiin. Hallituskriisimme vuokra-, palkka- ja verokysymyksineen tekivät tämän mahdottomaksi. Nämä kiistakysymykset eivät ole varmaan teillekään tuntemattomia.

Suomi ja Hollanti ovat molemmat pieniä maita. Teidän puolueenne on suunnilleen yhtä suuri kuin meidänkin. Kummasakin maassa ovat yleensä vain kokoomushallitukset mahdollisia. Tästä johtuen meillä on kummassakin maassa paljon samantapaisia vaikeuksia. Haluamme oppia toinen toisistamme. Loppujen lopuksi olemme saman suuren kansainvälisen liikkeen osia, liikkeen, jonka tarkoituksena on varmistaa työtekeville ihmisille turvattu elämä.

Toivon, että puoluekokoukseenne tulee osaltaan myötävaikuttamaan tuon tarkoituksiperän saavuttamiseksi. Tekisin itseni vikapääksi laiminlyöntiin, ellen samalla julkitoisi, että me Hollannin puolueväki ihailemme teidän vapaudentahtoonne ja että me yritämme tässä mielessä olla teidän arvoisianne.

Puheenjohtaja: Kokouksen puolesta pyydän kiittää toveri Mozeria hänen esittämästään tervehdyksestä. — Ja sitten palataan jatkamaan asioiden käsittelyä siitä, mihin hetki sitten jäämme.

Romppanen: Tiaiselle sanoisin, että kiittämättömyys on maailman palkka ja että ne väkirehut eivät joutuneet täältä Helsingistä sinne, missä niitä tarvittiin. Pyysin puheenvuoron haastaakseni kansanedustajatkin pesemään pyykkiä. Eräs suurimpia poliittisia typeryyksiä, mitä meidän eduskuntaryhmämme taholta on tehty, on se, että hajaannuttiin lisämaalakiasittelyn yhteydessä. Olen aina ollut etulinjassa silloin, kun vaalitaistelu on kuumimillaan. Ensimmäisen kerran pelottaa lähteä etulinjaan iskemään yhteen maalaisliiton ja muiden porvariensa kanssa. Ei ole puolueemme arvon mukaista, että eduskuntaryhmämme hajaantuu kahtia siten, että 23 on myötä ja 23 vaiftaan. Mitkä olivat ne motiivit, jotka pakottivat ryhmän jakaantumaan kahtia? Kävimmehän vaalitaistelua siltä pohjalta, että emme tule vastustamaan lisämaalakia! Ja lisäksi uskoimme siihen, että meidän eduskuntaryhmämme ei tule olemaan lakia vastaan. Siksi meidän, jotka joudumme kentällä raskaimman helteen kantamaan, täytyy saada selvitys siitä, kuka oli syyllinen ja kuka johti eduskuntaryhmän siinä määrin harhaan, että sen piti hajaantua kahtia tässä maaseutuväen kannalta niin tärkeässä asiassa.

Tähtinen: Hyvät toverit! Hallitussopimus on melkein kailta kohdiltaan toteutunut, mutta korkokysymys on yhä hoitamatta. Mehän tiedämme, että meidän maamme on eräs kaikkein korkeimman korkokannan maista koko Euroopassa. Ja asuntopolitiikan tekijämiehet ovat todistaneet, kuinka merkityksellinen yhdenkin prosentin koron alennus olisi. Kun koron alentamisesta ei ole mitään näkynyt, vaan päinvastoin olemme tämän päivän lehdistä saaneet lukea, että pankit ovat suvainneet korottaa korkokantaa puolella prosentilla, niin toivoisin selvitystä siitä, miksi koron alentaminen on jäänyt toteuttamatta ja miksi asian hyväksi ei voida mitään tehdä.

IDA AALLE-TELJON TERVEHDYS

Puheenjohtaja: Ehdotan, että kokous keskeytetään, mutta että sitä ennen vielä kuullaan, mitä toveri Salmela-Järvisellä on sydämellä.

Salmela-Järvinen: Puoluekokouksen eilen tekemän päätöksen mukaan ja puheenjohtajan kehoituksesta olemme käyneet viemässä puoluekokouksen tervehdyksen Ida Aalle-Tel jolle. Hän pyysi lähettää tervehdyksensä puoluekokoukselle ja kiittää hänelle osoitetusta huomaavaisuudesta. Heikentyneestä terveydestään huolimatta hän seuraa meidän kokouksemme menoa ja toivoo, että kokouksessamme tehtäisiin puoluetta rakentavia päätöksiä.

Kokous keskeytetään klo 12.00.

Kokousta kello 13 jatkettaessa puheenjohtajana toimii Antikainen.

Puheenjohtaja: Käsittelyn alaisena on vuoden 1954 toimintakertomus, kappale 1, kohta 3: Sisäpoliittinen kehitys.

Keskustelu jatkuu:

Kuusela: Tarkoitukseni ei ollut moittia Tiaista henkilökohtaisesti eikä liion subventiojärjestelmää sellaisenaan. Mutta kun ministeri Tiainen on tämän subventiojärjestelmän isä ja hän on sen laatinut, vieläpä kuulemma tieteelliselle pohjalle, niin minun mielestäni hänen olisi pitänyt ulottaa tiede koskemaan pienviljelijääkin. Vihjaukset siitä, että allekirjoittanut on saanut kannalleen tukea mm. Uudelta Suomelta, tuskin puolustavat paikkaansa. Ja eikö jo eräs vanhan työväenliikkeen johtajista sanonut, että »hän soutaa vaikka pirun yli virran, jos siitä on hyötyä työväenluokalle»!

Mitä tulee väkilantamiljardeihin niin, en minä ole vaatinut, että ne pitäisi antaa rahassa. Kyllä minä myönnän, että väkilannoilla voidaan tuotantoa nostaa ja maataloutta edistää, mutta kyllä ostotodisteiden jakamisen takana on vähän muutakin. Luulen, että meidän johtavat maatalousmiehemme, joihin ministeri Tiainenkin kuuluu, ovat lähteneet asiassa siltä pohjalta, että maidon tuotantoa pitäisi hoitaa mahdollisimman pitkälle kotimaisin väkirehuin.

Mitä tulee siihen hallitussopimuksen kohtaan, jossa yksityismaat pyhitetään, kyllä minä olen selvillä siitä, ettei sosiaaldemokraattinen puolue voi yksin hallitusohjelmaa määrätä. Mutta kuten olen eräässä yhteydessä jo aikaisemmin sanonut, tässä mentiin yli siitä, mistä aita on matalin. Sillä kun meillä ei ole valtion maata läheskään kaikissa kunnissa, niin jos yksityisten maat kokonaan pyhitetään, miten tässä maassa sitten

enää voidaan asutustoimintaa tehokkaasti harjoittaa? Ei kennelläkään pitäisi olla niin kovaa hinkua hallitukseen, että syö sen vuoksi periaatteensa. On ennenkuulumatonta, että sosialidemokraattien taholta mennään allekirjoittamaan sellainen hallitus sopimuksen kohta, jossa yksityismaa julistetaan pyhäksi ja koskemattomaksi.

Mitä sanoisikaan esim. ammattiyhdistysväki, jos meikäläiset johtomiehet olisivat menneet hallitukseen ja tehneet sopimuksen, jolla lakko-oikeus palkkatyöläisiltä kiellettäisiin, ja jos he sitten olisivat tulleet tänne ja vakavalla naamalla selittäneet, että »ymmärtäkää nyt, hyvät toverit, että kun me olemme vähemmistönä eduskunnassa, niin meidän piti tehdä kompromissi, jolla lakko-oikeus kiellettiin».

Mitä tulee tähän äänestykseen lisämaalaista, niin kysymys tulee esille eduskuntaryhmän kertomuksessa. Korostaisin tässä vain sitä, että ei pidä unohtaa sitä seikkaa, että meidän maamme asujamistosta on noin kolmannes pienviljelijöitä ja että ei ole sosialidemokraattiselle puolueelle yhdentekevää, millä tavalla nämä pienviljelijät siihen suhtautuvat. Pitäisi vihdoinkin lähteä siitä, että puolueemme piiri saataisiin käsittämään kaikki tämän maan vähävaraiset työtä tekevät ihmiset.

Tiainen: Niin suurta kunniaa allekirjoittaneella toki ei ole, että olisin jonkin subventiojärjestelmän isä. Kyllä asia on sillä tavalla, että järjestelmä on ennen minua syntynyt ja myöskin jälkeheni jää! Jos olen joutunut sitä Suomen oloihin suosittelemaan, niin se on asia aivan eriksiin.

Olen sitä mieltä, että viljelyskelpoista maata pitäisi lisämaaksi antaa kaikissa olosuhteissa ja nimenomaan myös yksityisten maista. Mutta puhuminen siitä, että tämä on hirvittävän tärkeä sosialistinen kysymys, on tarpeetonta. Onhan esim. Ruotsin sosialidemokratia myynyt tämän kysymyksen jo v. 1947 paineen sorkkineen, siellä kun nähdään asia niin, että pienviljelyksestä pitäisi muodostua itsekannattava ala ja että sitä varten pitäisi päästä siihen, että ei vain jaeta maita, vaan että päinvastoin kokonaisuus säilytetään ja täystyöllisyys tiiloilla turvataan. Siten vältetään sellaiselta maaseutuproletaariatilta, joka ei aina tiedä, mitä tehdä,

Kajala: Tämä pienviljelijäpolitiikka on tavattoman vaikeasti tajuttavaa politiikkaa, lähes yhtä vaikeasti tajuttavaa kuin on se urheilupolitiikka, jolla TUL on saatu perusteellisesti hajalle. Kun täällä esitettiin arvostelua sosialidemokraattista

eduskuntaryhmää kohtaan, niin siitä sanon, että se arvostelu oli paikallansa. Olen aina edustanut sitä kantaa, että vaalien jälkeen pitää noudattaa tarkalleen samaa politiikkaa kuin ennen vaalejakin. Sosialidemokraattisen ryhmän jotkut jäsenet tekivät virheen, kun he ennen vaaleja selittivät olevansa lisämaa-asiassa pienviljelijäin kannalla, mutta sitten vaalien jälkeen menivät ja äänestivät omia lupauksiaan vastaan. Siinä tehtiin virhe, joka kyllä myöhemmin korjattiin.

Kokoomuksen mies, professori Osara, sai eduskuntaryhmäsämme aikaan sen, että jotkut ryhmämme jäsenet erehtyivät äänestämään toisin kuin olivat ennen vaaleja luvanneet. Ymmärrän hyvin niiden meikäläisten pienviljelijäedustajien tunteet, jotka ovat joutuneet selittelemään asiaa kentällä. Enempää en uskalla pienviljelijäkysymykseen kajota, sillä, kuten sanottu, se on ylen vaikea kysymys.

Toveri Tiaista vastaan täällä kyllä purnataan vähän liikaa. Eihän hän todellakaan mikään uusien aatteiden perustaja ole. Hän on soveltanut täällä samaa menettelyä kuin Ruotsissa on jo pitkiä aikoja toteutettu. Mehän tiedämme, että siellä, päinvastoin kuin meillä, pidetään huoli siitä, että jos jokin tila joutuu huutokauppaan tai muuten myytäväksi, niin naapurille annetaan oikeus saada tilasta lisämaata. Siellä siis pyritään lisäämään tilojen kannattavuutta eikä suinkaan pirstomaan niitä niin pieniksi kuin mahdollista. En uskoisi olevan sosialidemokraattisen puolueen periaatteiden vastaista, että talonpoikakin elää tilallansa kunnollisesti.

Kun täällä tuli puhe maanviljelijäin ja meidän puolueemme suhteista, niin haluan sanoa, että tämä hallitussopimus, joka on tässä meidän vihkosessamme sivulla 57—59, on minusta sellainen sopimus, jota meidän ei tarvitse hävetä. Lausun tunnustuksen puolueemme vastuunalaisille elimille, ennen kaikkea puolueemme puheenjohtajalle Skogille, tätä asiaa hoitaneelle puoluesihteerille Puskalalle, eduskuntaryhmälle ja puolue-toimikunnalle, että näin hyvä sopimus saatiin aikaan. Kun vertailee meidän hintatasoamme, niin huomaa, että meillä ovat tekstiilit, kengät, elintarvikkeet tällä hetkellä harvinaisen huokeita. Tämä hintatason suhteellinen edullisuus on osittain, suurelta osalta, hallitussopimuksen ansiota. Kun tätä sopimusta on sängen arvovaltaiseltakin meikäläiseltä taholta arvosteltu, niin on syytä sanoa, että arvostelijat eivät puhu suurten joukkojen puolesta eivätkä nimissä. Ei Suomen kansa suinkaan

ole tyytymätön nykyisen hallituspolitiikan tuloksiin. Päinvastoin siihen ollaan hyvin tyytyväisiä, ja tämä on senkin vuoksi lohdullista, että sanotut tulokset ovat SAK:n ja meidän puolueemme hyvän yhteistyön tuloksia.

Kun olen kuullut, että eduskuntaryhmässä esittämäni lausuntoa on tulkittu väärin junttakokouksissa, niin huomautan, että olen esittänyt siellä juuri samoja ajatuksia, kuin mitä nyt tässä esitän. Kahdenlaista väärää tulkintaa olen kuullut levitetävän. Toinen oli, ihme kyllä, sellainen, että minä muka olisin kovasti suositellut kokomukselaista politiikkaa puolueellemme. Tämä on siis tarkalleen päinvastoin, kuin mihin minä olen pyrkinyt. Toinen tulkinta oli se, että minä olisin sanonut, että tärkeintä on toistaiseksi maalaisliiton tukeminen. Tämä oli yhtä väärä lausunto. Olen esittänyt vain sen ajatuksen, että tähänastinen yhteistyö on ollut menestyksellistä ja että meidän pitää olla siinä rehellisesti mukana. Muistan, kun 30-luvulta siirryttiin ensimmäiseen punamultahallitukseen, miten silloin kaikki ryhmämme jäsenet olivat sitä mieltä, että nyt saa loppua se kokoomuksen holhous, jota tässä maassa on hallituspolitiikassa noudatettu. Niinkuin kuulumme ruotsalaisen toverimme sanovan, yhteistyö maalaisliiton ja sosialidemokraattien kesken on ollut myös Ruotsissa niin menestyksellistä, että ainoa, jota se harmittaa, on oppositio. Meillä ei ole mitään syytä muuttaa hallituspolitiikkaamme.

Eräs vaikutusvaltainen ammattimies, lääketieteen professori Soisalo, kuvaili jokin aika sitten meidän sisäpolitiikkaamme sanoen, että kun meillä myydään maitoa puoli-ilmaiseksi koko kansalle, niin hän ei oikein tiedä, myydäänkö siinä kuolemaa vai elämää. Hän lähti siitä, että rasvaa syödään muka liian paljon. No, lääketieteeseen meidän ei ole syytä täällä puuttua. Mutta kyllä minä sanoisin tälle professorille, ettei rasva-kuolema vielä uhkaa ainakaan köyhien syrjäkyliemme suurperheisten lapsia eikä kaupunkiemmekaan lapsirikkaita perheitä. Maitoa voitaisiin kuluttaa työläisperheissämme huomattavasti enemmänkin nykyään, ilman että siitä olisi rasva-kuolema seurauksena. Kyllä ne ovat niitä herroja, jotka syövät muita rasvoja ja ennen kaikkea muita liemiruokia, jotka tähän rasvaan pakahtuvat! Se tie, jonka meidän hallitusryhmämme ja eduskuntaryhmämme on valinnut, vaatiessaan maidon kuluttajahinnan alentamista 5 markalla, meijerivoin 70 markalla, makkaratuotteiden 20 prosentilla jne., on oikea tie ja ansaitsee

kiitokset puolueitoimikunnalle, joka muutenkin on hoitanut asiat hyvin pysyessään kylmänä kokoomuksen propagandalle, kokoomuksen, jonka äänenkannattajat ovat viime aikoina olleet meille usein neuvomassa, mitä meidän pitäisi missäkin asiassa tehdä ja mitä tekemättä jättää.

Ihme kyllä, korkokannan alentamisikysymyksessä meikäläinen ryhmä on hajalla. Eikö se ollut juuri Helsingin Työväen Säästöpankki, joka alkoi korkosodan korottamalla ottolainauskorkoja? Minäkin kuulun niihin, joiden mielestä meidän korkokantamme olisi alennettava. Silloin asumistaso saataisiin korkeammaksi, vuokrataso matalammaksi ja siten nostetuksi kansan elintasoa.

Tervo: 19 kohtaa käsittänyt, varsin syvälle ulottuva hallitusohjelma on toteutettu, niinkuin yleisesti on arvosteluna lausuttu oppositionkin taholla, harvinaisella ripeydellä. Hallitusohjelman tärkeimmistä kohdista ei ole toteuttamatta oikeastaan muuta kuin yksi, nimittäin korkoa koskeva kohta. Kun ottaa huomioon sanotun ohjelman laajan sisällön, niin saanee sanoa — vaikka on ollut itsekin mukana tätä toteuttamassa — että toteuttaminen on tapahtunut huomattavalla ripeydellä.

Pyysin puheenvuoron selittääkseni niitä syitä, jotka ovat johtaneet siihen, että korkokannan alentaminen on toteuttamatta. Tämä ei johdu meidän hallitusryhmästämme eikä hallituksestakaan, vaan se johtuu ensi sijassa pankkipiirien erittäin jyrkästä vastustuksesta. Vastustus ei rajoitu ainoastaan liikepankkeihin ja säästöpankkeihin, vaan mukana siinä on myös Suomen Pankki. Tämä vastustus on niin arvovaltainen, että hallituksen pyrkimykset vapaaehtoista tietä saada aikaan koron alennus eivät ole onnistuneet. Syksyllä kävimme neuvotteluja rahalaitosten kanssa, joihin kuuluivat myös vakuutuslaitokset, sellaiset, jotka antavat lainoja rakennustoimintaan, ja me yritimme saada aikaan asuntotarkoituksiin annettavan ensisijaisen luoton koron alentamisen. Pääsimme vapaaehtoista tietä siihen, että säästölaitokset ilmoittivat alentavansa sanotunlaista korkoa puolella prosentilla. Mutta sen jälkeen on tie noussut pystyyn. Ainoa keino, jolla tätä korkokysymystä koskevaa ohjelmakohtaa olisi voitu viedä eteenpäin, olisi ollut korkolakiesityksen antaminen eduskunnalle. Se olisi tietysti voitu tehdä, mutta korkolain läpivieminen eduskunnassa olisi

ollut hyvin kyseenalainen asia. Todennäköisesti sen voimaansaattaminen olisi ainakin tänä keväänä estetty ja sitä tarkoittava esitys äänestetty ainakin yli vaalien.

Kuten eduskunnassa tänä keväänä valtion obligaatioiden verovapauden käsittelyn yhteydessä havaittiin, on maalaisliiton eduskuntaryhmässä varsin voimakas säästöpankkisiipi, joka vastustaa mm. valtion indeksiehtoisten obligaatioiden verovapautta, ja tämä säästöpankkisiipi olisi ilmeisesti asettunut vastustamaan korkolakia. Näistä syistä hallitus ei ole korkolaki-esitystä vielä antanut. Kysymys tulee tämän kesän kuluessa käsitellyn alaiseksi, sillä sosialidemokraattinen hallitusryhmä ei suinkaan ole luopunut korkokysymyksen järjestämisvaatimuksesta vaan ajaa sitä sellaisella itsepintaisuudella, kuin tämä tärkeä kysymys ansaitseekin. Hallitusryhmässä niinkuin puoluetoimikunnassakin ymmärretään täysin, mitä koron alentaminen meidän talouselämässämme kaikilla aloilla, mutta ennen kaikkea asutuskustannusten alalla, merkitsee.

Keskustelu päättyy.

Puheenjohtaja: Kohta 3) hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Taloudellinen kehitys, kohta 4) sivulla 62 hyväksytään keskustelutta.

Sivulta 63 alkaen hyväksytään keskustelutta kaikki kohdat aina sivulle 73 asti.

Kohdasta »Sosialistinen Aikakauslehti» syntyy keskustelua:

Lindfors: Tässä yhteydessä voidaan todeta, että Sosialistisen Aikakauslehden toimitustapaa ja lehden levikkiä ja yleistä hoitamista on viime vuonna ja sen jälkeenkin edistetty ja kehitetty, niin että, kuten tässäkin todetaan, lehden levikki on kasvanut noin 30 prosentilla. Olemme havainneet, että asiassa on tehty hyvää työtä. Nyt kuitenkin on velvollisuutenani Tampereen sosialidemokraattisen kunnallistoimikunnan antaman tehtävän mukaan kiinnittää hieman huomiota tämän lehden viimeaikaiseen toimitustapaan.

Olemme olleet selvillä siitä, että aikakauslehden tehtävänä on olla puolueen teoreettinen ja aatteellinen lehti ja sellaisena antaa myös puolueen toimitsijoille, sanomalehdistölle, sanomalehden toimittajille ja puolueen jäsenille linjaa siitä, miten kulloisiinkin päivän kysymyksiin olisi suhtauduttava. Nyt kuitenkin on voinut panna merkille, että jo viime vuonna ja sen-

kin jälkeen lehdessä on esitetty mielestämme erikoislaatuista, kannanottoja ennen kaikkea ulkopoliittisessa suhtautumisavassa. Ne ovat kannanmäärittelyjä, joita emme ennen ole tunteet. Minusta ei ole oikein, että alamme puolueen kantaa ulkopoliittisiin kysymyksiin nähden ja Suomen asemaan nähden ja ennen kaikkea Neuvostoliittoon nähden muuttaa siten, että aikakauslehti ottaa kokonaan uuden tyylin ja uuden kannan näissä asioissa. Jos alamme lähennellä Neuvostoliittoa kovin voimakkaasti, niin se merkitsee sitä, että meidän asemamme lännessä heikkenee, niin puolueen asema kuin maankin asema, ja jos se heikkenee lännessä, niin se heikkenee, kuten kokemuksesta tiedämme, myöskin idässä, Jos me katkaisemme suhteemme länteen, niin Neuvostoliitolla on silloin erinomaisen hyvä tilaisuus todeta, ettei Suomelle ja Suomen sosialidemokraattiselle puolueelle ole pakko suurta arvoa antaa.

Huomiota lehden esitystavassa kiinnittää myös se, että kun lehti saamiene tietojen mukaan aikanaan pyysi toimittaja Arvo Tuomista aloittamaan lehdessä lehden mainostamiseksi ja samalla asiallisista syistä kirjoitussarjan, niin tämä sarja, joka, niinkuin muistettaneen, päättyi väittelyyn Lehenin kanssa, sai sitten vielä jatkon siten, että joku maisteri Nieminen ryhtyi myöskin sanomaan sanottavansa asiassa. Mutta kun Tuomisen oli nyt jatkettava väittelyä, niin numerossa, joka muistaakseni on pöytiin jaettu, lehden toimitus ottaa kannan, ettei Tuomisen pitäisi jatkaa keskusteluaan, jota hän kävi sosialidemokratian puolesta kommunismia vastaan. Minusta toimitus on ottanut tässä peräti omituisen kannan. Eräässä kirjoituksessa taas asetetaan eräänlaiseksi Suomen ulkopoliitiikan ohjenuoraksi ne toimenpiteet, joita joku Sprengtporten aikanaan toteutti Suomen kohtaloita järjestäessään. (Salista: Aivan kuten Ville Kuusinen!) Joudumme tässä kyllä Otto Ville Kuusiseenkin, sillä jos me todella otamme Suomen ulkopoliitiikan ohjenuoraksi sanotun herrasmiehen, niin hänen mukaansahan me voimme todeta, että olemme käyneet talvisodan väärällä puolella! Minusta tuntuu, että lehdessä on jonkinlaisen ajatusshokin vuoksi ryhdytty viime kuukausina ja viime vuoden puolella panemaan tällaisia perustavaa laatua olevia käsityksiä aivan pääläelleen. Kuitenkin on puoluekokouksen eikä aikakauslehden tehtävä päättää meidän ulkopoliittisen suuntamme muutoksista ja myöskin suhtautumisestamme kommunisteihin.

Lehden tehtävänä on noudattaa puoluekokouksen suuntaa antavia päätöksiä eikä menetellä siten, kuin se nyt on menettänyt aiheuttaessaan niin paljon sekaannusta, että se on herättänyt huomiota ei ainoastaan meidän puolueväkemme keskuudessa, vaan myöskin muiden poliittisia asioita seuraavien kansalaisten keskuudessa, jopa ulkomaillakin ja jopa niin, että olemme saaneet aivan aiheettomasti kättentaputuksia myöskin Neuvostoliitosta käsin tällaisen suunnanmuutoksen takia. Mutta ainakaan minä en tiedä olleeni tekemässä vielä tähän, mennessä mitään päätöstä siitä, että puolueemme ulkopoliittinen suhtautumistapa Neuvostoliittoon muuttuu. Olen sitä mieltä, että puoluekokouksen olisi ehkä menettelytapavalio-kunnan lausunnon yhteydessä osoitettava, mitä mieltä se on meidän puolueemme ulkopoliitiikasta ja että tätä kannanottoa olisi sitten meidän aikakauslehtemme seurattava.

Hakulinen: Minusta tämän puoluekokouksen eräänä kaikkein keskeisimpänä tehtävänä on päästä sellaisesta yksityisryhteliisyydestä, joka on saanut jalansijaa puolueen sisällä. Näyttää kuin oltaisiin sillä kannalla, että ukko kuin ukko voi neuvotella puolueen asioista, kirjoittaa niistä, tehdä jopa kauppajakin. Minulla on se vakaumus, että ulkopoliitiikan jos minkään pitäisi olla meidän maassamme sellainen asia ja varsinkin sosialidemokraattiselle puolueelle sellainen asia, josta saisivat päättää vain puoluetoimikunta ja puolueenvaltuusto. Kyllä meidän pitäisi näistä asiasta tehdä sellaisia päätöksiä, että niiden takana voidaan seistä.

Kun olen katsellut tätä Sosialistista Aikakauslehteä — olen hyvin innokas sen lukija, olisin jopa kirjoittajakin, mutta — no, ei siitä puhuta enempää (naurua) — niin olen joutunut toteamaan, että sitä on yritetty ihmeellisellä tavalla toimittaa. Varsinkin viime kesästä lähtien siinä on johdonmukaisesti julkaistu kuvia ja kirjoituksia, jotka pääasallisesti on tähdätty länttä vastaan ja idän puolesta. Olisi mielenkiintosta tietää, milloinkaan puoluetoimikunta on esim. päättänyt ryhtyä vastustamaan Saksan aseistautumista ja Pariisin sopimusta tekemällä Englannin Attleen, Morrisonin, Belgian Spaakin, Norjan Gerhardsenin ja tämän meidän arvoisan vieraammekin Morgan, Phillipsin sellaisiksi miehiksi, joilla ei ole sosialidemokratian ideologiaa niinkuin Sosialistisessa Aikakauslehdessä kirjoitetaan. Minä luulen, että tällaista päätöstä ei ole tehty. Minusta pitäisi.

vetää länget kaulaan, sillä varmaankaan ei tämä kokous voi olla sillä kannalla, että sanotut miehet eivät olisi sosialidemokratian ideologiaa ymmärtäviä ihmisiä.

Edelleen rohkenen kysyä sitä, missä on puoluetoimikunta päättänyt, että Pariisin sopimusta on ryhdyttävä voimaperäisesti vastustamaan, Pariisin sopimusta, jonka ansiota kaikesta päätellen oli se, että Itävalta sai erillisen rauhansopimuksen, jota Neuvostoliitto kymmenen vuotta varsin päättävästi vastusti.

Puoluekokouksen osanottajille olisi varmaan myöskin mielenkiintoista tietää, onko puoluetoimikunta käsitellyt sitä asiaa, joka Sosialistisen Aikakauslehden tämän vuoden ensimmäisessä numerossa esitetään, että Suomen ja Ruotsin välillä tehtäisiin jonkinlainen rauhanpakti. No, rauhahan sellaisenaan on hyvä asia, mutta Ruotsissa ovat puoluetoverit olleet erittäin xiämmästyneitä, koska heidän kanssaan ei tästä asiasta ole milloinkaan keskusteltu. Kuitenkin sen luontoinen esitys ja asia, kun se nimenomaan pyrkii palvelemaan kommunisteja ja muutenkin aiheutti heidän tahollaan suurta riemua, olisi mielestäni täytynyt käsitellä ensin puoluetoimikunnassa. Sillä mitä te ammattiyhdistystoverit arvelisitte, jos ystävämme Lindblom jonakin päivänä menisi julistamaan Messuhallissa tai Palkkatyöläisen palstoilla omin päiten sellaisen ajatuksen, että nyt tehdään työnantajien kanssa oikein 10-vuotinen sopimus. Luulen, että siitä olisi jokaisella jotakin kyselemistä.

Kaikkialla maailmassa on aikakauslehden kirjailu ymmärretty niin, että sosialidemokraattisen puolueen ulkopoliitikassa on tapahtunut huomattava suunnanmuutos. Sitä osoittaa myöskin Isvestijan kirjoitus, joka julkaistiin eilen Vapaassa Sanassa ja jossa myöskin väitetään, että sosialidemokraattinen puolue on nyt kerta kaikkiaan muuttanut ulkopoliittisia käsityksiään. Suokaa anteeksi, hyvät toverit, mutta minun on pakko kysyä varsinaiselta puoluesihteeriltä, onko puoluetoimikunta tehnyt päätöstä asiasta silloin, kun toveri Leskinen piti Messuhallissa sen tunnetun puheensa, jossa hän lausui käsityksen, että Suomi on sisäisesti riippumaton maa, minkä jälkeen Helsingin Sanomat joutui kysymään, eikö Suomi sitten olekaan ulkonaisesti suvereeninen, ja sen lisäksi kouluneuvos Österholm eduskunnan puhujakorokkeelta kysymään, ovatko sosialidemokraatit sillä kannalla, että ulkonaisesti emme olisikaan enää vapaa maa.

Tämä on sellaista »yksityisyritteliäisyyttä», jota en voi hyväksyä. Minun mielestäni nämä asiat, jos mitkään, kuuluvat puolueen johdolle. Puhumattakaan sitten siitä, että minä sosialidemokraattina voisin ottaa jonkin Sprengtportenin sellaiseksi symboliksi, jota meikäläisten pitäisi käydä seuraamaan. Historiastahan on tietysti olemassa paljon erilaisia käsityksiä, mutta senhän me tiedämme, että lähinnä suomettarelainen historiankirjoitus on pyrkinyt antamaan tästä herrasta sellaisen käsityksen, että hän oli isänmaallinen mies. Mutta väittäähän Otto Ville Kuusinenkin olevansa isänmaallinen mies! Ja kuitenkin me asetuimme sille kannalle, että Otto Ville Kuusinen ei ollut isänmaallinen, minkä vuoksi me seurasimme Väinö Tanneria ja puolustimme tätä maatamme, jonka saimmekin pelastetuksi.

Kaikki nämä ovat sellaisia asioita, joita minun mielestäni puolueen kokouksen on käsiteltävä. Missäs me niitä käsittelimme, ellemme täällä?

Sosialistinen Aikakauslehti on pyrkinyt määrätietoisesti sotkemaan puolueemme jäsenten käsityksiä näissä asioissa. Se on lievimmin sanoen sellaista minä herra-politiikkaa, jota ainakaan minä en halua hyväksyä. Toivoisin hartaasti, että puolueemme voisi säilyttää hyvät suhteet ei ainoastaan itään, vaan myöskin länteen, ja ettei niitä sosialistisia tovereita, jotka määrätietoisesti työskentelevät maailmanrauhan puolesta, missään nimessä tehtäisi, niinkuin Sosialistinen Aikakauslehti on tehnyt, epäilyksen alaisiksi.

Toivon, että menettelytapavaliokunta löytää meille oikean linjan näissäkin kysymyksissä. (Suosionosoituksia.)

Leskinen: Puheenjohtaja! Hyvät toverit! Kyllä minä ymmärrän. Sen jälkeen kun Pohjolan Pesulasta voidaan saada ennen menettelytapavaliokunnan vaalia sellainen käsitys, että asianomainen entinen puoluesihteerin, jota nyt tosin — ihmeellistä kyllä — puhutellaan taas varsinaisena puoluesihteerinä, että hän on huikentelevasti ja edesvastuuttomasti hoitanut puolueen talousasioita, niin nyt pitää kajota erityisen arkaan kohtaan, nimittäin ulkopoliittiseen, ja saada hänet siinä teitatuksi. Olisin toivonut, että ulkopoliittinen keskustelu olisi säästetty sille kuuluvaan paikkaan, nimittäin Oittisen alustuksen yhteyteen, Oittisen, joka käsittelee erinomaisen ansiokkaasti, viileästi ja asiallisesti, tätä erinomaisen tärkeätä ja suurta asiaa. Sanoisin, että on hyvä, että puoluekokous nyt pit-

kästä aikaa paneutuu asiaan oikein alustuksen perusteella. Verrattakoon Sosialistisen Aikakauslehden pääkirjoituksia ja Messuhallin-puhetta sekä yleensä niitä lausuntoja, joita minä olen ulkopolitiikan piiristä antanut, Oittisen alustukseen, joka toivottavasti tulee suurin piirtein hyväksytyksi, ja pääteltäköön sitten, missä suhteessa minä en olisi ollut hyväksyttävillä linjoilla. Yhdyn siihen hartaaseen toivomukseen, jonka täällä sekä Lindfors että Hakulinen ovat tuoneet esille, että tämä asia puidaan perusteellisesti ja että se linja, joka nyt lyödään kiinni, sen jälkeen sitoo ei vain Aikakauslehteä, vaan kaikkia muitakin lehtiämme.

Istestijan kirjoituksesta sanoisin, ettei täällä varmaan kukaan usko Skogin lausuneen, että hän olisi Euroopan turvallisuusjärjestelmän kannalla siinä mielessä, kuin venäläiset ovat ajatuksen formuleineet. Ei hän sillä kannalla ole, eikä meillä kukaan. Hylkäsimme yksimielisesti sellaisen esityksen, kun sitä Mikojanin vierailun yhteydessä ja vähän aikaisemminkin meille tarjottiin.

Eräs syy siihen, että tässä aikakauslehdessä on keskustelua viritetty, on ollut tämän aikakauslehden levikin lisääminen, mielenkiinnon herättäminen siihen. Ja niinkuin hyvin tiedätte, mielenkiintoa herättää vain keskustelu, joka on vapaata.

En usko, että puoluekokousedustajat tai puolueen jäsenet ovat saaneet mitään pahaa tartuntaa lehdestä.

On selvää, että jos kirjoittaa parin tunnin sisällä artikkelin, niin siihen voi tulla sana tai sanamuoto, josta jälkeenpäin voidaan keskustella. Mutta ette voine väittää, etteikö pyrkimys olisi ollut vilpittö. Ja pyrkimys on ollut se, että lehdessä esiintyisi ulkopolitiikan piiriin kuuluvaa keskustelua, ja niinkuin olette huomanneet, keskustelu on ollut vapaata. — Ellette pidä Ola Wikströmin kirjoituksista, niin kenellä tahansa on tilaisuus kirjoittaa toiseen tyyliin ja siten auttaa puolueen jäseniä tilanteen arvioinnissa.

On pelottavaa, jos me nykyisenglaisessa käymistilassa edelleen pysymme passiivisina. Pyydän tässä mielessä tarkoin seuramaan Oittisen alustusta. Hän panee pääpainon nimenomaan passiivisuuden tuomitsemiselle. Millä herätämme mielenkiintoa ulkopolitiikan piiriin kuuluvia asioita kohtaan, jollemme sillä, että teemme itse aloitteen.

Minua moititaan kirjoitusteni ja puheitteni johdosta. Mikseivät ne, jotka arvostelevat ja moittivat, mikseivät he kirjoita?

Miksi he eivät puhu? Minkä takia lausunnoistani puhutaan vain joissakin nurkkakokouksissa? Minkä takia niistä pitää levittää vääriä huhutietoja, esim. että minä Moskovan-matkallani olisin tehnyt joitakin sopimuksia Neuvostoliiton kanssa, sopimuksia muutoksista sosialidemokraattien suhtautumisessa Neuvostoliiton johtajiin nähden. Sellainen puhe on palturia, se on valetta. Sen asian olen Seinäjoella, Vaasassa ja Porissa tehnyt ulkopoliittisen keskustelun yhteydessä selväksi. Mutta väärää puhetta levitetään jatkuvasti maalaisliiton puoluesihteerin Korsimon suulla, maalaisliiton puoluekokouksessa ja kylissä. — Luulin puoluetoverien velvollisuuksiin kuuluvan edes sanoa, että tuollaisia väitteitä levitetään — väitteitä, jotka ovat omiaan ei vain häpäisemään minua henkilökohtaisesti, vaan lilaksi erittäin ikävällä tavalla levittämään vaarallisia käsityksiä puolueen johtelimissa olevien suhtautumistavasta ulkopoliittisiin kysymyksiin.

Kyllä minä, Hakulinen, sinun ajatuksesi ymmärrän. Sinulle on näitä Aikakauslehtiä kannettu ja selitetty, kuinka sinun pitää puhua ennen menettelytapavaliokunnan vaalia. Sitä samaa minä en usko Lindforsista: hän on esittänyt eväänsä niinkuin pitääkin. (Suosionosoituksia.)

Minä olen keskustellut Messuhallin-puheestani tuomari Tannerin kanssa ja myöntänyt suvereenisuutemme rajoittamista koskeneesta maininnastani, että se oli lipsahdus, jollaisia puheissa helposti sattuu.

En malta olla lainaamatta talvisotamme ulkoministeriä, joka erittäin vaikeassa vaiheessa, niinkuin muistatte, vuoden 1944 puoluekokouksessa lausui näistä asioista seuraavaa: "Jos haluamme olla itsellemme rehellisiä, on myönnettävä, että tässä suhteessa on tehty erehdyksiä. Eräillä tahoilla maassamme ei koko itsenäisyytemme aikana ole osattu suhtautua oikealla tavalla itäiseen naapuriimme. Hyvin usein on niin hyvin puheisiin kuin tekoihin sisältynyt tarpeettomia neulanpistoja, jotka ovat selvästi voineet ärsyttää," — Ajankohtana, jolloin taas näitä neulanpistoja on esiintynyt, ei pitäisi pyrkiä levittämään käsitystä, että jokainen ajatus, joka vähänkin arvostelee länttä, tai jokainen ajatus, joka objektiivisesti meidän itsenäisyytemme kannalla pysyen sanoo jotain uutta idästä, on hengenvaarallinen. Mielestäni meidän tulee olla niin rehellisiä itsellemme, että meillä on varaa taatusti lujittaa itsenäistä linjaamme, välttää neulanpistoja ja pyrkiä antamaan puo-

lueemme ulkopoliittisesta asenteesta objektiivisesti se oikea kuva, mikä siitä annettavissa on. Meidän ei ole tarpeen tinkiä tippaakaan omasta aikaisemmasta asenteestamme, eikä puoluetoimikunnassa ole varmaan tänäkään päivänä sellaista jäsentä, joka haluaisi tässä suhteessa tippaakaan tinkiä. (Suosionosoituksia.)

Paananen: Olen tyytyväinen siihen, että aikakauslehdessä on tullut kannattava julkaisu, sen sijaan että se aikaisempina vuosina on tuottanut puolueelle 400.000—600.000 markkaan ja jopa 700.000 markkaan nousevan vuotuisen tappion. Olen aina sanonut, että lehden levikki riippuu siitä, miten mielenkiintoinen lehti on. Lehteä ei saada leviämään pelkillä aatteellisilla kirjoituksilla, vaan siinä täytyy olla jotakin, joka herättää tavallisen kansanmiehenkin mielenkiintoa ja jota tavallinen kansanmieskin pystyy seuraamaan.

Nyt olemme päässeet siihen, että Aikakauslehti on itsensä kannattava, ja tänä vuonna se tulee tuottamaan todennäköisesti hiukan voittoakin.

En kuitenkaan malta olla puuttumatta niihin aplodeihin, joita Hakulinen sai puheenvuoronsa jälkeen. Se oli farisealainen puheenvuoro. Sillä minä muistan ajan, jolloin Janne palasi Neuvostoliitosta ja oli haltioissaan. Mutta kaipa silloin oli kysymys sirkus- ja teatterimies Hakulisesta, koska tarvittiin aika monta puoluetoveria palauttamaan häntä maanpinnalle, ennenkuin ne kirjoitukset, joita hän sanomalehtiin kirjoitti, olivat puoluemies Hakulisen kirjoittamia. (Suosionosoituksia.)

Lindblom: Sosialistinen Aikakauslehti on tullut levikiltään laajemmaksi. Käsitykseni on, että meidän kaikkien on pyrittävä siihen, että lehteen saadaan entistä enemmän keskustelua virittäviä käsityksiä, toivottavasti vastaisuudessa Hakulisenkin käsityksiä, sikäli kuin ne eivät koske sirkusta.

Mitä ulkopoliittikkaan tulee, niin haluaisin muutamalla sanalla puuttua Hakulisen esitykseen, koska hän antoi hieman erheellisen kuvan siitä käsityksestä, mitä meidän kansainväliset toverimme ovat meistä ulkopoliittisen asennoitumisemme osalta lausuneet. Minä kuulun niihin, joilla on ollut tilaisuus olla kosketuksissa ulkomaisiin puoluetoveriimme ja aate-toveriimme varsinkin viimeksi tekemäni mielenkiintoisen matkan yhteydessä. Se, mikä minua heidän lausunnoissaan meistä miellytti, johtui tietysti määrättyllä tavalla suomalais-

sesta itsetyytyväisyydestä, mutta aina oli johtoajatus tämä: »Me ulkomaiset puoluetoverit emme ole vaikeissakaan vaiheissa kyyneleet teitä sen enempää neuvomaan kuin auttamaan. Te olette kaikissa vaiheissa harjoittaneet suomalaista politiikkaa. Te tunnette olosuhteet omassa maassanne kaikkein parhaiten. Te olette sen perusteella aina itse määritelleet kantanne. Ja siksi me teitä kunnioitamme. Tästä lähtienkin haluamme sanoa teille: vain te itse pystytte määrittelemään ne suuntaviivat, joiden mukaan teidän on toimittava.»

Hakulinen: Hyvät toverit! Minun on pakko kysyä puoluesihteerin Leskiseltä ja Paanaselta, olenko minä tehnyt jotain pahaa siinä, että olen järjestänyt puolueelle arpajaisia tai hoi-
tanut sen sirkusta, kun minua siitä jatkuvasti lyödään. Minä-
hän olen vain tehnyt velvollisuuteni, jotta nämä herrat voisi-
vat huseerata. (Naurua.) Olisin odottanut, että ainakin sisä-
ministeri olisi esiintynyt hieman arvokkaammin. Sillä missä
me voimme keskustella näistä asioista, jollemme puoluekokous
sessä? Olisin odottanut, että hän olisi vastannut kysymyk-
seeni, onko puoluetoimikunnassa käsitelty näitä asioita ja pää-
tetty, että ulkopolitiikassa tehdään suunnanmuutos. Mitä pa-
haa siinä on, jos haluaa saada selvyuden siitä, onko puolue-
toimikunta päättänyt tällaisen muutoksen tehdä. (Leskinen:
Ei ole!) No, sitten se on ollut sinun omaa ulkopolitiikkaasi
eikä ole ollut oikeata. (Leskinen: Näytä se!) Kyllä puolueen
pitää harjoittaa itse ulkopolitiikkaansa. Me olemme tulleet
tähän kokoukseen sitä varten, että tämä lastenkamari näissä
asioissa loppuu ja että puolueeseen palaa järjestys, mikä edel-
lyttää, että puolueella on todella johto. (Kokouksesta: Oikein!
Hyvä! — Suosionosoituksia.)

Karlsson: Hyvät puoluetoverit! Kun tämä puoluekokous
alkoi ja meidän arvovaltaiset kutsuvieraamme esittivät sille
onnittelunsa, niin heistä Englannin edustaja lopuksi sanoi,
«ttä vain sovinnollisen, rauhallisen yhteistyön avulla ja sen
pohjalta saadaan jotain eheää ja hyvää syntymään työväen-
puolueessa ja sen keskuudessa. Mutta me vain riitelemme.
Ainakin minua tällainen meno tympäisee. (Kokouksesta: Oi-
kein! — Suosionosoituksia.) . Pelkkää henkilökohtaista par-
jaustahan me kuulemme. Tämä kokous antaa aivan hirvittä-
vän kuvan siitä, mitenkä asiat keskuudessamme ovat ja miten-
kä ne eivät saisi olla. Siitä tehdään propagandaa jo joka puo-
lalla.

Sanoisin teille, hyvät maaseututoverit, jotka vielä olette ulkopuolella helsinkiläisten herrojen kiistojen: Pitäkää päännne kylmänä alkääkä antako kiistojen vaikuttaa harkintaanne. Ei mitään hätäilyä puoleen eikä toiseen — sen kannan toivoisin olevan vallitsevana tässäkin puoluekokouksessa.

Lindfors: Käsitykseni mukaan tässä on kysymyksessä vakava asia, jota ei voi kättentaputuksilla syrjäyttää. Meidän pitää ottaa huomioon tyyli, millä tätä lehteä on viime aikoina toimitettu. Se merkitsee ulkopoliittista suunnanmuutosta. Pidän sitä vakavana asiana enkä halua olla mukana siinä, että sen jälkeen, kun olemme saaneet pidetyksi tämän maan rautaesiripun tällä puolella, me nyt muuttaisimme suuntaa ja siirtäisimme sen esiripun toiselle puolelle. Sen takia minä pyytäisin kiinnittää huomiota tähän asiaan ja varoittaisin siitä, ettei henkilökohtaisten riitojen annettaisi vaikuttaa niin paljon, että puoluekokous tekisi tässä asiassa väärän päätöksen.

Muuten: kun toimittaja Tuomista on sekä tässä lehdessä että jossakin puheenvuorossa tämän kokouksen aikana arvosteltu aika paljon, niin toivoisin, että hänelle myönnettäisiin tässä kokouksessa puheenvuoro, jotta hän itsekin saisi lausua käsityksensä tapahtuneesta.

Puheenjohtaja: Myönnetäänkö seuraava puheenvuoro Tuomiselle, joka on saapunut Ruotsista vairailulle maahamme ja tullut seuraamaan kokoustamme?

Kokouksesta: Myönnetään.

Puheenjohtaja: Poika Tuominen pyytää ilmoittaa kokoukselle, että kun asia koskee välittömästi hänen osuuttaan, niin hän ei halua käyttää asiassa puheenvuoroa.

Nokelainen: Täällä on todettu, että Sosialistisen Aikakauslehden levikki on huomattavasti lisääntynyt ja että tähän lisääntymiseen on pääasiassa vaikuttanut se, että lehden toimitustapa on nykyisin pirteämpi kuin aikaisemmin. Se on varmasti ollut oikeata puhetta. Mutta kentällä on herättänyt vastustusta eräs tämän lehden levitystapa, ja se on tunnettujen pakkotilausten määrääminen järjestöille. On käytetty sellaista levitystapaa, että järjestöille lähetetään kirje, jossa siihen ja siihen päivään mennessä käsketään tilata niin ja niin monta lehteä tai muussa tapauksessa ilmoittaa syy, minkä takia tilauksia ei ole tehty. Tätä ei perusjärjestöissä oikein

jakseta ymmärtää. Olisi toivottavaa, että vastaisuudessa tällaisesta menetelmästä päästäisiin eroon ja lehden annettaisiin levitä omalla painollaan.

Ranta: Kuulun niihin, jotka lukevat jokaisen lehden melkein kannesta kanteen. Tämä lehti ei ole mikään puoluetoimikunnan kiertokirje järjestöille, jossa otetaan kiinteästi jotkut määrätyt kannat. Eivät siinä esitetyt yksityisten kirjoittajien mielipiteet edusta puoluetoimikunnan mielipiteitä. Minusta on oikein, että Sosialistinen Aikakauslehti on puolueen jäsenten aatteellisten asiain tulkki ja että siinä erilaiset näkökohdat saavat tulla vapaasti esille. Jos meistä joku kirjoittaa Sosialistisessa Aikakauslehdessä hiukan toisin kuin joku toinen meidän satatuhantisesta jäsenkunnastamme ajattelee, niin eihän kysymyksessä ole puoluetoimikunnan kannanotto.

Me tarvitsemme tällaista lehteä, jossa meidän aatteellista työtämme tehdään ja jossa erilaisia periaatteellisia näkökantoja vapaasti valaistaan.

Paananen: Yhtään ainoata kappaletta Sosialistista Aikakauslehteä ei ole pakkotilauuskappaleena lähetetty, mutta mahdollisimman voimakkaita keinoja tilausmäärän lisäämiseksi on luonnollisesti käytetty.

Hakulinen: Jos toveri Ranta on lukenut lehden kaikki numerot, niin kyllä kai hän on voinut huomata, että siinä on yli puolen vuoden ajan määrätietoisesti kirjoitettu sellaista, jota ei, niinkuin puoluesihteerin Leskinen täällä totesi, ole missään puolue-elimessä päätetty. Kyllähän ulkopoliittinen suunta on sellainen kysymys, joka täytyy ehdottomasti ratkaista vähintään puoluetoimikunnassa. Onhan tässä kysymys todella suuresta asiasta, niinkuin täällä tamperelaiset toverit ovat painokkaasti todenneet. Sen vuoksi ei ole ollenkaan pois paikaltaan, että tästä asiasta keskustellaan. Enkä minä näistä asioista suutu, mutta jos minun kunniallista ja puoluetta palvelevaa ammattiani loukataan, niin siitä minä suutun.

Keskustelu päättyy.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on lausuttu ajatus, että kysymys voitaisiin jättää menettelytapavaliokunnalle, mutta suoranaista esitystä siitä ei ole tehty. Käsiteltävänä ollut kohta hyväksyttäneen.

Hyväksytään.

Tämän jälkeen hyväksytään vuoden 1954 toimintakertomus alkaen sivulta 78 kohdasta 4. Muu julkaisutoiminta loppuun keskustelutta.

Puheenjohtajaksi siirtyy R a n t a,

MUUTOS TYÖJÄRJESTYKSEEN

Puheenjohtaja: Järjestävä valiokunta ehdottaa, että ennen järjestöpoliittisen ja sisäpoliittisen katsauksen esittämistä toimitettaisiin valiokuntien vaalit. Tämä käsittelyjärjestyksen ^muutos hyväksyttäneen.

Hyväksytään.

VALIOKUNTIEN VAALIT

Puheenjohtaja: Tässä on juuri ennen tämän asian käsittelyä jaettu edustajille puoluetolimikunnan ennen tämän kokouksen alkua tekemä ehdotus valiokuntien jäseniksi. Edelleen järjestävä valiokunta ehdottaa, että ensimmäiseksi toimitettaisiin äänestysvaliokunnan vaali.

Toimitetaan.

a) Äänestysvaliokunnan jäsenten vaali

Puheenjohtaja: Puoluetolimikunta ehdottaa valittavaksi äänestysvaliokuntaan 6 jäsentä.

Lukumäärä hyväksytään.

Puheenjohtaja: Puoluetolimikunta ehdottaa, että siihen valittaisiin edustajat Uuno Laakso, Uusimaa, Sulo Ojanen, Hämeen eteläinen vaalipiiri, Matti Mäkilä, Turun pohjoinen vaalipiiri, Pentti Marjamäki, Hämeen eteläinen vaalipiiri, Aili Siiskonen, Mikkelin vaalipiiri, Mauno Juutilainen, Kuopion läntinen vaalipiiri.

Puoluetolimikunnan ehdotus äänestysvaliokunnan jäseniksi hyväksytään keskustelutta. .

b) Menettelytapavalioikunnan jäsenten vaali

Puheenjohtaja: Tämän jaikeen toimitetaan menettelytapavalioikunnan jäsenten vaali. Puoluetolimikunta ehdottaa siihen valittavaksi 14 jäsentä. Hyväksyttäneen.

Lukumäärä hyväksytään.

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunnan ehdotus on jaettu edustajille ja sen mukaan valiokuntaan tulisivat Janne Hakulinen, Veikko Rantala, Erkki Koski, Walter Kuusela, Olavi Kajala, Erkki Lindfors, Olavi Karttaavi, Veikko Salomaa, Uki Voutilainen, Yrjö Tuominen, Martti Vesterinen, Eino Torkkeli, Tyyne Leivo-Larsson, Harry Lindgren.

Keskustelu:

Palonen: Ehdottaisin menettelytapavaliokunnalle seuraavaa kokoonpanoa.

Yrjö Rantala, Helsinki, Veikko Helle, Uusimaa, Sylvi Silta-
nen, Turun eteläinen, Jukka Aaltonen, Turun pohjoinen, Olavi
Kajala, Hämeen eteläinen, Erkki Lindfors, Hämeen pohjoinen,
Taito Söimmarberg, Kymi, Veikko Salomaa, Mikkeli, Ananias
Happonen, Kuopion läntinen, Uki Voutilainen, Kuopion itäinen,
Väinö Rönngqvist, Vaasan itäinen, Viljo Vuorinen, Vaasan ete-
läinen, Eino Torkkeli, Oulu, Harry Lindgren, ruotsinkielinen
työväenliitto.

Puoluetoimikunnan edustajiksi: Emil Skog, Matti Lepistö ja
Väinö' Leskinen.

Voutilainen: Piirimme edustajat ovat asiasta neuvo-
telleet ja päätyneet siihen tulokseen, että Kuopion itäisestä
vaalipiiristä on menetteilytapavaliokuntaan saatava kansakou-
lujen tarkastaja Onni Sinervo.

Mikkonen: Kun siinä ehdotuksessa, jonka täällä Palonen
teki, on maaseutuedustus otettu paremmin huomioon ja tämä
on tehty »omaan asiaansa» tuomariksi esitettyjen helsinkiläis-
ten kustannuksella, niin pyydän kannattaa Palosen ehdotusta.

Puustinen: Mielestäni säästäisimme kokouksen aikaa ja
rakentaisimme muutenkin tätä kokousta, jos me yksimielisesti
voisimme hyväksyä puoluetoimikunnan tekemän esityksen,
menettelytapavaliokunnan kokoonpanoksi.

Koponen: Kannatan Voutilaisen tekemää muutosesitystä.
Muulta osin voin puoluetoimikunnan ehdotuksen hyväksyä,
lukuunottamatta siinä ensiksi mainittua Janne Hakulista, jota
en voi hyväksyä valiokunnan jäseneksi siitä syystä, että hän
on esiintynyt tässä kokouksessa tarpeettoman usein.

Keskustelu päättyy.

Puheenjohtaja: Kun puoluetoimikunnan ehdotukselle
on tehty vastaehdotus ja molemmilla on kannatusta, asiasta
on äänestettävä.

Riittääkö nimenhuutoäänestys edusta jaluvun mukaan vai onko suoritettava mandaatin mukainen äänestys?

Kokkola: Vaadin mandaatin mukaista äänestystä.

Kokouksesta: Kannatetaan.

Puheenjohtaja: Puolueen säännöt määräävät, että milloin vähintään kymmenesosa kokouksen osanottajista vaatii jäsenmäärän mukaista äänestystä, sellainen on toimitettava.

Äänestys äänestysmenettelystä.

Puheenjohtaja: Ne, jotka yhtyvät Kokkolaan, nostakoot edustajakorttinsa näkyviin.

Puheenjohtaja: Totean, että Kokkolan vaatimus on saanut riittävän kannatuksen.

Merkitään pöytäkirjaan.

Puheenjohtaja: On siis toimitettava jäsenmäärän mukainen äänestys. Äänestysvaliokunnan puheenjohtajaksi määräämme Uno Laakson. Äänestysvaliokunta kokoontukoon hetimitänne pöydän luo.

Äänestys toimitetaan siten, että äänestyslippuun kirjoitetaan enintään 14 nimeä, mikä on tämän valiokunnan jäsenmäärä. Liput jätetään äänestysvaliokunnalle nimenhuudon mukaan ja jokaiseen jätettyyn lippuun merkitään sen jättäjän edustama äänimäärä. Toistan, että enintään 14 nimeä, mutta vähempikin kelpaa. Puoluetolimikunnan edustajien määrästä päätetään erikseen.

Hakulinen: Olisin halukas tiedustamaan, saako äänestää vähempää kuin neljäätoista.

Puheenjohtaja: Juurihan sanoin, että vähempääkin saa äänestää. Ehkäpä me oikein puoluekokouksen päätöksellä vahvistamme, että äänestää saa kukin enintään 14 nimeä.

Vahvistetaan.

Puheenjohtaja: Ehkä me voimme ennen vaalitoimituksen käyntiin pinoa hyväksyä valiokuntaan puoluetolimikunnan edustajiksi sen itsensä ehdottamat Emil Skogin ja Aku Sumun sekä kolmanneksi puoluesihteerini Leskisen. Voitaneen hyväksyä.

Puoluetolimikunnan edusta j iksi menettelytapavalio kuntaan hyväksytään puheenjohtajan luettelemat Skog, Sumu ja Leskinen.

Äänestykseen ryhdytään.

Äänestys aloitetaan nimenhuudon mukaan. Siihen osallistuu 201 äänivaltaista puoluekokousedustajaa. Vaalin tuloksen laskee ja pöytäkirjassaan toteaa äänestysvaliokunta.

Puheenjohtaja: Minulle jätetyn äänestysvaliokunnan pöytäkirjan mukaan vaalissa annettiin ääniä kaikkiaan 31 eri henkilölle. Menettelytapavaliokunnan jäseniksi ovat tulleet valituiksi 14 eniten ääniä saanutta eli seuraavat: Eino Torkkeli 52.457 äänellä, Veikko Salomaa 52.448 äänellä, Erkki Lindfors 50.600 äänellä, Harry Lindgren 50.471 äänellä, Olavi Kajala 48.945 äänellä, Olavi Karttaavi 34.241 äänellä, Jukka Aaltonen 29.646 äänellä, Erkki Koski 29.627 äänellä, Veikko Helle 29.209 äänellä, Sylvi Siltanen 28.837 äänellä, Yrjö Tuominen 28.199 äänellä, Viljo Vuorinen 28.019 äänellä, Onni Sinervo 27.417 äänellä ja Veikko Rantala 27.333 äänellä. Vaalin tulos vahvistetaan ja merkittään kokouksen pöytäkirjaan.

Vahvistetaan ja merkitään.

Puheenjohtaja: Kokous jatkuu. Jatketaan asiain käsittelyä.

c) Järjestö- ja valistusasiain valiokunnan jäsenten vaali

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa siihen valittavaksi 7 jäsentä.

Lukumäärä hyväksytään.

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa valittavaksi seuraavat: Heikki Törmä, Lauri Ukkola, Lauri Aronen, Unto Saarnisto, Yrjö Helenius, Väinö Tölli ja Elvi Blaberg. Puoluetoimikunnan edustajaksi valiokuntaan ehdotetaan nimettäväksi Viljo Kuukkanen sekä asiantuntijajäseniksi A. M. Myllymäki ja Armas Salovirta.

Puoluetoimikunnan esitys hyväksytään.

d) Ohjelmavaliokunnan jäsenten vaali

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa siihen valittavaksi 8 jäsentä.

Lukumäärä hyväksytään.

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa valiokuntaan valittavaksi seuraavat: Uno Nokelainen, J. Koikkalainen, Martta Kulonen, Juho Syrjä, Lauri Heinonen, Arvo Kelkka, Tyko Hämäläinen ja Yrjö Manninen. Puoluetoimikunnan edus-

tajiksi valiokuntaan ehdotetaan nimettäväksi Penna Tervo ja Matti Lepistö¹ sekä asiantuntijajäseneksi Janne Hakulinen.

Puoluetoimikunnan esitys hyväksytään.

e) Sääntövaliokunnan jäsenten vaali

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa sääntövaliokuntaan valittavaksi 8 jäsentä.

Lukumäärä hyväksytään.

Puheenjohtaja: Ehdotan valittavaksi seuraavat: Oiva Löf, Elsa Kolinen, Lauri Aalto, Kalle Jauhiainen, Emil Palonen, Konsta Virkkala, Urpo Suojanen ja Yrjö Sulin. Puoluetoimikunnan edustajaksi valiokuntaan ehdotetaan nimettäväksi A. Simonen sekä asiantuntijajäseneksi A. M. Myllymäki.

Ehdotus hyväksytään.

f) Talousvaliokunnan jäsenten vaali.

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa tähän valiokuntaan valittavaksi 7 jäsentä.

Lukumäärä hyväksytään.

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunta ehdottaa valittavaksi seuraavat: Viljo Rantala, Lempi Lehto, Veikko Kokkola, Viljo Vuorinen, Unto Silvonen, Toivo Saloranta ja Kalle Jokinen. Puoluetoimikunnan edustajaksi valiokuntaan ehdotetaan nimettäväksi H. Tiainen sekä asiantuntijajäseniksi A. Paananen ja V. Puskala,

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Puheenjohtaja: Valiokuntien vaalit ovat tulleet loppuun käsitellyiksi.

Puheenjohtajaksi siirtyy Siren.

KATSAUS VUODEN 1955 TOIMINTAAN SEKÄ SISÄPOLIITTINEN KEHITYS

(Puoluetoimikunnan esitys N:o 3)

Veikko Puskala: Arvoisa Puoluekokous! Toverit! Normaalit tilannekatsaukset rajoittuvat päivänkohtaisen poliittisen aseelman ja päivänkohtaisten asioiden tarkasteluun. Kokoontuneen XXIII puoluekokouksemme on kuitenkin syytä tarkastella

poliittisen tilanteen kehitystä myös hieman pitemmässä valossa. Pääpaino tulee olemaan tässä mielessä nimenomaan hailituskysymyksen tarkastelussa menneenä puoluekokousten välilikautena sekä puolueemme aseman ja myös sen sisäisten kysymysten kehityksessä vastaavana ajanjaksona.

Maassamme ovat hallitukset vaihtuneet viime vuosina usein. Tarkastelukauden aikana on maassamme ollut viisi hallitusta. Puoluekokouksen viimeksi istuessa ja yli vuoden sen jälkeenkin oli maassa ns. Kekkosen kolmas hallitus, joka oli pitkäikäisin sosialidemokraattien ja maalaisliiton sodanjälkeisistä yhteishallituksista. Vuoden 1953 heinäkuun 9 päivänä muodostettiin ns. kustannuskriisihallitus, porvarillinen Kekkosen neljäs hallitus. Tämä eli vain saman vuoden marraskuuhun, jolloin samanaikaisesti kuin eduskunnan hajoituspäätös annettiin, nimitettiin myös puhtaasti porvarillinen Tuomiojan hallitus. Vuoden 1954 eduskuntavaalien jälkeen astui valtiolaivan peräsimeen Törngrenin hallitus, jossa sosialidemokraatit ja maalaisliitto olivat vallitsevat ryhmät. Viime syksynä tämä hallitus hajosi sisäiseen hedelmättömyyteensä, ja loka-kuusta lähtien on maata hallinnut Kekkosen viides hallitus. Tämä on ollut asioitten ulkonainen kulku. Näihin asiariameihin on mahtunut politiikkaa ja vaihtuvia poliittisia tilanteita paljon, ja näiden tilanteiden pintapuolinen jälkitarkastelu on tässä yhteydessä syytä suorittaa.

Kekkosen kolmannen hallituksen aikana alkoi yhteiskunnassamme vähitellen näkyä yhtenäisen mustekalan lonkeroita lähes kaikkien asioiden yhteydessä. Sosialidemokraattien poliittinen asema oli sodan jälkeen tasaisesti voimistunut. Yhtynyt porvaristo käsitti tehtävänsä sellaiseksi, että mitä keinoja tahansa käyttäen on pyrittävä porvariston poliittisen hegemonian palauttamiseen. Tähän kampanjaan liittyi yhä voimakkaammin propaganda »hiipivästä sosialismista». Järjestettiin huhukampanjoita valtion omistuksessa olevia tuotantolaitoksia vastaan. Eräänä oleellisena osana oli kampanja lisääntynyttä sosiaalista turvallisuutta vastaan. Hakemalla haettiin sattuneita väärinkäytöksiä ja taitamattomuutta, ja kun tällainen löydettiin, yritettiin löytää jostakin asian langanpäästä joku sosialidemokraattikr. Käytiin maamme ehkä laajin yritys saada aikaan laajalla rintamalla henkilödiskriminaatioita. Kohteiksi tosin ei ollut tarkoitettu muita kuin sosialidemokraatteja. Salaputkijuttu, tapaus Kaljakallio ja hyväntekeväisyyskaupat oli-

vat pääteemoja, vaikka varsinkin kahden viimeksi mainitun asian kanssa oli sosialidemokraateilla puhtaammat paperit kuin eräillä muihin puolueisiin lukeutuvilla henkilöillä.

Tämä kampanja huipentui taloudellisella alalla, kun viennin suhdannelaskusta saatiin muodollinen aihe todelliseen suurkampanjaan. Vuoden 1953 kevätpuolella aloittivat porvarit suurisuuntaisen kustannustasokampanjan, joka alkoi hyökkäykseenä palkkojen indeksiehtoa vastaan ja jota huhti-toukokuussa seurasivat ns. AT-ohjelma ja K-ohjelma, jotka molemmat syntyivät vientiteollisuuden ja kokoomuspuolueen painostuksen alaisina. Haluamatta mitenkään uppoutua takaisin näihin vanhoihin kysymyksiin palautettakoon kuitenkin mieleen, että nämä molemmat ohjelmat merkitsivät lapsilisien osittaista poistamista ja varakkaiden ja yhtiöiden tuloveron alennuksia, yleistä 10—15 %> palkkojen alennusta ja valtion menojen supistamista.

Oli selvää,, että sosialidemokraateilla ei ollut minkälaisia mahdollisuuksia jatkaa hallituspolitiikkaa näillä perusteilla. Sosialidemokraatit laativat oman ns. kynnysohjelmansa silloisten tilapäisten suhdannehäiriöiden poistamiseksi. Tämä ohjelma tähtäsi viennin ja työllisyyden ylläpitämiseen sekä myöskin useiden muiden kokonaisetua palvelevien toimenpiteiden toteuttamiseen ilman', että tulonjaon perusteita olisi mitenkään tarvinnut muuttaa.

Yhtynyt porvaristo teki monia taivutteluyrityksiä saadakseen sosialidemokraatit politiikkansa myötäkulkijoiksi. Viimeinen taivutteluyritys tehtiin niinkin myöhään kuin heinäkuun 9 päivänä 1953, jolloin porvarillisen Kekkosen IV hallituksen ministerilista oli jo valmis ja jona päivänä kyseinen hallitus sitten nimitettiin. Tällä hallituksella ei ollut tosin sen paremmin rohkeutta kuin mitään mahdollisuuttakaan viedä AT-ohjelmia lävitse. Vakava yritys tosin tehtiin käsiteltäessä saman vuoden syksynä 1954 tulo- ja menoarvioita, ns. Niukkasbudjettiluonnosta. Valtion talouden leikkaaminen sellaiseksi tyngäksi, joka olisi varmuudella ajanut maan suoranaiseen lamakauteen, saatiin kuitenkin sosialidemokraattien ponnistuksella torjuttu.

Oli ilman muuta selvää, että puolueemme ei voinut näissä olosuhteissa tehdä muuta kuin kaikin voimin saada aikaan uudet vaalit. Porvarillinen rintama jarrutti näitä pyrkimyksiä kaikilla mahdollisilla tavoilla. Lohdutuksemme oli, että vaalit olisi pi-

tänyt normaalisessa järjestyksessä joka tapauksessa suorittaa vuoden 1954 kesällä. Kun Niukkas-budjetti kärsi haaksirikon ja kun järkevämpi porvaristokin alkoi havaita, että porvarillisen ryhtiliikkeen vetäjille on tullut pää käteen, joutui Kekkonen IV hallitus joulukuussa 1954 tuiki murheellisissa olosuhteissa jättämään paikkansa ja suosittelemaan tasavallan presidentille uusien vaalien toimeenpanoa.

Maan asioita hoitamaan nimitettiin virkamieshallitukseksi tarkoitettu, mutta asiallisesti melko puhtaaksi oikeistokoalitioksi muodostunut Tuomiojan hallitus. Jälkeenpäin on mitä huvittavinta, että tämän hallituksen talouspoliittinen toiminta rajoittui pääasiallisesti komiteain asettamisiin.

Tämä hallitus joutui luonnollisesti heti vaalien jälkeen jättämään eronpyyntönsä. Maaliskuun 1954 valtiolliset vaalit antoivat meille puolueena useita opetuksia. Tuskin koskaan olemme voineet vaaleihin käydä niin toivorikkaina kuin silloin. Tunnuksemme oli elintason alentamista vastustava politiikka. Saa-vutimmekin epäilemättä jonkinlaisen vaalivoiton. Nousihan puolueemme saama äänimäärä ensimmäisen kerran sodan jälkeen puolen miljoonan rajan paremmalle puolelle. Paikkavoittomme jäi kuitenkin vain yhteen. Harmiamme lieventää jonkin verran se, että kolmessakin vaalipiirissä olisi muutaman sadan äänen lisäys tuonut meille lisäpaikan. Opetuksena saimme jälleen todeta sen, että puolueemme kannattajat odottavat positiivista vaaliohjelmaa ja että poliittisissa vaaleissa myös vaaliorganisaatio on tärkeä tekijä. Maalaisliitto lähti liikkeelle perin huonoin tunnuksin. Sehän oli tullut perusteellisesti petetyksi pääomapiirien toimesta ryhtyessään elintason alentamispolitiikan vetäjäksi. Tästä huolimatta maalaisliitto voitti vaaleissa kaksi paikkaa.

Tähän tulokseen näyttää vaikuttaneen kolmekin tekijää. Taitavasti maalaisliitto sovelsi samaa taktiikkaa kuin sos.-dem. puolue 1948 vaaleissa. Maalaisliitto kohotti hätähuudon maaseudulla, että nyt aiotaan maalaisliitto ja koko maaseudun väestö murskata. Toiseksi vaikutti tulokseen myös se, että maalaisliitto oli nyt ensimmäisen kerran saanut organisaationsa todella tehokkaaseen kuntoon. Maalaisliitolla on tälläkin hetkellä maamme voimakkain kenttäorganisaatio. Ja kolmanneksi maalaisliitolla oli jälleen onnea siinä mielessä, että se sai suurimman sadon eri vaalipiirien ns., viimeisistä paikosta.

Vaalin tulos oli kuitenkin eräässä suhteessa sangen merkityksellinen. Kokoomuksen ja pääomapiirien politiikalle se merkitsi vakavaa iskuu.

Melko- pitkälisten hallitusneuvottelujen jälkeen astui Tuomiojan hallituksen paikalle Törngrenin hallitus, joka luonteeltaan — huolimatta ulkopuolisesta hallituksen päämiehestä — oli maalaisliiton ja sosialidemokraattien yhteistyöhalut us. Jo heti alkukesästä alkoi tuntua ilmeiseltä, että tämän hallituksen lienee melko vaikea päästä kunnolla eteenpäin. Hallituksen päämies osoittautui poliitikkona suhteellisen heikoksi ja hänen pääasiallinen pyrkimyksensä näytti kohdistuvan välttämättömien ratkaisujen lykkäämiseen. Jo myöhäiskesällä oli välttämätöntä ryhtyä hakemaan ulospääsyä ja pohjaa tehokkaammalle politiikalle. Suureksi vaikeudeksi muodostui luonnollisesti se, että puolueemme oli näin Jyhyen ajan sisällä vaikea antaa pääministerin paikkaa maalaisliitolle, joka vähän aikaisemmin oli antautunut kustannuskriisipolitiikan välikappaleeksi.

Tapahtumat kehittyivät nopeasti syksyllä 1954. Maan taloudellinen tila oli ratkaisevasti parantunut ja kehitys oli osoittanut oikeaksi puolueemme parin edellisen vuoden aikana ottamat talouspoliittiset kannanotot. Parantuneet suhdanteet johtivat myös siihen, että SAK katsoi ajankohdan oikeaksi ryhtyä vaatimaan elinkustannuksissa sitten vuoden 1951 tapahtuneen kehityksen kompensoimista ja palkkasäännöstelyn muuttamista mieleisekseen. SAK jätti mm. näitä asioita koskevan kirjelmän valtioneuvostolle 25. 8. -54. Hallitus yritti saada asioiden ratkaisussa apua uudelleen nimitetyltä talousneuvostolta, jossa asian käsittely kuitenkin päättyi sellaisen suosituksen antamiseen, joka ei tyydyttänyt puoluetamme eikä vastannut SAK:n esittämiä vaatimuksia. Tässä vaiheessa pääministerin heikkous kävi lopullisesti selville. Maassa uhkaavaan kriisiin hän vastasi lähtemällä pitkähkölle lomalle ulkomaille. Puolueemme ja maalaisliiton välillä jouduttiin pääministerin kehoituksesta aloittamaan välittömät neuvottelusuhteet tilanteen ratkaisemiseksi.

Näissä neuvotteluissa kävi jo melko alkuvaiheessa selvästi ilmi, että maalaisliitto oli katuvalle mielellä ja halusi maksaa hyvän hinrian entisten suhteiden palauttamiseksi. Lopullinen ratkaisu hallituksen ohjelmasta jouduttiin tekemään SAK:n yleislakkouhan alaisena, ja tästä sekä maalaisliiton sisällä vai-

litsevista henkUöpyrinteistä johtuen voitiin lokakuun lopussa todeta, etfa uuden hallituksen. — Kekkosen viidennen — ohjelma oli/puolueemme kannalta katsoen vieläkin parempi kuin alkusyksystä olimme osanneet toivoakaan.

On ferirha kaunistella sitä seikkaa, että Kekkosen takaisintulo ali meille katkera pala nieltäväksi. Puolue-elimissä esiintyi voimakkaanakin sellainen kanta, että mikään hinta ei ole riittävä. Sangen suuri enemmistö katsoi kuitenkin asiaa siltä kannalta, että ohjelma on meille tärkein ja että emme voi sille mitään, että tri Kekkosen on maalaisliiton johtaja. Sen sijaan maalaisliiton puolue-elimissä oli ohjelman hyväksyminen yhden ja kahden äänen varassa.

Hallitusohjelman yksityiskohtiin lienee tässä yhteydessä turha puuttua. Todettakoon, että sen toimeenpano edistyi alkuvaiheessa sangen ripeästi ja että kaikki ne kohdat, jotka olivat ohjelmassa nimenomaan puolueemme ja SAK:n perusvaatimuksina, pantiin ennätyksellisen nopeassa tahdissa täytäntöön. Kahdessa kohdassa on ohjelmaa valitettavalla tavalla jätetty toteuttamatta ja toimeenpantu väärin. Nämä koskevat korkokysymystä ja maataloustulöppäätöstä, joiden yksityiskohtiin puututaan talouspoliittisen katsauksen yhteydessä.

Hallituksen sisällä on luonnollisesti ollut vaikeuksiaakin. Nämä vaikeudet ovat lähinnä koskeneet virkamiesten palkkakysymysten hoitamista ja maataloustulöppäätöstä.

Ei voida kieltää sitä, että hallitussopimuksen nimeomaisena kohtana oli, että virkamiespalkkoja korotetaan noin 3 mrd:n markan vuotuismaäärän mukaisesti. Tämä ei virkamiehiä ole tyydyttänyt. Avoin kapinointi aloitettiin eräitten lähinnä porvariston määräysvallassa olevien valtion viran- ja toimenhaltijaryhmien taholta. Ns. palkkausluokkakomitea näytti kohdelleen karsaasti alempien toimenhaltijaryhmien etuja ja SAK:non kuuluvat viran- ja toimenhaltijaryhmät joutuivat avoimeen palkkaliikehtimiseen. Hallitusryhmän sisällä haluttiin näitä ryhmiä ymmärtää. Onhan kiistämätön tosiasia, että virkamiespalkat ja nimenomaan juuri alempien ryhmien palkat ovat olleet kehityksestä jäljessä. Useiden muiden palkan-saajaryhmien ansiotasossa on tapahtunut sitten vakaannuttamispohjan luomisen v. 1951 useitakin pikkuparannuksia, kun sen sijaan palkkaluokkiin sidotut virkamiespalkat ovat edelleen samoja kuin ne olivat vuoden 1951 päättyessä.

Hallituksen hajoamisuhka näihin kysymyksiin saatiin välte-tyksi ja kymmenen päivää kestänyt virkamieslakko maaliskuussa johti SAK:n hyväksymien vaatimusten läpiviemiseen. Hallituksen sisäiseen ryhtiin vaikutti tietenkin heikentävästi se, että näin jollakin tavalla annettiin aihetta väitteeseen, että hallitusopimuksen pohjaa on rikottu. Tämä seikka antoi ilmeisesti myös uutta ryhtiä maataloustuottajille ajaa haikailematta läpi oma kantansa maataloustulopäätöksen yhteydessä.

Uuden maataloustulopäätöksen periaatteista ei ollut niin suurta erimielisyyttä, mutta kylläkin määrästä. Sellaisena kuin se tuli päätökseksi, eivät siihen meidän elimemme enempää kuin hallitusryhmäkään suostuneet, vaan "äänestivät sitä vastaan.

Sen hintana, että ministerimme jäivät hallitukseen, saatiin kuitenkin pääministerin suostumus erääseen hyvin laajakan-toiseen asiakirjaan eli ns. hallituksen jatko-ohjelmaan, jota on jo osittain toteutettukin. Hallituksen syyskesän työohjel-massa seuraa jatkoa. Tämä asiakirja sisältää seuraavia asioita:

I Työllisyyskysymykset

1. Työttömyysvakuutuksen toteuttaminen nopean komitea-tutkimuksen perusteella.
2. Alityöllisyysalueiden aluesuunnittelun ja siitä aiheutuvien käytännöllisten toimenpiteiden toimeenpano.
3. Pohjois-Suomen teollistamista varten tutkimusten suo-rittaminen ja rahoitussuunnitelman laatiminen teollisuu-den rakentamista varten.
4. Vuoriteollisuuden tukemisen edistäminen.
5. Tuotantoministeriön perustaminen.

II Aravalait

1. Asuntolainalaki
2. Perheen asuntoavustuslaki
3. Aravakiinteistöjen luovutuksen rajoittamislaki

III Verolait

1. Maa- ja metsätalouden verotus
2. Kuntien avustusrahasotot

IV Kansaneläkelakien toteuttaminen eduskunnassa

1. Rahastointiin 25 %

V Yksityismetsälain uudistus

1. Toteutetaan 1855 jätetyn komiteamietinnön mukaisena. (Esitys valmis, mutta on vielä hiukan epäselvä)

VI Maatalousneuvonnan keskityslaki

(Asiasta on esitys valmis, mutta detaljit tarkastettava)

VII Työläiseläkkeet

1. Asetus I (eläkkeellä olevat) Asetus II (eläkkeelle joutuvat)

VIII Maatalouspalkkojen korottaminen 10—12 %:lla

Oltakoon nykyisin hallituksen viimeaikaisesta politiikasta mitä mieltä tahansa, niin ohjelmallisuuden ja aktiivisten pyrkimysten puutteesta sitä ei voida syyttää. Meillä ei ole mikään hallitus sodan jälkeen askarrellut niin laajassa mitassa laajojen ohjelmakysymysten parissa kuin nykyinen hallitus. Sosialidemokraateille ohjelmallisuuden lipunkantajana tämä on merkinnyt huomattavia voittoja.

Kyseisten tapahtumien taustaa vastaan on puoluekokouksen otettava perusteellisen harkinnan alaiseksi yleissuhtautumisen ja hallituspoliittisiin asetelmiin. Maassamme on tietenkin mahdollisuuksien rajoissa harrastaa hallituspolitiikkaa monenlaisten ratkaisujen puitteissa. Yhden puolueen hallituksilla tuskin on nykyvaiheessa mainittavampia elämisen mahdollisuuksia.. Tämä pitäneen paikkansa myös oman puolueemme mahdollisuuksiin. Muita pääasiallisia hallitusasetelmia ovat silloin lähinnä sosialidemokraattien ja maalaisliiton yhteishallitus, meidän ja muiden porvarillisten puolueiden kuin maalaisliiton yhteishallitus, kaikkien puolueiden hallitus ja porvarillisten puolueiden yhteishallitus. Heti aluksi jouduttaneen torjumaan ajatukset hallitusyhteistyöstä kommunistien kanssa. Tämän mahdollisuuden antamat kokemukset ovat varsin vähän innostavia. Kysymys hallitusyhteistyöstä sosialidemokraattien ja muiden porvarillisten puolueiden kuin maalaisliiton välillä on

tietenkin jossain määrin mahdollisuuksien rajoissa. Tällainen .hallituspohja saattaisi joissakin olosuhteissa onnistuakin, mutta emme voi sille peruslähdekohdalle mitään, että pieni porvari on parempi kuin suuri porvari ja että yhteistyö kolmen pikkupuolueen kanssa tuottaa aina huomattavasti suurempia teknillisiä vaikeuksia kuin yhteistyö yhden suuren puolueen kanssa. Käytännön kokemukset antavat myös selvän kuvan siitä, että porvarilliset pikkupuolueet ovat sopimuskumppanina vieläkin epäluotettavampia, kuin maalaisliitto.

Tosiasiata lienee edelleen se, että luonnollinen sisäpoliittinen yhteistyömme pohja on sittenkin lähinnä olemassa sos.-dem. puolueen ja maalaisliiton välillä. Me voimme tässä yhteistyössä olla mukana"niin pitkälle, kuin se meille on talouspoliittisesti mahdollista. Luonnostaan selvää on, että me emme voi lähteä teollistuvalla yhteiskunnalle vihamieliseen politiikkaan emmekä lähteä maatalouselinkeinon tukemisessa kohtuuttomuuksiin. Maamme sosiaalista ja kansantaloudellista kehitystä ajatellen voimme kuitenkin parhaiten käyttää mahdollisuuksiamme hyväksi yhteistyössä maalaisliiton kanssa. Kaikista vaikeuksista huolimatta ovat yhteistyöhallitukset säännön mukaan johtaneet joidenkin vaatimustemme läpisaamiseen ja sellaisiin, ratkaisuihin, jotka ovat palvelleet koko kansakunnan ja sosiaali-demokraattisesti ajattelevan väestönosan etuja. Yhteistyön puitteissa maalaisliiton kanssa on kaikista varjopuolistakin huolimatta voitu joltisellakin menestyksellä edistää valtion yrittäjätoimintaa, päästä valtiososialismin tiellä eteenpäin, täydentää sosiaalista turvallisuusjärjestelmäämme ja harrastaa taloudellisen tasapainon ja tulonjaon tasoittamisen politiikkaa.

Eräs niistä poliittisista linjakysymyksistä, joiden suhteen tavoitteemme on syytä tehdä entistä selvemmäksi, on suhtautuminen maaseutukysyrnyksiin, olkoonkin, että puolueemme on niin taloudellisesti kuin poliittisestikin hyväksynyt voimakkaasti maan teollistamisen vaatimuksen, ja olkoonkin, että teollisten elinkeinojen palkansaajat ja näihin läheisesti kuuluvat ryhmät ovat olleet ja ovat edelleen puolueen ydinjoukko, niin siitä huolimatta on maaseutukysymyksen käsittelylle ja maaseutupoliitikamme aktivisoimiselle annettava erittäin tärkeä sija. Jos emme näin tee, on asemamme maan suurimpana puolueena vakavasti uhattuna.

Meidän on kehitettävä maaseutupoliitikkaamme joka lohkolla. Meidän on pidettävä maaseudun teollistamisen pyrkimyksiä ja

maaseudun työllisyyspolitiikkaa eräänä pääkysymyksenämme. Toisaalta poliittisen toimintamme edellytyksenä on se, että maaseutopolitiikkamme voidaan tehdä entistä tehokkaammin tunnetuksi. Onhan turha tehdä mitään, jos emme pysty sitä niille väestönosille selittämään, joiden hyväksi teot tapahtuvat.

Maaseutopolitiikan mielessä, on erikoishuomio vielä kiinnitettävä Pohjois-Suomen.kysymyksiin. Pohjois-Suomen teollistaminen ja alueen luonteen muuttumisen välttämättömyys antavat meille lähivuosina ja vuosikymmeninä huomattavia mahdollisuuksia. Näitä mahdollisuuksia ei poliittisesti saa jättää käyttämättä. Meillä on välttämättömänä tehtävänä ottaa Pohjois-Suomen kehittäminen ja teollistaminen omiin käsiimme ja korjata siitä myös poliittiset hedelmät.

Yhteisenä kehityssuuntana tulee olla puolueemme toimintasektorin laajentaminen. Olemme sen tosiasian edessä, että meidän on tunnustettava itsellemme, että puolueen kannattajajoukot eivät ole täysin homogeenisia. Asemamme suurpuolueena jopa edellyttää tätä. Järkevä politiikka vaatii, että eri intressiryhmät saavat entistä vapaammin liikkua omilla tunnuksillaan ja esiintyä omien etujensa nimessä. Puolueen on oltava se kokoava voima, joka pitää tämän laajan kentän koossa ja huolehtii siitä, että tarpeellinen ja välttämätön eri linjojen ajaminen ja eri etujen korostaminen palvelee kokonaisuutta eikä sitä hajoita. Ammattiyhdistysliike on kelvollinen täyttämään suurta mittaa olevat tehtävänsä yhteiskunnassamme palkannauttijaintressien valvojana ja myöskin työväenliikkeen ja sosialidemokratian eteenpäin viejänä. Meidän on luotava maaseutopolitiikkamme piiriin mahdollisimman hyvää, tälle vertailukelpoista organisaatiota. Meidän tulee edesauttaa pyrkimyksiä, että keskiluokka voisi sosialidemokraattisen perheen elimellisenä osana vastaavasti harrastaa mahdollisimman hyvin eteenpäin kulkevaa ja aktiivista politiikkaa. Me emme saa tuijottaa siihen liiaksi, että jonkin ryhmän — jonkun perheenjäsenen — pyrkimykset eivät aina ehkä täysin peitä muiden perheenjäsenen pyrkimyksiä. On vain huolehdittava siitä, että perhesopu suurissa kysymyksissä ja päämäärissä säilyy, ja näissä puitteissa voidaan kokonaisuudessaan enestyksestä parhaiten huolehtia kunkin osapuolen itsenäisellä politiikalla.

Toinen suuri linjakysymys, jonka välttämättömyys on tarpeen tässä yhteydessä tunnustaa, on alueellisten ja maakunta-

kysymysten korostaminen. Puolueen politiikassa on myös paikallisia ja maakuntanäköaloja hyväksi käyttäen saatava entistä elävämpi ja tuorempi kosketus kansaan. Mikään sellainen yhteiskuntaa edistävä ja rakentava asia, joka kiinnostaa puolueen kannattajajoukkoja ja laajoja-kansankerroksia ja joka ei ole ristiriidassa puolueen tavoitteiden kanssa, ei saa olla puolue toiminnan ulkopuolella.

Tässä mielessä on puolue toimikunta esittänyt puoluekokoukselle puolue toimikunnan jäsenmäärän lisäämistä. Tämän avulla saadaan entistä paremmin eri intressiryhmät koottua yhteisen asian ympärille. Tällä tavalla saadaan myös yhteys maan eri osien kesken elävämmäksi ja voidaan merkityksellisellä tavalla toisaalta toteuttaa maakunnallisten kysymysten tärkeyden korostaminen ja toisaalta toiminnan keskittäminen.

Sosialidemokraattien johtama työväenliike on käytännössä paisunut laajaksi ja monipuoliseksi organisaatioksi. Järjestökenttä on nykyisin laajempi ja monipuolisempi kuin koskaan ennen. Tämä on niin kauan pelkästään positiivinen ilmiö, kun se ei merkitse puoluekurin ja puoluealttiuden heikentymistä. Tähän meillä: ei ole varaa. Maailman mahtavimmat organisaatiot ovat useimmiten hajonneet sisäisiin syihin, siihen, että kokonaisuus on kasvanut niin laajaksi, että sitä ei pystytty hallitsemaan. Meidän järjestöorganisaatiomirre ei ole näihin ilmiöihin verrannollinen, mutta siitä huolimatta samat vaarat ovat myös sen suhteen tarjolla.

Sos.-dem. johtoisissa järjestöissä ja osin puoluejärjestöissäkin on viime aikoina sattunut eräitä hyvin valitettavia tapauksia, jotka viittaavat puoluekurin ja puoluealttiuden heikentymiseen. Puoluekokous ei voi sivuuttaa näitä tapauksia vaiti ollen, vaan sen on pyrittävä edustamaan yhtenäisyyden palauttamisen henkeä ja linjaa. Puoluekokouksen on myös jo välttämättömyyden pakosta asennoiduttava näihin kysymyksiin.

Sosialidemokraattisten puolueiden historia on täynnä suuntaerimielisyyksiä. On täysin oikein sanoa, että ne eivät ole sellaisinaan vahingollisia, vaan usein, jos pysytään vakavalla pohjalla, jopa rakentaviakin. Suuntaerimielisyydet, jotka perustuvat vakaviin asioihin ja menettelytapakäsityksiin, ovat aatteellisen ja henkisen vireyden merkki. Riidat, jotka perustuvat henkilöpyyteisiin, ovat keikailua ja voivat kehittyä puolueelle ja aatteellemme turmiollisiksi.

Kaiken perustana on tehtävä tili sosialidemokratian ja henkilökohtaisten pyrkimysten välisestä suhteesta. Aina silloin, kun järjestöjemme etu toisaalta ja henkilökohtaiset pyrkimykset toisaalta joutuvat ristiriitaan, ovat asiat väärällä tolalla. Tulkoot henkilökohtaiset pyyteet ja pyrinnot miltä taholta tahansa ja minkä asian varjolla tahansa, niin aina ne on tukahdutettava. Yhteinen etu vaatii sen.

Tapahtumat ja kehityskulku TUL:n piirissä sisältää useita sellaisia piirteitä, jotka puoluekokouksen on murheella todettava. Sosialidemokraatit eivät ole voineet tämän järjestön piirissä riittävästi sopia yhteisistä tavoitteista ja yhteisistä menettelytavoista. Tämä on ollut sitäkin valitettavampaa, kun kyseessä on ollut suuri asia: kysymys yhden suuren työväen keskusjärjestön itsenäisestä olemassaolosta ja eräiden sinänsä välttämättömyyksien toteuttamisesta.

Jos TUL:n taholla toimintaa johtaneitten tovereitten piirissä olisi ollut vilpittömyyttä kunnioitusta sosialidemokratiaa ja yhteistä työväenliikettä kohtaan ja jos asiat kaikkien mukanaolleiden taholla olisi ymmärretty työväenliikkeen asioiksi, joiden edessä ja rinnalla henkilökohtaiset pyyteet, henkilökohtaiset tappiot, henkilökohtaiset voitot ja pettymyksetkään eivät saa merkitä mitään, niin tapahtumien ketju olisi varmasti muodostunut toiseksi.

Jälkeenpäin asioita katsellen on turha ryhtyä ketään tuomitsemaan. Tällaiset tuomiot repivät rikki eivätkä eheyttä. Se seikka on kuitenkin valittaen pakko todeta, että henkilökohtainen kunnianarkuus esti ratkaisevissa vaiheissa, asioiden tuomisen riittävän ajoissa puolueen korkeimpien päätäntävaltaelinten päätettäväksi. Näin siitä huolimatta, että oli kyseessä maamme sosialidemokraattisen työväenliikkeen monikymmenvuotisen uurastuksen — voimakkaan ja mahtavan TUL:n olemassaoloon elimellisesti liittyvät kysymykset.

Puoluetoimikunta joutui asioihin mukaan liian myöhään. Se joutui mitä vaikeimman aseman eteen joutuessaan tekemään ratkaisuja ja päätöksiä asioista, jotka oli saatettu liian syvälle henkilöpolitiikan kuiluihin. Puoluetoimikunta joutui tuomariksi asioihin, jotka oli kärjistetty aivan liian pitkälle. Tämä tapahtuma on suuressa määrin varoitava esimerkki siitä, miten sos.-dem. puolueen jäsenet eivät saa lähteä elintärkeitä kysymyksiä hoitamaan. Puoluetoimikunta joutui kolme kertaa tekemään päätöksiä TUL:ssä sattuneista tapahtu-

mistä. Ensimmäisellä kerralla se oli pakoitettu päättämään tutkimusten suorittamisesta, koska oli tuotu esiin, että sosiaalidemokraattien toimesta oli suoritettu hyvien järjestötapojen ja puolueemme hengen vastaisia toimenpiteitä. Toisella kerralla se joutui tekemään päätöksen, jolla kiellettiin asian ympärillä harjoitettu kiihoitustyö siksi, kunnes tutkimusten tulokset olisivat selvillä. Kolmannella* kerralla puoluetuomikunta joutui ottamaan kannan urheilupolitiikkamme hoitamiseen ja ns. valtakunnanliittokysymykseen, ja joutui samalla antamaan yleiset moitteet niille puolueen jäsenille, jotka olivat menetelleet puolueen kokonaishyvän ja puolueen hyväksymien järjestötapojen vastaisesti. ,

Ei liene syytä lähemmin puuttua TUL:n tapahtumasarjojen eri vaiheisiin ja yksityiskohtiin. Puoluekokouksen on kuitenkin asioita enemmän kärjistämättä annettava vakava varoitus henkilöpyyteiden liiasta .korostamisesta.

Tässä yhteydessä on myös valittava todettava, että puolueemme Helsingin piirijärjestö ilmeisesti asioiden perustekijöitä täysin tuntematta ikävällä tavalla rikkoi korkeamman puolue-elimen, puoluetuomikunnan, päätöksiä ja saattoi repivällä ja kokonaisuutta vahingoittavalla tavalla TUL:ssä toimivien sosiaalidemokraatti en keskeisiä ristiriitoja puoluejärjestöjen käsiteltäväksi ja julkisuuteen. Mainittu piirijärjestö käsittelee vartavasten koollekutsutussa piirikokouksessaan TULissa ilmeneviä erimielisyyksiä vastoin puoluetuomikunnan päätöstä, joka edellytti, että asian tutkimusten alaisuudessa ollessa sitä ei puoluejärjestöissä käsitettäisi. Mainittu piirijärjestö oli puoluetuomikunnan päätöksestä tietoinen. On mitä toivottavinta, että tämän järjestön piirissä pyritään vilpittömästi takaisin arvokkaampiin menettelytapoihin.

On vielä kerran syytä korostaa henkilöpyyteiden ja sosiaalidemokraattisen aatteellisuuden keskinäistä suhdetta. Tämä liike ei ole vain johtajien liikettä. Johtajien tulee vississä määrin olla itsenäisiä, yrittäviä ja omilla aivoillaan ajattelevia, mutta tämä ei saa johtaa härkäpäisyyteen eikä puolue-elinten mielipiteiden halveksumiseen. Se ei saa myöskään johtaa vakituiseen ryhmätoimintaan puolueen sisällä. Puolueväen vapaasti muodostuneet ja demokraattiset päätökset ovat puolueen jäsenille laki, jota ei saa rikkoa.

Puoluekokous on suuren tehtävän edessä päättäessään puolueen yleisehdokkaasta tämän vuoden lopussa suoritettavissa

presidentinvaaleissa. Viime puolueuueuvoston kokous päätti puoluetuimikunnan esityksen mukaisesti, että ratkaisun tekeminen jätetään puoluekokoukselle. On sosialidemokraattisen puolueen arvon mukaista, että meidän tahollamme ei ole alennuttu siihen henkilökohtuun, mitä muut puolueet ovat jo kuukaupalla harjoittaneet.

>

Puolueväen keskuudessa on useilta tahoilta tehty esityksiä, että tässä asiassa ei myöskään suoritettaisi minkäänlaisia esivalmisteluja, vaan että puoluekokous voisi olla tämän vastuullisen kysymyksen edessä täysin suvereeninen. Tämän periaatteen mukaisesti on puoluetuimiston taholta pyritty vaikuttamaan puoluelehdistön asennoitumiseen siinä mielessä, että ei suoritettaisi kokonaisuutta häiritseviä ja puoluekokouksen kannanottoa ennakoivia kannunvalantoja. Näin on myös tapahtunut.

Vaikka vaalit ovat suuressa määrin henkilövaalit, niin meidän osaltamme on sittenkin ratkaisevasti kysymys asiasta. Pintakohu ei vakavia asioita eteenpäin auta, vaan häiritsee. Asetettakoon puolueemme presidenttiehdokkaaksi kuka tahansa puolueemme ansioitunut jäsen, niin toiminnan presidentinvaalien hyväksi on oltava tällä kerralla vakavampaa kuin aikaisemmin. Meillä lieene tällä kerralla mahdollisuuksia myös siihen, että ehdokkaamme tulee valituksi.

Porvarillisten puolueiden asetelmat ja menettelytavat presidentinvaaliehdokkaisuun' nähden osoittavat henkistä köyhyyttä ja spekulointia. Kuukausiääriä on jo käyty henkilökohtaisia juorukampan joita. Sos.-dem. puolueen toiminnan tulee vaaliastelussakin olla arvokasta. Emme sen paremmin oman kuin muittenkaan puolueiden ehdokkaiden suhteen lankea alarvoisiin menettelytapoihin.

Keskustelu:

K a j a l a : Pyydän kiittää puoluesihteri Puskalaa harvinaisen objektiivisesta, tasapainoisesta ja asiallisesta esityksestä. Se oli sellainen kuin hänen esityksensä yleensä ovat, ja täytyy sanoa, että meillä on taasen syytä olla tyytyväisiä tähänastiseen hallitusyhteistyöhön, sillä tuo lisäys, mikä nyt tuotiin esille, on hyvin mieluisaa kuultavaa. Kaikki ne kohdat, jotka tähän ohjelmaan sisältyvät, ovat ymmärtääkseni puolueemme ohjelman mukaisia.

Oli hyvä, että ensimmäisenä tulee työttömyyden torjunta tässä ohjelmassa esille. Ja siinäkin on kaksi erittäin hyvää

keinoa: teollistaminen ja työttömyysvakuutus. Ammatinvalinnan ohjaus lisää vielä mahdollisuutta välttää työttömyyttä. On ollut mielenkiintoista seurata tilastoja työttömyyskausilta, ja huomata, että ammattimiehistä ylen harvoja loppujen lopuksi jää työttömiksi. Jos me saamme ammatinvalinnan ohjauksen tässä maassa sille tasolle, missä se nyt jo on monessa kehittyneemmassä Euroopan maassa, niin voimme välttää työttömyyttä sitäkin tietä. Ministeriöiden uusi työnjako on toistaiseksi avoin kohta. Ei sanottu, mistä siinä on kysymys. Mutta täytyy toivoa, että me loppujen lopuksi saamme tähän maahan terveydenhoitoiministeriön. Aikanaan Uuden Suomen Timo kirjoitti hyvin halveksuvasti ja väheksyvästi, että kyllä hän sen tietää, että sairaalakysymykset tulevat silloin huonosti hoidetuiksi, kun poliisiministeri on näistä asioista vastuussa. Se oli siihen aikaan, kun meillä oli kolmen suuren hallitus. Yhä edelleen terveydenhoitoministeriön tarve on polttava. Tässä suhteessa lausun toivomuksen, että me nyt todella ministeriöiden työnjakoa uusittaessa ja ehkäpä uusia ministeriöitä perustettaessa saisimme loppujen lopuksi terveydenhoito - ministeriön.

Ne eduskunnalle annettavat lakiesitykset, jotka tarkoittavat asuntokysymysten tähänastista paremmin hoitamista, ovat kaikki oikeaan osuneita toimenpiteitä. Verolakiesitykset lepäävät myös terveellä pohjalla. Pientuloisten verotaakkaa on todella vähennettävä, ja on mieluisaa todeta, että nyt on saatu maalaisliittokin tähän työhön mukaan. Nyt meillä on ensimmäisen kerran mahdollisuus saada siis verolakiesitys enemmistöhallituksen taholta järkevässä muodossa eduskunnan päätettäväksi, ja kun Kekkonen aikanaan maalaisliittolaisen hallituksen tässä maassa vallitessa ja ollessa antoi ymmärtääkseni tähänastisista parhaimman verolakiesityksen, mikäli kysymys oli pienituloisista, niin luulin, että tällä kertaa saamme perusvähennyksen sellaiseksi, että se vastaa alkeellisinta toimeentulominimiä. Jos me saamme poistetuksi sen epäkohdan, että me verotamme ihmisiä, joilla on verotettavaa tuloa vain sen verran kuin kunnalliskodissa 'kunnalliskodinhuoidokien hoito tulee maksamaan, niin me olemme menneet todella hyvän askeleen eteenpäin sosiaalisuuden tietä. Minä en tiedä, mitä tämän kiinteistöverotuksen järjestäminen niin, ettei inflaatiota oteta huomioon, tarkoittaa, mutta toivoisin, että tämä tarkoittaa, sitä, että jos joku myy esim. kiinteistönsä,

pikkuhuvilansa, jonka hän on ostanut ennen sotia 60.000 markalla ja jonka hinta nyt on rahan arvon alentumisen vuoksi miljoona markkaa, hänen annetaan jäädä vapaaksi kiinteistön voiton verottamisesta.

Metsäverotus sen sijaan pitäisi saada entistä tehokkaammaksi ja päästä nykyisestä käytännöstä arvioida metsätulot sen mukaan, minkälaista ruohoa puiden juurilla kasvaa. Eihän se ole mikään perusta tulon arvioimiselle. Metsätulot pitäisi saada tähänastista suuremmassa määrin verotuksen alaisiksi. Pitäisi päästä siitä, että vain noin puolet tästä kaikkein helpoimmin saatavasta tulosta on tullut verotettavaksi.

Täällä mainittiin suhtautumisestamme vientilisäkysmykseen. Kun minulla on tästäkin eväät, niin sanon, että siinä suhteessa puoluesihteerin esitti juuri sen kannan, minkä puolesta minunkin piti puhua, nimittäin sen, että ei suinkaan ole kaupunkien, kauppala- ja muiden asutustaajamien pieneläjiin etujen mukaista se, että me saamme pienviljelijät usutettua itseämme vastaan. Kyllä sosialidemokraattisen puolueen pitää todella olla kaikkien vähävaraisten puolue. (Kokouksesta: Hyvä-huutoja.) Yhteistyötä pitää saada siis hoidetuksi niin, että jokainen pienviljelijä tuntee, että tämä puolue on myöskin hänen etujensa varmin vaalija.

Työläiseläkkeiden suhteen on ollut ihmeellistä, että valtiolta on tälläkin alalla ollut niin paljon kuntia jäljessä. Kaikissa, luulisin ainakin sosiajidemokraattisemmistöisissä kunnissa, on jo aikoja sitten toteutettu se vaatimus, että jokaisen pitää olla tasa-arvoinen, joka kunnan töissä on, eikä ole mitään muuta kuin hyvää sanottavaa siitä, että valtiolta ryhtyy nyt hoitamaan tätä asiaa kuntien antaman esimerkin mukaan.

Mitä sitten tulee yhteistyöhön hallituksessa, niin täytyy sanoa, että meidän sosialidemokraattisella puolueellamme on ollut yksi heikkous: kun omat miehet ovat hallituksessa, niin aina on ollut sellaisia, jotka ovat olleet valmiit heittämään kalikoita omien ministereiden jalkoihin. Niin oli Tannerin hallituksen aikana. Kun ei mistään muusta saatu sitten kunnan valttia, niin tehtiin valtti siitä, että Tannerin täytyi tasavallan presidenttinä ottaa vastaan maan puolustusvoimien ja siinä yhteydessä myöskin suojeluskuntien paraati. Asia esitettiin niin, että tässä olisi presidentti Tanner mennyt polvilleen porvarillisen luokkajärjestön edessä, vaikka asia oli tar-

kalleen päinvastoin. Suojeluskuntamiehet tekivät hyvin tiukasti kunniaa tälle sosialistille. Kyllä kai siinä porvarit menivät polvilleen, kun oli pakko tehdä kunniaa Tannerille. Samaa suhtautumistapaa on ollut myöskin kolmen suuren aikana. Tosin silloin se oli ymmärrettävää, mutta se toi myöskin sen väärän hengen, että vaikka ollaan hallituspuolueessa, niin ei olla vastuussa hallituksesta. Sellainen parlamentarismi on penikkatautia. Hallituksessa pitää olla rehellisesti mukana tai lähteä pois.

Sitten minä haluaisin kuulla TUL:n kysymyksestä, jota me rivimiehet kentällä olemme saaneet hävetä. Täällä on kaksi suurta: Tervo ja Leskinen. Annettakoon heille ensiksi puheenvuoro ja selvitetäköön sitten asiat.

Sitten täällä mainittiin kolmantena alueellinen kysymys. Siinäkin puoluetoimikunta on osunut oikeaan. Meidän pitää ryhtyä hoitamaan asioita myöskin alueittain, ja tässä tulee silloin esille myöskin ylemmän asteinen itsehallinto. Kaikissa muissa Länsi-Euroopan maissa, joissa kansanvalta on, kunnallismiehille on annettu sen verran arvoa, että he saavat olla mukana myöskin ylemmän asteisessa itsehallinnossa luottamusmiehinä. Meillä on tässä tallattu monta askelta muista jäljessä. Toivon, että tämäkin kysymys saadaan suomalaisen sosialidemokratian arvon mukaiseen ratkaisuun.

Viljo Rantala: Voin yhtyä pääasiassa siihen lausuntoon, jonka toveri Kajala esitti. Puoluesihteerin alustus oli todella sellainen, että se on tyydytyksellä pantava merkille. Saimme nyt lopullisesti tiedon siitä lisäohjelmasta, joka on hyväksytty hallitusohjelman lisäsopimukseksi. Alleviivaisin syrjäisten ja erikoisesti työttömyysseutujen rakenteellisen työttömyyden poistamista tarkoittavia toimenpiteitä. Toivottavasti hallitusohjelma tässä suhteessa tulee johtamaan myöskin käytännöllisiin tuloksiin.

Rohkenen olla siksi kerettiläinen, että sanon, että jos osa niistä monikymmenmiljardimääräisistä tukiaisista, joita valtion budjettiin sisältyy, olisi voitu käyttää tämän ohjelman toteuttamiseen, se olisi ollut todellakin pitkän tähtäimen ohjelma, jolla vastaavasti olisi voitu helpottaa työttömyyskysymyksen ratkaisua muullakin tavalla kuin työttömyystöitä järjestämällä. Minusta tämä oli ensisijainen ja ensiluokkainen kysymys, niin tärkeitä kuin nämä muutkin tähän lisäsopimukseen liittyvät kysymykset ovat.

Panin erityisesti merkille puoluesihteerin alustuksessa sen toteamuksen, että vaikka meidän yhteiskuntamme on nopeasti teollistuva, siitä huolimatta meidän on tässä puolueessa yhä edelleen ja jatkuvasti kiinnitettävä huomiota maaseutukysymykseen. Viime aikoina eräät yksityiset puoluetoverit, mm. viime vaalien jälkeen, esittivät lausumia, jotka eivät tehneet maaseudulla enempää palkkatyöväen kuin pienviljelijöidenkään keskuudessa hyvää vaikutusta, On muistettava, että suuri osa puolueen aktiivisesta kannattajajoukosta työskentelee yhä edelleen maaseudulla tehden siellä uurasta työtä vaikeissa, vielä vaikeammissa olosuhteissa monesti kuin teollisuusseuduilla ja kaupungeissa olevat toverit.

Meillä on sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä tapahtunut sellaisia ikäviä asioita kuin tässä lisämaakysymyksen yhteydessä, joissa ryhmä hajaantui kahtia. Mutta käsittäisin, että tällaiset yksityiset kysymykset ovat olleet sittenkin pieniä, jos vertaamme koko maaseutuohjelmaa ja maaseudun vähäväkisten hyväksi puolueessa suoritettavaa työtä ja myöskin sitä työtä, jota puoluetuomikunta ja sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ovat velvolliset tekemään myös maaseudun vähävaraisen kansanosan hyväksi.

Viimeaikaiset toimenpiteet ovat saattaneet meidän valtiontaloutemme kantokyvyn äärimmilleen, ja kun tiedämme, että tänä vuonna varsinaisen budjetin ja eduskunnan jo hyväksymien kahden lisämenoarvion loppusummat hipovat 250 miljardia markkaa ja kun viime vuosina valtion menojen kokonaissumma on liikkunut 210—220 miljardin markan vaiheilla, käsitämme, että vaikka näin korkeakonjunktuurin aikana voidaan hoitaa jotenkuten asioita päivästä päivään, niin vaikeuksia syntyy kriisikautena. Ensi syksynä tulee varmastikin hallituksen keskuudessa ja hallituksen pohdittavaksi hyvin suuria kysymyksiä. Viittaaan valtion viran- ja toimenhaltijain aineellaiseen kysymykseen, johon hallituksen ehdotuksessa edellytettiin tänä vuonna käytettävän 3 miljardia markkaa. Olen melkein varma siitä, että toisetkaan 3 miljardia markkaa eivät tule riittämään sen lisäohjelman toteuttamiseksi, jonka hallitus joutuu syksyllä eduskunnalle antamaan. Lisäksi tulevat maataloustulopäättökseen aiheuttamat menot. Kuitenkin olen sitä mieltä, että näitä maataloustulopäättöksestä johtuvia hintojen lisiä ei saa panna kuluttajaväestön kannettavaksi.

Lopuksi haluaisin kiittää puoluesihteerää siitä arvostelusta, jota hän osoitti niiden persoonakysymysten johdosta, jotka niin ikävällä tavalla kuluneena keväänä ovat pimentäneet meidän näköalojamme niin TULissa kuin myöskin puolueen piirissä. Olen saanut valitsi joiltani vakavan vetoomuksen, että puoluekokouksen olisi voitava ja kyettävä hoitamaan asiat mahdollisimman suuren yksimielisyyden vallitessa ja niin, että tällaiset persoonaristiriidat eivät pääsisi vahingoittamaan puolueemme toimintaa.

Puskala: Haluan esittää tässä yhteydessä oman esitykseni päätöslauselmaksi siitä, mitä pitäisi hallituskysymyksestä nyt ja vastaisuutta silmällä pitäen sanoa. Se kuuluu seuraavasti:

»Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 23. puoluekokous toteaa, että maan sisäpoliittinen kehitys kuluneena puoluekokouskautena vuodesta 1952 on ollut puolueellemme menestyksellinen. Pääomapiirien taholta puolueemme arvovallan mitalitoimiseksi esiinnostettu porvariston ryhtiliike on voitu menestyksellisesti torjua. Siihen liittyneet vakavat tulonsiirtokysymykset lyötiin takaisin. Hallituspolitiikka on viime kuukausina eräistä erimielisyyksistä huolimatta ollut menestyksellistä. Viime vuosien kehitys osoittaa, että sosialidemokraattinen puolue ei voi pyrkiä pysyviin liittoutumiin minkään muun maassa toimivan poliittisen puolueen kanssa. Hallituskysymystä ja suhtautumista hallituksen vastuuseen on hoidettava käytännön näkökohtien mukaan ja pyrittävä siinä yhteistyöhön sellaisten puolueiden kanssa, joiden kanssa yhteistoiminnassa ollen on parhaita mahdollisuuksia huolehtia maamme palkansaajien, pienviljelijäin, henkisen työn tekijäin ja yleensä taloudellisesti riippuvassa asemassa olevien väestöryhmien taloudellisista ja sosiaalisista eduista sekä maamme yleiskehityksestä. Tässä mielessä on vallitseva hallitusyhteistyö nykyolosuhteissa osoittautunut parhaaksi mahdolliseksi. Hallitusyhteistyötä on pyrittävä edelleen jatkamaan ja kehittämään, kuitenkin sillä edellytyksellä, että sosialidemokraattien poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset pyrkimykset johtavat jatkuvasti kasvaviin käytännön tuloksiin. Sosialidemokraattisessa politiikassa on tarpeen entistä enemmän korostaa alueellisten ja maakuntakysymysten merkitystä. Mikään sellainen yhteiskuntaa edistävä ja rakentava asia, joka on läheinen puolueemme kannattajajoukoille ja

laajoille kansankerroksille ja joka ei ole ristiriidassa puolueen - tavoitteiden kanssa, ei saa jäädä kehittyvän ja monipuolistuvan puolue toiminnan ulkopuolelle."

Niinkuin huomaatte, tästä ehdotuksesta on jäänyt monia koh - tia pois, kuten eri intressipiirien sijoittaminen puolueen joka - päiväiseen työhön jne., mutta kun näistä kaikista tulee eri alus - tukset ja niistä tehdään päätökset asianomaisilla kohdilla, niin olen esityksessäni rajoittunut vain hallituskysymykseen.

Pentti Vuorin : e n: Ruotsinkielisten puoluekokousedusta - jien puolesta pyydän saada kiittää puolue toimikuntaa ja edus - kuntaryhmää siitä tavasta, millä ne ovat valvoneet vähävarai - sen kansanosan etuja. Me ruotsinkieliset olemme sitä mieltä, että aiheellisia huomautuksia ei voida tehdä puolueen poliiti - tista johtoa vastaan. Maksuksi siitä edusta, mitä vähävaraiset kansalaiset ovat saaneet, on tosin pitänyt tehdä myönnytyksiä maalaisliitolle, mutta tämä on kai ollut välttämätöntä.

Selvää on, että harjoitettua talouspolitiikkaa voidaan arvos - tella, mutta olemme kuitenkin sitä mieltä, että Tanner vappu - puheessaan oli liian ankara, kun ottaa huomioon, että puolue ja sen eduskuntaryhmä ovat hyväksyneet harjoitetun politii - kan. Valittaen olemme ruotsinkielisellä taholla todenneet, että eräänlaista hajaannusta on viime aikoina ilmennyt puo - lueessakin. Selvää on, että näin suuressa puolueessa voi esiin - tyä erilaisia mielipiteitä, mutta viime aikojen riitaisuuksilla on ollut liian selvä henkilökohtainen leimansa. Meillä ruotsa - laisilla ei ole ollut mitään syytä ottaa kantaa näihin henkilö - riitoihin, mutta ruotsinkielisen ryhmän puolesta pyydän saada sanoa, että tämän kokouksen asia on tehdä loppu näistä ri - idoista. Se on yksimielinen kantamme. Puolueellamme on kaikki edellytykset näytellä tärkeitä, jopa ratkaisevaa osaa maamme politiikassa. Mutta mikäli riidoista ei tehdä loppua, niin mahdollisuutemme pienenevät ikävällä tavalla. Haluai - simme sen takia kehoittaa kaikkia täällä olevia puolueen jäse - niä myötävaikuttamaan järkevän ratkaisun aikaansaamiseksi. Samoin toivon, että täällä muodostuisi suurimmaksi ryhmäksi sosialidemokraattisen puolueen parasta ajatteleva ryhmä.

Ruotsinkieliset puoluekokousedustajat ovat tässä asiassa yksimielisiä, ja toivomme, että puoluekokous kokonaisuudes - saan olisi saman hyvän tahdon elähdyttämä.

Leskinen: Pysyin puheenvuoron Kajalan puheenvuoron johdosta, joka koski lisahallitussopimustamme. Sehän on

erinomainen lisä nykyiseen hallitussopimukseen, josta, niinkuin täällä on usein todettu, pari kohtaa on vielä täyttämättä. Muistettakoon kuitenkin, että lisäsopimusehdotus ei vielä ole hallitussopimus. Se vaatii, tullakseen sellaiseksi, molempien eduskuntaryhmien päätöksen, ja siinä suhteessa me tietysti olemme optimistisia. Mutta kun tiedämme, että eduskunta on hajallaan ja kokoontuu vasta syksyllä, niin emme voi käyttää nimitystä lisähallitussopimus, ennenkuin asia on molemmissa eduskuntaryhmissä puitu ja siellä myöskin hyväksytty. Joka tapauksessa, niinkuin täällä on todettu, asiasta on sovittu hallitusryhmän piirissä ja myöskin puoluetoimikunnan piirissä, ja eduskuntaryhmä on niinkään yksimielinen tuon lisähallitussopimuksen tarpeellisuudesta ja sisällöstä, Sen esittäminen ei ole suinkaan kohtuuton. Sen vaatiminen tulee ajankohtaiseksi sen jälkeen, kun maalaisliittolaiset jo tulevana keväänä vaativat maataloustulo-päätöksestä periaatteellista ratkaisua.

Terveydenhoitoministeriötä koskevan kohdan johdosta en voi olla kajoamatta myös siihen. Huomauttaisin siitä, että jo aikaisessa vaiheessa valtioneuvosto periaatteessa tavallaan teki ratkaisun terveydenhoitoministeriön perustamisen suuntaan hyväksymällä iltakoulussa periaate-esityksen, että me emme ryhdy ajamaan Sukselaisen kaavailemaa linjaa lääkintöhallituksen siirtämisestä osastoksi sisäasiainministeriöön. Se jäi edelleen erilliseksi lääkintöhallitukseksi, ja siellä suoritetaan asetusteitse aivan lähiviikkoina tehokkuutta lisäävä uudelleenorganisointi. Niinikään aivan näihin aikoihin tulee hallituksessa esille esitys terveydenhoitoministeriötä valmistelemaan asetettavan virkamieskomitean asettamisesta. Nyt on olemassa siis jo periaatteellinen kannanilmaisuus. Eräs aikaisempi komitea on tullut siihen tulokseen, että terveydenhoitoministeriön perustaminen on tarpeellinen toimenpide. Kysymys on vain siitä, mitkä alat eri ministeriöistä, mm. sosiaaliministeriöstä, pitäisi tämän uuden ministeriön piiriin siirtää, ja sen seikan tutkiminen vie tietysti vielä aikaa.

Tyydyn ja yhdyn siihen toivomukseen, mikä täällä on lausuttu riittäisyyksistä. En halua lähteä Työväen Urheiluliiton asiaa ruotimaan. Toivon, että ne, jotka asian tuntevat, voivat tuoda esille käsityksiään. Mutta kun alustukseen sisältyi ajatuksia, jotka, niinkuin Veikko Puskala itsekkin totesi, eivät ole

hänen, vaan kuvastavat yleisiä käsityksiä puolueväen piirissä, ja joihin on syytä kajota, niin teen tämän yrittäen pitää henkilökohtaiset asiat esitykseni ulkopuolella.

Alustuksessa sanottiin: »Jos TUL:n taholla toimintaa johtaneiden tovereiden piirissä olisi ollut vilpittömyyttä kunnioitusta sosialidemokratiaa ja yhteistä työväen aatetta kohtaan ja jos asiat kaikkien mukana olleiden taholta olisi ymmärretty työväenliikkeen asioiksi, joiden edessä ja rinnalla henkilökohtaiset pyyteet, henkilökohtaiset tappiot, henkilökohtaiset voitot ja pettymyksetkään eivät saa merkitä mitään, niin tapahtumien ketju olisi varmasti muodostunut toiseksi.»

Täällä on runsaasti läsnä tovereita, jotka tietävät, että minä otin vastaan TULin puheenjohtajan toimen vuonna 1951 nimenomaan niiden tovereiden kehoituksesta ja toivomuksesta, jotka nyt ovat olleet kiivaimmin minua vastustamassa. Oli kaksi asiaa, jotka heidän mielestään, niinkuin minunkin mielestäni, piti hoitaa: toinen oli TUL:n omaisuuden säätiöiminen ulkopuolelle kaiken sisäisen valtakamppailun; toinen oli saman omaisuuden pelastaminen mahdollisen valtakunnanliiton syntyessä pois porvareiden ulottuvilta. Se oli lähtökohta.

Tilanne tällä hetkellä on se, että täällä Helsingissä on 3/4 TUL:n seurojen edustajista ilman edustusta piiritoimikunnassa. Ja sillä 1/4 edustuksella on yhdessä kommunistien kanssa hankittu kuusi edustajaa TUL:n liittokokoukseen. Jos puoluekokouksen" käsitys on se, että tuo on esimerkki, joka kelpaa, niin sille emme voi mitään.

Tässä kokouksessa pitäisi käsitellä menettelytapa-asia. On tietysti puoluekokouksen, niinkuin puoluetöimikunnan, puolueuuvoston jne., asia käsitellä menettelytapaa, kun on menettely väärin. Asiallisesti täytyy yhtyä siihen valitukseen, joka koskee koko Työväen Urheiluliittoa, ja todeta, että jollei tämänkin joukon myötävaikutuksella saada syntymään edellytyksiä hyvälle sovinnolle, niin liitto joutuu niin porvareiden kuin kommunistienkin välisen kamppailun välikappaleeksi. Meidän pitäisi todella yrittää päästä sellaiseen ratkaisuun, joka antaisi meille kaikille mahdollisuuden toimia eheytyksen aikaansaamiseksi.

Hakulinen: Puskala käsitteli tässä alustuksessaan tavallaan kahta asiaa: puolueen sisäistä eheyttä ja hallituspolitiikkaa.

Jos minä rohkenisin sanoa jotakin hallituspolitiikasta niin, ettei se ärsytä ketään, niin minä olisin sillä kannalla, että meidän mahdollisuutemme ovat varsin rajoitetut. Valittavamme on joko maalaisliitto tai kokoomus. Haluaisin vanhana ammattiyhdistysmiehenä kysyä: mitä toverit arvelisivat sellaisesta hallituksesta, jossa sosialidemokraatit ovat mukana, mutta joka varsinaisesti olisi kokoomukselainen hallitus, jos siinä palkankorotukset jouduttaisiin torjumaan toteamalla, että asiasta on sovittu esim. ministeri Hetemäen tai Waldenin tai jonkun muun tämänlaatuisen tyyppin kanssa? Luulen, ettei sellaista palkkapolitiikkaa olisi ammattiyhdistysmiesten helppo puolustaa. Siinä eräs syy, minkä vuoksi monet ovat etsineet hallituskumppanikseen lähinnä sellaista hallituspuoluetta, jonka kanssa näitä asioita voitaisiin hoitaa.

Haluaisin korostaa erästä tärkeätä seikkaa, jota yleensä suomalaisessa politiikassa hyvin vähän muistetaan, nimittäin, että me emme saisi» katsoa vain omaa hyötyämme, vaan meidän pitäisi katsoa vähän myöskin maan hyötyä. Tässä suhteessa meidän täytyisi tuntea suurempaa vastuuta kuin ne, joiden kanssa me. joudumme politiikkaa hoitamaan. Sen vuoksi meidän on katsottava asioita itsenäisesti ja katkaistava hallitusyhteistyö, ellei työväenluokan ja tämän maan asioita voida kunnollisesti hoitaa.

Täällä moitittiin Helsingin piiriä, ja minä myös tuomitsen sen menettelytavat. Mutta minä en voi hyväksyä liioin sitä, että TUL:n viimeisessä edustajakokouksessa vähemmistöryhmä teki kaupan kommunistien kanssa. Meidän on iödyttävä lääkkeet näitä kumpaakin huushollia vastaan. (Kokouksesta: Hyvä!) Siinä mielessä minä olen valmistanut myöskin tälle puoluekokoukselle ja sen menettely ta pavalioikuntaa varten esityksen, jonka nyt luen. Olipa sitten näitä asioita päättämässä kuka tahansa, järjestys tähän taloon pitää joka tapauksessa saada (Naurua):

»Puoluekokous on Ijälstellyt puolueemme sisäistä demokratiaa sekä puoluekuria ja todennut, että sodan jälkeisessä taistelussa on ilmennyt virheitä, joita on tehty puoluedemokratiaa ja puoluekuria vastaan ja joista ovat hyötynet puolueemme vastustajat, jonka vuoksi puoluekokous vetoaa kaikkiin puolueen jäseniin ja velvoittaa ne noudattamaan seuraavaa:

1) Ottamalla huomioon sen ankaran taistelun, jota sosialidemokraattinen puolue on joutunut käymään maamme va-

pauden, itsenäisyyden ja myöskin riippumattomuuden turvaamiseksi samoinkuin sellaisen talouspolitiikan puolesta, joka takaa laajoille joukoille toimeentulomahdollisuudet, on välttämätöntä, että jokainen sosialidemokraatti pyrkii yhtäläisesti tukemaan näitä pyrkimyksiä.

2) Puoluekokous korostaa puoluedemokratian merkitystä sosialidemokraattisessa puolueessa, joka on joukkopuolue, jossa jäsenistöllä on ratkaisevin merkitys puolueen suunnan ja päätösten muodostamisessa. Tämä merkitsee sitä, että jokaisella jäsenellä on mahdollisuus vaikuttaa puoluejärjestöjen välityksellä puolueemme kannanottoihin. Siinä mielessä kokous korostaa jäsenistön aktiivisen toiminnan merkitystä ja sitä, että jpkainen puolueemme jäsen on puolueemme sääntöjen mukaan poliittisissa ratkaisuissa velvollinen noudattamaan hyväksytyjä puolueohjelmia ja puolue-elinten tekemiä päätöksiä. Mutta sen jälkeen kun puolueemme kannanotot ovat tulleet puolue-elinten toimesta määritellyiksi, on jokainen puolueen jäsen velvollinen taistelemaan niiden puolesta ja on tällöin luonnollista, että hän pidättäytyy esittämästä julkisuudessa lausuntoja, jotka loukkaavat puolueemme pyrkimyksiä;

3) Sosialidemokraattinen puolue haluaa kunnioittaa kaikkien niiden yhteisten kansalaisjärjestöjen itsenäisyyttä päättää omista asioistaan, joissa sosialidemokraatit ovat mukana muiden kansalaisryhmien kanssa yhteistyössä, mutta samalla se pitää luonnollisena, että sosialidemokraattiseen puolueeseen kuuluvat jäsenet muodostavat niissä oman ryhmätoimintansa, jonka on määriteltävä sosialidemokraattien käsitykset yhteisissä ryhmäkokouksissaan. Jos jostakin asiasta ollaan eri mieltä eikä yhteistä esiintymistä saada muodostumaan, on tällaisessa tapauksessa hankittava puoluetoimikunnan lausunto. Yhteisessä neuvonpidossa on sen jälkeen pyrittävä muodostamaan yksimielinen sosialidemokraattinen kanta, jota mahdollisen vähemmistön on ehdottomasti noudatettava.

4) Puoluettamme samoin kuin sosialidemokraattisia ryhmiä yhteisissä kansalaisjärjestöissä ovat oikeutettuja edustamaan ja käymään neuvotteluja muiden järjestöjen tai puolueiden kanssa vain puoluejärjestöjen tai sosialidemokraattisten ryhmien valitsemat henkilöt. Näiden virallisten puolue-elinten sivuuttamisen katsoo puoluekokous rikkomukseksi puoluetta vastaan.

5) Puoluekokous korostaa erikoisesti Eitä, että puoluetoimikunnan ja puolueuuvoston tehtäviin kuuluu valvoa, että puoluedemokratiaa ja puoluekuria tiukasti noudatetaan eduskunnassa, Valtuustoissa ja niissä kansalaisjärjestöissä, joissa sosialidemokraatit ovat mukana; ja ne puolueen jäsenet, jotka tarkoituksellisesti ja tahallisesti vahingoittavat puoluettamme tai rikkovat edellä mainittuja menettelytapoja, on viipymättä, erotettava puolueesta.»

Ministeri Tervo: Toveri Rantalan täällä käyttämän puheenvuoron johdosta on sanottava, että valtiontalous on todella nyt erittäin tiukalla, niinkuin hän mainitsi. Hallitus-sopimus, joka viime syksynä tehtiin ja joka on nykyisen hallitusyhteistyön pohjana, on aiheuttanut valtiontaloudelle varsin huomattavia rasituksia. Ne verohelpotukset, joita tämän hallitussopimuksen puitteissa myönnettiin, tekevät kaikkiaan hiukan yli 20 miljardia markkaa tulojen menetyksiä. Ja hintatukipalkkiot eli subventiot puolestansa ovat aiheuttaneet valtiolle menoja n. 13—14 miljardia markkaa. Tällaiset summat,, tulojen pienennykset toisaalta ja menojen suurennukset toisaalta, ovat tietysti asettaneet varsin huomattavia vaatimuksia valtiontaloudelle ja myöskin niille, jotka joutuvat näitä asioita hoitamaan.

Toisaalta on kuitenkin sanottava, että osa näistä hallitussopimuksen aiheuttamista menoista on samalla kertaa samassa yhteydessä jo pyritty peittämään siten, että juridisten veronmaksajain verotusta tiukennettiin niin paljon, että lisätuloja kertyi arvion mukaan yhteensä n. 8 miljardia markkaa.

Toisaalta me elämme tällä hetkellä sellaista korkeakonjunktuurin aikaa, että valtion tulot ovat tänä vuonna huomattavasti kasvaneet.

Voidaan sanoa, että hallitussopimuksen aiheuttamat rasitukset onnistutaan tämän vuoden puitteissa rahoittamaan ilman, että valtiontalous siinä sanottavampiin vaikeuksiin joutuu. Tästä on ollut hyvänä osoituksena se, että valtion kassatilanne on koko alkuvuoden pysynyt erittäin myönteisenä. Aina huhtikuun lopulle valtionvarat ottotilillä olivat murbei ennätysmäisissä luvuissa, siinä 20 miljardin paikkeilla. Huhtikuun loppu, jolloin suoritettiin tekstiilien liikevaihtoveron palautuksia, muodostui vaikeammaksi ja pudotti — kun samanaikaisesti jouduttiin suorittamaan virkamiehillä-

myönnettyjä palkanlisiä — ottotilin varat lähelle 10 miljardia markkaa, Mutta nyt on taas kehitys kääntynyt myönteiseen suuntaan, ja viimeinen raportti kesäkuun 2 päivästä kertoo, että tilillä on n. 15 miljardia markkaa. Tämä osoittaa, että valtiontalous on suuremmitta vaikeuksista kestänyt rasitukset.

Eri kysymys on sitten kaikki ne lisämenot, joita on hallitus-sopimuksen yli jouduttu myöntämään. Huomattavimman ryhmän niistä muodostavat virkamiesten, viran ja toimen haltijain palkkojen korotukset sekä uuden maataloustulopäätöksen aiheuttamat menot, jotka näyttävät tämänhetkisen arvion mukaan vaativan yhteensä toistakymmentä miljardia markkaa — kuinka paljon, sitä on tällä hetkellä vaikea sanoa, koska maataloustulopäätöksen vaikutusta tällä hetkellä ei voida vielä tarkkaan sanoa. — Näiden lisämenojen rahoittaminen näyttää tällä hetkellä vielä tosiaan probleemalta. Mutta silti en kuitenkaan haluaisi asettaa vaihtoehtoja niin kuin toveri Rantala ja kysyä, mitenkä paljon muita hyviä asioita me olisimmekaan voineet hoitaa, ellei tätä hallitus-sopimusta olisi tehty ja näitä subventioita olisi maksettu. Asia on käsittääkseni niin, että meillä ei ollut viime syksynä valittavana kuin vain kaksi mahdollisuutta: joko antaa kehityksen luisua yli 105 pisteen rajan ja mennä yleiseen palkkojen korotukseen tai mennä sille tielle, jolle mentiin. Oikeastaan viime vaiheessa ei ollut muita vaihtoehtoja kuin se, mihin mentiin, koska SAK:n taholta esitettiin, niinkuin muistetaan, uhkavaatimus, että hintoja on alennettava. Niinkuin toveri Kajalan ja eräissä muissakin puheenvuoroissa on todettu, hallitussopimus oli sittenkin puolueelle ja sen kannattajajoukoille edullinen sopimus.

Mitä tulee sitten kysymykseen maataloustulopäätöksestä, Tiin poikkeaminen tapahtui meidän ministeriryhmämme ääniä vastaan. Harkittavana oli kysymys siitä, tyydymmekö äänestystappioon vai lähemmekö pois hallituksesta. Harkinta tässä kysymyksessä päättyi siihen, että me jätimme hallitukseen, ja tähän harkintaan vaikutti ratkaisevasti se, että samassa yhteydessä saatiin maalaisliiton taholta lupaus siitä uudesta hallitusohjelmasta, jota puoluesihteerin katsauksessaan selvitteli. Katsoimme, että tämä lisäohjelma sisältää meille siksi paljon myönteistä, että me tässä vaiheessa voimme niellä esitetyn maataloustulopäätöksen ja jatkaa yhdessäoloa hallituk-

sessä, varsinkin kun toiset vaihtoehdot, siis jotkut muut hallituskokoomukset, eivät näyttäneet tässä vaiheessa yhtään sen houkuttelevammilta.

Ratkaisevasti tulee kysymys suhtautumisesta maataloustulopäätökseen esille vasta syksyllä, niinkuin puolueen puheenjohtaja avauspuheessaan sanoi. Silloin on puolueen päättävien elinten vakavasti harkittava, onko maataloustulopäätös muutanut tilannetta niin paljon, ettei puolue katso voivansa olla enää mukana hallitusyhteistyössä.

Uusi maataloustulopäätös syntyi uhkavaatimuksen edessä. Ehkä luovutuslakko ei olisi onnistunut täydellisesti, mutta se olisi onnistunut joka tapauksessa siinä määrin, että asutuskeskuskille olisi aiheutettu vaikeuksia. Tämäkin vaikutti hallitusryhmämme ratkaisuun.

Tämä näistä kysymyksistä.

Kun toveri Kajala haastoi mm. allekirjoittaneen antamaan selostusta Työvän Urheiluliittoa koskevasta asiasta, niin saanen puuttua muutamalla sanalla siihenkin.

Käsitykseni on, että keskeinen kysymys Työvän Urheiluliiton asiassa on ollut kysymys suhtautumisesta nk. valtakunnanliittokysymykseen. Mahdollisuuksia yhteistoimintasopimusten jatkamiseen ei enää ole sen vuoksi, että porvarillisella taholla on ryhdytty kiristämään ja selittämään, että kansainväliset liitot eivät salli noudatettua käytäntöä. Asia on ollut vireillä TUL:n liittokokouksessa jo vuonna 1951, ja silloin liiton päättäntäelimissä oli saamieni selostusten mukaan — minähän en ole ollut niissä mukana — oltu yksimielisesti ns. kokonaisratkaisun kannalla. Vuonna 1951 ja vuonna 1952 on kanta ollut edelleen sama. Tämä kokonaisratkaisu tarkoittaa sitä, että kysymys yhteistyöstä on ratkaistava kokonaisuudessaan eikä pala kerrallaan. Erimielisyyttä asiassa syntyi vasta vuonna 1953, jolloin liittotoimikunnan taholta esitettiin selaista osaratkaisua, että jalkapalloilussa mentäisiin erillis-sopimukseen. Tämä esitys tehtiin liiton päättäntävaltaelimillä useampaan kertaan. Minulle annettujen selostusten mukaan asia on ollut esillä kolmesti liittoneuvoston kokouksissa ja sitten viime syksynä lopuksi myös liittokokouksessa. Aina tämä esitys on tullut hylätyksi. Siitä huolimatta liittotoimikunnan enemmistö ei alistunut päätökseen, vaan ajoi itse-pintaisesti omaa linjaansa, vieläpä siten, että eräässä vaiheessa kirjoitettiin jo alle sopimus jalkapalloliiton perustamisesta,